

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

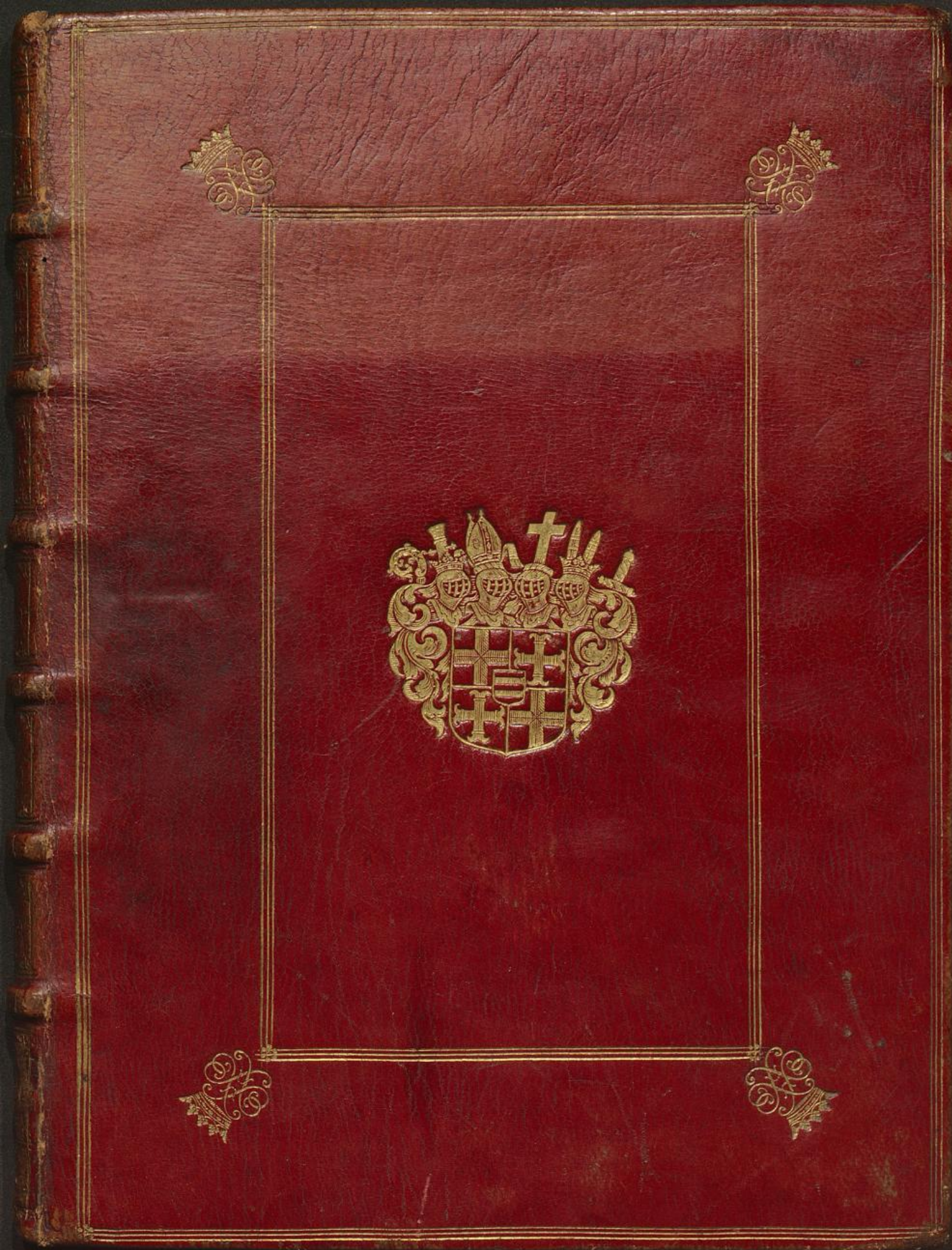
Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Commirii E Societate Jesu Carminum Libri Tres

Commire, Jean

Lutetiæ Parisiorum, 1678

urn:nbn:de:hbz:466:1-14818

XII

A.

Th 1610a

Gedenkreuz nupla. des
Fürstb. Ferdinand v. Fürstentum von Paderborn
für die Jesuiten in Paderborn

Frontispiz

Reichthiges Porträt des Fürstbischofs

7 Vignellen

von G. Ebelinck 1640-1706

Wandbark, Michael. Künste, Gerh. I.
S. 478-480.

Der Text ist mit roten Linien eingefasst.

Maroquin, rot, mit schöner Goldprägung auf Deckeln,
Rücken, Steh- u. Innenkanten, französische Arbeit.

Wappensupererlibris auf beiden Deckeln. (Wappen des F. v. F.)

Breständiges Exemplar

G. Ebelinck 1640-1707, hervorragendes Kupferstecher.

S. 148-150: Gedicht auf die Driburger Quelle.

S. 202-204: weitere Gedichte auf Ferdinand

S. 182-183: Gedicht auf Adamus Keddus, prediger des
Bischofs Chr. Berth. von Münster

S. 145-147: Gedicht auf eine goldene Gedenkmünze des
Bischofs Ferd. v. F.

S. 76-84: Gedichte an Ferd. v. F.

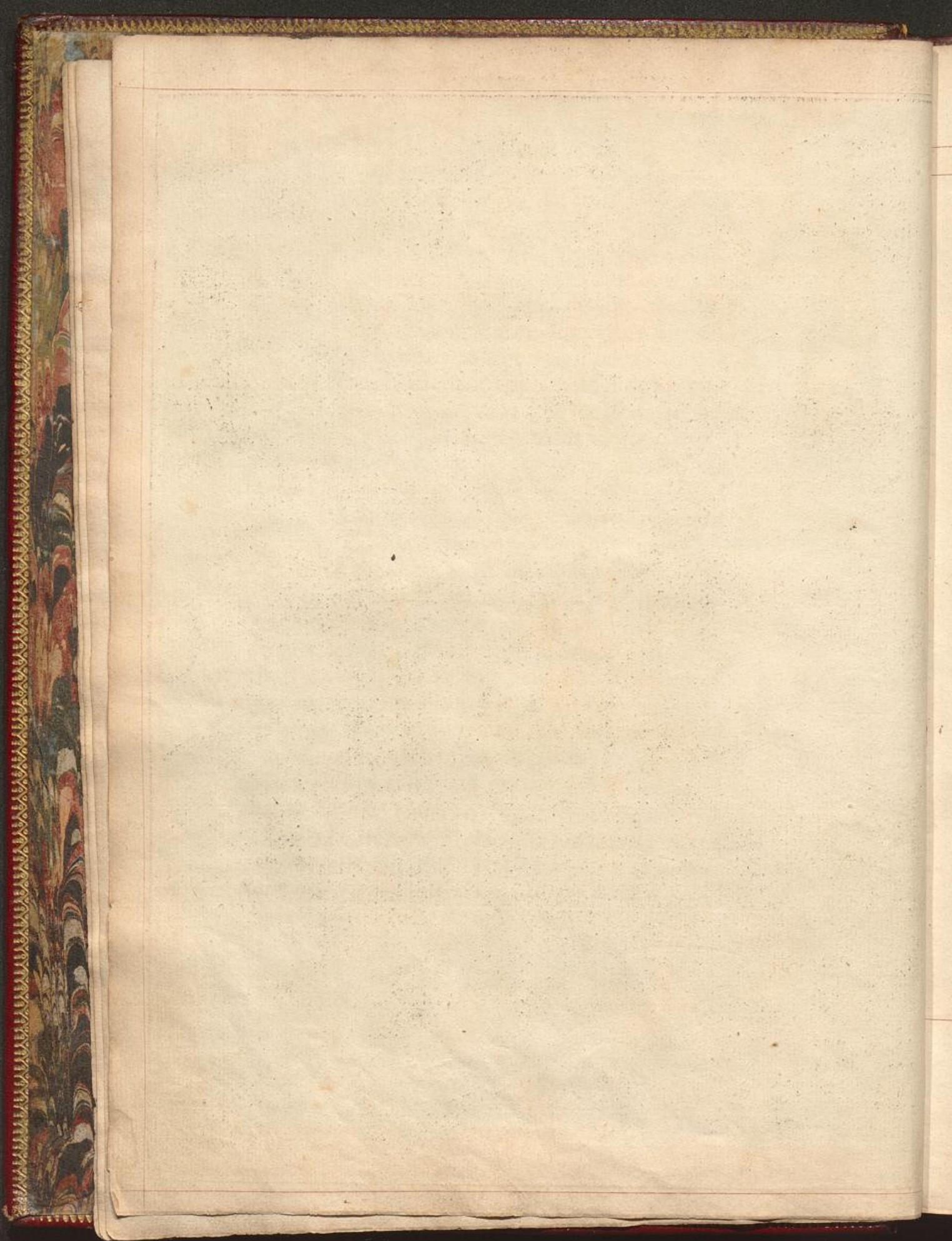
S. 1-11: Widmungsgeicht an F. v. F.

H. Watele delin.

C. Adeline sculp. cum privilegio Regis.

IOANNIS
COMMIRI
E SOC. IESV
CARMINVM
LIBRI III.

*Ex legato Celmi Principis Ferdinandi Epi.
Paderb. et Monast. 1683.*

JOANNIS

L VII. 24.

COMMIRII
E SOCIETATE JESU
CARMINUM

LIBRI TRES:

AD CELSISSIMUM PRINCIPEM

FERDINANDUM

EPISCOPUM PADERBORNENSEM, &c.

Th 1610a

Collegii Societatis Jesu Paderborn.

LUTETIÆ PARISIORUM

Apud SIMONEM BENARD, viâ Jacobæâ
è regione collegii Claromontani Soc. JESU.

M. DC. LXXVIII.

Cum privilegio Regis.

JOANNIS

COMMIRII

E SOCIETATE JESU

CARMINUM

LIBRITRES

AD CESSISSIMUM PATENTEM

FERDINANDUM

PHISOPUM PADERBORNENSEM, ac

LUTETIAE PARISIORUM

Apud SIMONEM BERNARDUM, vi. Jacobum
in regione collecti Chronographi Societatis J. U.

M. DC. LXXVIII

Com. proclama. Regis

FERDINANDVS DEI GRATIA

Coadjutor Monasteriensis, S.R.I.

EPISCOPVS PADERBORNENSIS

Princeps, Comes Pyrmontanus

Michelin Pinx.

et liber Baro de Furstenberg

G. Edelinck sculp.

CELSISSIMO PRINCIPI

FERDINANDO

EPISCOPO PADERBORNENSI,

COADJUTORI MONASTERIENSI,

S. R. I. PRINCIPI,

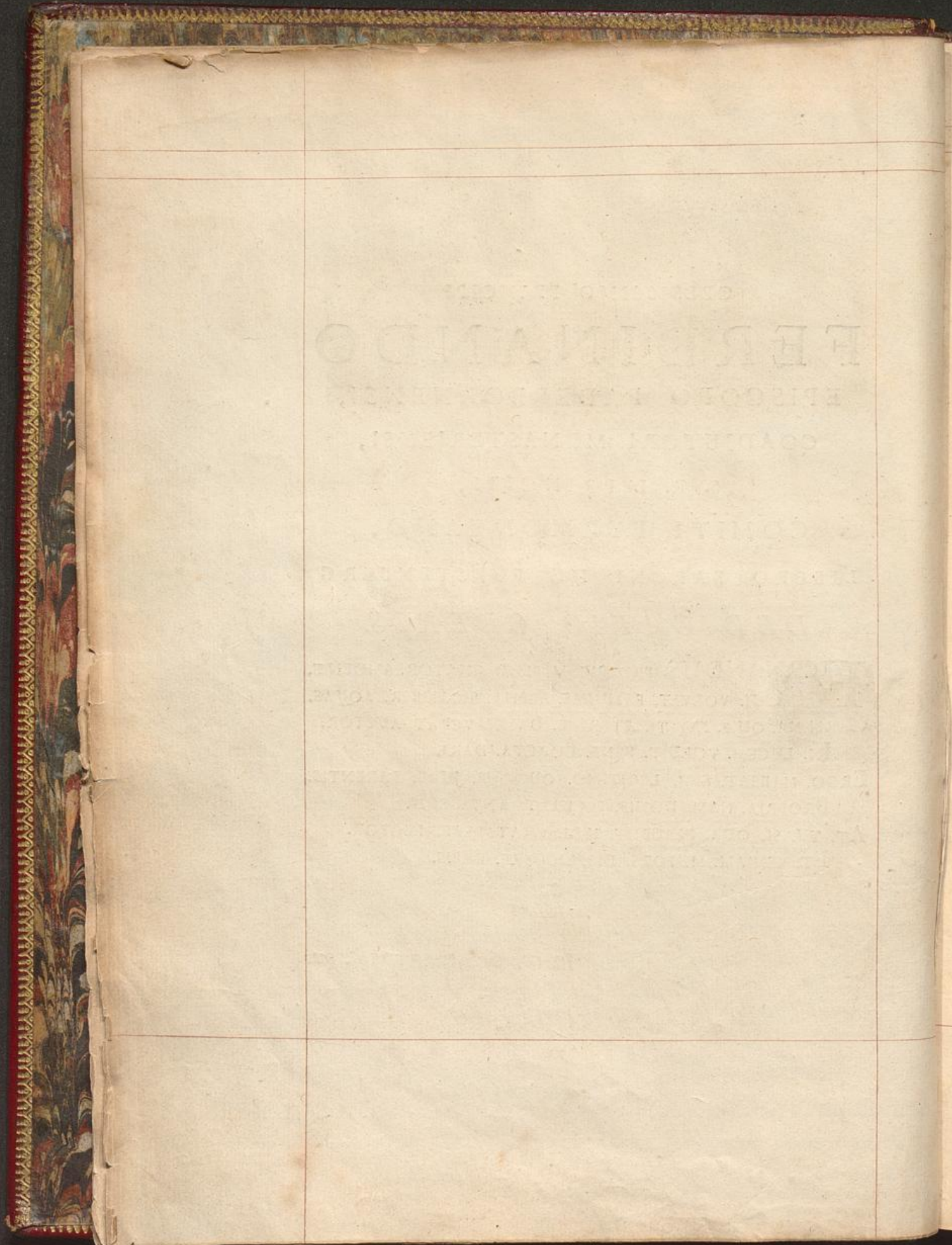
COMITI PYRMONTANO,

LIBERO BARONI DE FURSTENBERG

DEDICATIO OPERIS.

FERNANDUS. PADERÆ. MITIS. REGNATOR. AMOENÆ.
CUI. VOLVET. FAMULAS. ALPHA. SICAMBER. AQUAS.
CARMINA. QUÆ. NOCTI. ÆTERNÆ. DAMNAVERAT. AUCTOR.
IN. LUCEM. VOLUIT. PENE. COACTA. DARI.
ERGO. HABEAT. SIBI. LEGITIMO. QUOQUE. JURE. PARENTIS.
PROPRIA. NAM. DONIS. FECERAT. ANTE. SUIS.
AT. TU. SI. QUÆ. PLACENT. ILLI. GRATABERE. LECTOR.
ET. VENIAM. SI. FORS. DISPLICUERE. DABIS.

JO. COMMIRIUS E SOC. JESU.

JONAS

CELSISSIMO PRINCIPI
FERDINANDO
EPISCOPO PADERBORNENSI &c.

ERNANDE, Angaria claro sate san-
guine gentis;
Cui caput inclinans famularem subjicit ur-
nam

Luppia; quem Dominum sibi mox emet omnibus undis
Amisus: mentem curis ingentibus agram
Turbato super orbe, novi & discrimine belli,
Fas mihi sit grato tantisper solvere cantu.
Sacra fero vates olim qua fudit Jonas
Carmina; sacra decent divinum carmina vatem.
Heu! quibus ille malis terra jactatus & alto,
Spreta luit superum mandata, fugamque rebellem!
Pertulit eversum fundo mare, pertulit iras

A

*Ventorum, cæli conjuratosque tumultus :
 Et per mille neces mortem non repperit unam.
 Naufragique obiit casus, graviore superstes
 Naufragio: meruitque animam servare sub undis,
 Solveret ut longas producto funere pœnas;
 Et quod plus timuit, Ninivem servatus adiret.
 Immitem tanto stetit optavisse tonantem!*

*Hunc iterum Latiis sævos memorare labores
 Edoctum numeris, tua nunc ad limina sisto;
 Visurum Assyria quod non spectavit in aula.
 Dum meditor majore sono te dicere, Princeps,
 Fortunæque pares animos, famamque perennem,
 Et prisca equatos jam Mecenatis honores
 Muneribus vatum. Nec me certasse negabo
 Grotiada. Quanquam magni cognominis umbra,
 Majus & ingenium, cæpto absterrere duello
 Fidentem nec Marte pari, nec viribus equis,
 Debuerant. Sed enim quandoque laceßere cantu
 Garrula per silvas Philomelam gaudet Acanthis,
 Belligerosque tubæ sonitus imitatur arundo.
 Ergo nec egregio me composuisse poëtæ,
 Nec palmam cecisse pudet. Solatia tantus
 Magna mihi præbet victor. Nec gloria deerit,
 Si tibi vel victus non displicuisse merebor.*

Extat H. Gro-
 tii elegantissima
 in Jonam para-
 phras, initio
 poeticorum ejus
 operum.

CARMINUM LIB. I.

IN

JONÆ PROPHETÆ

HISTORIAM,

PARAPHRASIS.

URBS fuit Assyrio Ninive fundata tyranno;
 Exuviis Asiæ, mundique superba ruinis:
 Quæ quantum ante alias se mole opibusque ferebat;
 Tantum flagitiis ultricem numinis iram,
 Inque suas fulmen commoverat impia pœnas.
 At Pater omnipotens lentus punire nocentes,
 Dumque tonat veniæ non immemor; ante rebellem
 Pertentare minis populum, resolutaque luxu
 Corda parat: si forte metu commissa retractent;
 Ac pacem studeant lacrymis vitamque mereri.
 Ergo his Amathiden ultro compellat Jonam,
 Os cui fatidicum, mens & præsaga futuri:
 Surge, ait, & celerem Ninives ad mœnia magnæ
 Tende gradum: raptosque infanda per omnia cives,
 Securumque mei fœdaque in pace jacentem
 His regem extimula dictis. Mihi denique vestra
 Vim facit impietas, poscitque a vindice justo
 Supplicium. En denso jam ferrur ad æthera nubes
 Vortice, in exitium generis reditura profani,
 Et vestra absolvat clemens per funera numen.

Sic vati Deus. Ille gravi parere recusans
 Imperio, Tarsum diversus abire parabat.
 Heu! demens, speret qui fallere cuncta tuentem
 Posse oculum! jamque Japeti cognomine litus,

A ij

CAP. I.
 Et factum est
 Verbum Domini
 ad Jonam filium
 Amathi, dicens:
 Surge & vade in
 Niniven civita-
 tem grandem:
 Et predica in ea:

Quia ascendit
 malitia ejus co-
 ram me.

Et surrexit Jonas
 & fugerit in Tar-
 sis a facie Domini

Et descendit in
 Joppen:

JO. COMMIRII

4

*Et invenit na-
vem euntem in
Tarsis :*

*Et dedit nautum
ejus, & descen-
dit in eam, ut iret
cum eis in Tarsis
& facie Domini.*

*Dominus autem
misi ventum ma-
gnum in mare :
& facta est tem-
pestas magna in
mari :*

*Et navis pericli-
tabatur conteri.*

*Et timuerunt
nauta,*

*Et clamaverunt
viri ad Deum
suum.*

*Et miserunt vase
qua erant in navi
in mare, ut alle-
viaretur ab eis.*

*Et Jonas descen-
dit ad interiora
navis, & dor-
miebat sopore gra-
vi.*

Diluviique undas expertæ moenia Ioppes
Attigerat. Velis tum forte carina solutis
Exibat portu, Cilicis longe ostia Cydni,
Subjectamque petens Tauri radicibus urbem.
Infelix comitem sese vectoribus addi
Exorat pretio vates; multoque pacisci
Naufragium ære sibi gaudet funusque sub undis.

Namque ubi ripa oculis fugiens tellusque recessit;
Ecce, Deo laxante, immanis turbine ventus
Tranquillum subito vertit mare. Fulgura cœlo
Crebra micant, fulmenque volat sine nube per auras
Excussum, nec se natura agnoscit in illo.
Tempestasque aliis innoxia perfurit unam
Circumfusa ratem: nec fluctu velle videtur
Simplice, sed toto laceram submergere ponto.

At trepidi nautæ præsentis imagine leti,
Magna nequicquam plorantes voce ciebant
Belumque, Astartenque, & mistum pisce Dagona,
Et quos cuique Deos finxisset dira cupido
Vel timor. Heu! quid opis mortali numina ferrent
Sculpta manu? tumidum magis ac magis æstuat æquor:
Sidentemque trahat sub iniquo fasce carinam;
Ni pictos properent, jam pondus inutile, Divos,
Prælatasque ipsis pelago devolvere merces.
Projiciuntur opes pretiumque & causa laborum,
Illusæ vestes auro, Sidonia texta,
Et messes Arabum, & spirantis munera costi
Ludibrium ventis. It barbara gaza sub undas.

Ipse autem interea navim delapsus in imam
Carpebat somnos, altoque sopore jacebat
Ignarus vates rerum, oblitusque pericli.
Seu fessos artus longoque exercita cursu

CARMINUM LIB. I.

Hausit membra quies; ægro seu pectore mœror
Incumbens, pigra sensus caligine merfit.

Quem ratis indignans querulo sic ore magister

Excitat: Unde tibi mortis discrimine tanto

Ista quies, mollesque alieno tempore somni?

Quin age, si qua tibi tulit exorabile numen

Relligio, placa votis & supplice cultu:

Præstet opem ut miseris, patriamque revifere donet.

Nec minus illa virûm surgit sententia menti,

Exosum superis caput, auctoremque malorum

Puppe vehi, ac tanto cœlique salique tumultu

Deposci ad pœnas. Moveatur sortibus urna,

Exclamant omnes, & fato iudice monstret

Cujus supplicio crimen commune piandum.

Dicta placent: fati interpretes produciturn urna:

Atque ibi, sorte reus missa damnatur Jonas;

Casusque arbitrium casûs mens arbitra rexit.

Illum immotum animis, & se meruisse fatentem

Vectores circum sistunt, ac quærere certant;

Quo tantam infelix meruisset crimine cladem?

Quod vitæ genus, unde domo, quis sanguinis auctor,

Et quo vertat iter? Sedato corde reponit.

Amathides. Mihi clara Hebræâ e stirpe propago:

Castâ rite Deum veneror formidine, cœli

Qui tenet imperium, liquidi qui marmoris undas,

Tellurisque globum, nutu omnipotente creavit.

Atque utinam non contra animo certare rebeli,

Et sanctis voluissem obsistere perfuga jussis.

Diriguere metu nautæ, gelidusque per artus

Sudor iit; hasque in voces vix ora recludunt:

Quicquid id est quo te fontem mens conscia mordet;

Sive fugam, sive ille sui Deus arguit ultor

Et accessit ad eum
gubernator, &
dixit ei: Quid tu
sopore deprimeris?
surge, invoca
Deum tuum, &
forte recogitet
Deus de nobis;
& non percamus.

Et dixit vir ad
collegam suum:
venite, & mitta-
mus sortes, & scia-
mus quare hoc
malum sit nobis.

Et miserunt sortes;
& cecidit fors su-
per Jonam.

Et dixerunt ad
eum: indica nos-
bis cujus causa
malum istud sit
nobis? quod est
opus tuum? quæ
terra tua? & quo
vadis? vel ex quo
populo es tu?

Et dixit ad eos:
Hebraus ego sum:
Et Dominum
Deum cœli ego ti-
meo, qui fecit ma-
re & aridam.

Et timuerunt viri
timore magno, &
dixerunt ad eum:
Quid hoc fecisti?
cognoverunt enim
viri quod a facie
Domini fugeretur.

quia indicaverat
eis, Et dixerunt ad
eum, quid facie-
mus tibi, & cessa-
bit mare à nobis?
quia mare ibat &
intumescibat, Et
dixit ad eos: Tol-
lite me, & mittite
in mare, & cessa-
bit mare à vobis.
Scio enim ego quo-
niam propter me
tempestas grandis
venit super vos.

Et remigabant
viri ut revertere-
ntur ad aridam, &
non valebant:
quia mare ibat, &
intumescibat super
eos. Et clama-
verunt ad Domi-
num & dixerunt:
quasumus Domi-
ne ne pereamus in
anima viri istius:
& ne des super
nos sanguinem in-
nocentem: quia
tu, Domine, sicut
voluisti, fecisti.

Et tulerunt Jo-
nam, & miserunt
in mare:

Et stetit mare à
fervore suo.

Et timuerunt viri
timore magno Do-
minum: & im-
molaverunt hostias
Domino, & vo-
verunt vota.

CAP. II.

Et preparavit
Dominus piscem
grandem ut deglu-
tiret Jonam.

Contemptum imperii; dic qua fas deinde tumentis
Exorare minas pelagi, ventique furorem?

Ille autem contra fidens: Me me ocyus, inquit,
Tollite, quem uestris sua fata adversa sequuntur;
Et jactate mari. Sic ponet mitior unda,
Unius & miseri poena placata quiescet.

Mirantur nautæ impavido sic ore locutum,
Indignæque timent morti demittere lucis
Contemtricem animam. Remis hinc valdiùs æquor
Luctati ruere, ac ripis advertere proram
In cassum. Terræ fluctu crescente recedunt
Longius ex oculis, vincitque procella laborem.
Cedimus, exclamant, quando tua certa voluntas
Visque invicta jubet, rerum summe arbiter & rex:
Devotumque tibi nil jam mactare moramur
Hoc quodcumque caput, sacroque aspergere fluctus
Sanguine. Sed cædem vindex ascribere parce
Immeritis: tua quos faciunt mandata nocentes.
Hæc ubi dicta, levant dextris; & puppis ab alto
Præcipitem mittunt, aversi lumina, vatem.
Atque cadente illo cæli furor omnis & undæ
Concidit: arridet flatu levis aura secundo,
Et desperatam promisit reddere Tarsum.

Tum vero magna obsessi formidine mentem
Vectores, sibi tot monstris & sospite vita
Expertum, cultu venerantur supplice numen:
Cumque suo tandem portu successerit alnus,
Votivis spondent cumulare altaria donis.

Immenso interea torquens sub pectore fluctus;
Acta Dei nutu pistrix sectatur Jonam
Gurgitibus mediis luctantem & vana moventem
Brachia; deprensamque immani sorbet hiatu.

Non tamen & sævos membris infigere dentes
 Ausa fuit, metuitque suam contingere prædam:
 Fertque cibo præsentem famem, neque vescitur illo.
 Tres adeo soles totidemque ex ordine noctes
 Cæco inclusum utero perhibent servasse sub undis:
 Ne tamen ah! tantis incredula demere rebus
 Corda fidem sperate, idem quæ testis & auctor
 Astruit, & toto juratus numine firmat.

*Et erat Jonas in
 ventre piscis tribus
 diebus & tribus
 noctibus.*

Quid faciat vivo portatus carcere vates,
 Inque suo spirans tumulto, pontique furorem
 Naufragio elapsus? Dominum lenire precando
 Aggreditur, vota afflictæ quando una supersunt:
 Et templum oranti piscis fuit. Horrida quanquam
 Monstrorum facies, & plurima noctis imago
 Stet circum, vitæque extremo in limite claudat:
 Non tamen ex animo, genitor, fiducia cessit
 Ulla tui. Longe obscœnæ pistricis ab alvo
 Clamantem exaudis; imique è faucibus Orci
 Eluctata moras omnes vox fertur Olympo.
 Heu! quianam tanto voluisti prodere sumptu
 Vilem animam; pelagiq; immensam advolvere molem,
 Undasque fluctusque feros & flumina falsis
 Interfusa vadis? tot in unum armare procellas
 Rex invictæ caput placuit! sic notus Jonas?
 Et nunc ille tamen superis exclusus ab oris,
 Aspectuque tuo, stellantia visere templa
 Sperat adhuc. Rapido pontus circumtonet æstu:
 Obsidatque viam vallo prætenta sonanti
 Tempestas: rupes æterna repagula, & altos
 Imponat tellus montes, ne quæ fuga captum
 Expediat: tamen hanc vitam, te Patre, tuebor.
 Et spes illa animum memorem sub nocte profunda

*Et oravit Jonas
 ad Dominum
 Deum suum de
 ventre piscis.*

*Clamavi detribu-
 latione mea ad
 Dominum, &
 exaudivit me.*

*De ventre inferi
 clamavi, & exau-
 disti vocem meam.*

*Et projecisti me in
 profundum in cor-
 de maris: & flu-
 men circumdedit
 me: omnes gurgi-
 tes tui & fluctus
 tui super me tran-
 siverunt.*

*Et ego dixi: abje-
 ctus sum à conspe-
 ctu oculorū tuorū:
 verum tamen rur-
 sus videbo tem-
 plum sanctum
 tuum. Circumde-
 derunt me aquæ
 usque ad animam:
 abyssus vallavit
 me: pelagus ope-
 ruit caput meum.
 Ad extrema mon-
 tium descendi,
 terra velles con-*

cluserunt me in
 aeternum. Et suble-
 vabis de corruptio-
 ne vitam, Domi-
 ne Deus meus.
 Cum angustiaretur
 in me anima
 mea, Domini re-
 cordatus sum, ut
 veniat ad te ora-
 tio mea ad templū
 sanctum tuum.
 Qui custodiunt
 vanitates frustra,
 misericordiam tuā
 derelinquunt.
 Ego autem in vo-
 ce laudis immola-
 bo tibi: quacum-
 que vovi, reddam
 pro salute Domi-
 ni.
 Et dixit Dominus
 pisci: & evomuit
 Jonam in aridam.

CAP. III.

Et factum est ver-
 bū Domini ad Jo-
 nam secundo dicens:
 Surge & vade in
 Niniven civita-
 tem magnam: &
 prædica in ea præ-
 dicationem, quam
 ego loquor ad te.
 Et surrexit Jonas,
 & abiit in Nini-
 ven juxta verbum
 Domini.
 Et Ninive erat
 civitas magna iti-
 nere trium die-
 rum.

Et cepit Jonas in-
 troire in civitatem
 itinere diei unius:
 & clamavit, &
 dixit: Adhuc qua-
 draginta dies, &
 Ninive subvertetur.

Et crediderunt vi-
 ri Ninivita in
 Deum: & prædi-
 caverunt jejuniū.

Solatur, sacras fore rursus ut sistar ad ædes
 Damnatus voti, promissaque munera solvam.
 Non hi sacrilegis mores, quos vana fefellit
 Relligio. Mundi auctorem, fontemque bonorum
 Ingrati abjiciunt: nec eos prærepta Tonanti
 Dona pudet limo genitis apponere Divis.
 Me vero juvat Isacidum solennia ferre
 Sacra tibi, & grato cum carmine dicere laudes.

Mota Dei pietas precibusque & supplice fletu,
 Occultis piscem stimulis induxit: at ille
 Acceptum revomens immani pectore vatem,
 Fidus depositi, molli projecit arena.
 Cui rursus mundi Rector placidissimus inquit:
 I, pete festinus Niniven, urbiq; superbæ
 Nunc tandem ferre imperia, ultricesque memento
 Intentare iras, populisque instantia fata.
 Ille memor, nil jam Domino parere moratur,
 Acceleratque gradum. Nec longum tempus, & altos
 Prospexit muros, stellisque minantia tecta.
 Miratur vastis æquam regionibus urbem,
 Et quam si recto percurrere limite certes,
 Ante jubar clauso ter Phœbus condet Olympo,
 Arctari turbis tamen, angustamque videri.

Ergo viæ tantum ingressus quantum una sinebat
 Ire dies, magna clamat per compita voce,
 Nuntia venturæ pandens oracula cladis:
 Cum bis vicanos Titan absolverit orbes,
 Triste sibi fiet Ninive subversa sepulchrum.
 Responsa excipiunt trepidi cœlestia cives,
 Atque minis habuere fidem. Tum dura per omnes
 Indicunt sibi quisque domos jejunia, opimis
 Et longam jussere famem succedere mensis.

Quin

CARMINUM LIB. I.

9

Quin vestes & fueti humeris ponuntur amictus:
Patresque & pueri, & mista cum plebe senatus,
Cyniphio incedunt velati corpora sacco.

*Et vestiti sunt
saccis à majore
usque ad minorem;*

Regalem interea rumor defertur in aulam
Advenisse virum, genti qui tristia fata
Instigante Deo canat, & commune minetur
Exitium. Luxu ductor resolutus inert
Assyrius, longumque trahens inglorius ævum,
Vivebat longe curis bellicque tumultu,
Inter fœmineosque greges, Venerisque nefandæ
Delicias. Huic tùm feralis nuntius aures
Perculit, insuetas humanum audire laborem.
Palluit auditis; crimenque agnovit & ipsum
Criminis ultorem. Simul altum à fronte tiam
Rejicit insignem gemmis, folioque relicto
Sternitur, & trabeam hirsuto velamine mutat.
Dein cinere aspergit caput, immundoque capillos
Pulvere, malobathri succis nardoque madentes.
Mox etiam lege indictâ, procerumque rogato
Concilio, pulla præco sub veste per omnes
Anfractus plateasque urbis miserabile carmen
Integrat. Infelix Ninives perituraque turba
Accipite hæc animo. Jejunia solvere mensis
Esto nefas: fesso nec quisquam pabula læta
Quadrupedi, bobusve suis, pecorive ministret;
Neu libare sinat salientem fluminis undam.
Nuda sed intonsis horrescant corpora setis;
Et cœlo pariter pecudes pecudumque magistri
Vim faciant fletu. Mœstas attollite voces,
Et votis placate iras, sed pectore verso
Præsertim in melius. Scelerata absistite vita;
Furta dolique absint & vis cognata rapinis.
Quis scit enim si fata inflexa mente refigat

*Et pervenit ver-
bum ad Regem
Ninive;*

*Et surrexit de se-
lio suo, & abiecit
vestimentum suum
à se; & indutus
est sacco, & sedit
in cinere.*

*Et clamavit; &
dixit in Ninive
ex ore Regis &
Principum ejus di-
cens.*

*Homines & ju-
menta, & boves,
& pecora non gu-
ssent quidquam:
nec pascantur, &
aquam non bibant.*

*Et operiantur sac-
cis homines & ju-
menta, & cla-
ment ad Domi-
num in fortitudi-
ne. Et converta-
tur vir à via sua
mala, & ab ini-
quitate qua est in
manibus eorum.
Quis scit si conver-
tatur, & igno-
ret Deus: & rever-
tatur à furore ira*

B

sua, & non peribimus?

Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de via sua mala:

Et misertus est Deus super malitiam, quam locutus fuerat ut faceret eis, & non fecit.

CAP. IV.

Et afflictus est Jonas afflictione magna, & iratus est: & oravit ad Dominum, & dixit: Obsecro Domine, numquid non hoc est Verbum meum, cum adhuc essem in terra mea: propter hoc praecipuavi ut fugerem in Tarsis.

Scio enim quia tu Deus clemens, & misericors es, patiens, & multa miserationis, & ignoscens super malitia.

Et nunc Domine, tolle quaeso animam meam à me: quia melior est mihi mors quam vita.

Et dixit Dominus: Putasne bene irascieris tu?

Et egressus est Jonas de civitate: & sedis contra

Omnipotens, veniamque ostenso fulgure donet?

Sic praeo attonitam regis mandata per urbem Fert populis. Olli obsequio certante sequuntur, Factisque antevolant monitus. Tenet omnia moeror, Et soli rumpunt funesta silentia planctus.

Jam non illa manet Ninive famosa suorum

Flagitiis: potuitque etiam desuisse videri.

Impietas moresque sui quaeruntur in illa,

Nec coelum quod plectat habet: mutataque corda

Mutaverunt Deum, fulmenque reponere cogunt.

At non ipse animis etiam mutatus Ionas:

Eventuque dolens contraria dicta refelli

Ingemit, & questu Dominum sic urget amaro.

Esto mihi nunc testis, an hoc non ante futurum

Prædixi, patria cum jussus adire relicta

Assyrium Tigrim, Cilicum fugitivus in oras

Verti iter, ac pelago speravi evadere Tarsum?

Scilicet illa tuæ dudum clementia mentis

Nota mihi, ac primum semper miserescere pectus,

Et tolerare sciens, fontesque absolvere poena.

Nunc quando exitio gentem servare nefandam,

Meque adeo positis mendacem fingere vatem

Decrevisti odiis; misero precor eripe vitam:

Mors data munus erit. Conantem dicere plura

Singultu & lacrymis vox interclusa refugit.

Atque illum blando incusans Deus ore vicissim,

Cur tantos, inquit, sub pectore volvere fluctus,

Nobisque invidiam pergis conflare querendo?

Credo equidem, justa insani tibi causa doloris

Est super, & merito immites non exuis iras.

Talia dicentem vates pertæsus, & ipsum,

Et muros fugiens invisæ deserit urbis:

Confeditque iugo, qua coelum parte recludit

Orta diēs. Hic virgultis & cespite vivo
 Angustum raptim properat componere culmen.
 Perfruiturque umbris & frigore subter opaco,
 Expectans quæ mox Niniven fortuna sequatur.

Orientem, & fecit sibi umbraculum ibi:
 Et sedebat subter illud in umbra, donec videret quid accideret civitati.

Et preparavit Dominus Deus hederam:

Et ascendit super caput Jonæ, ut esset umbra super caput ejus. & protegeret eum, (laboraverat enim) & latatus est Jonas super hederam, latitia magna.
 Et paravit Deus vermem ascensu hiluculi in crastinum, & percussit hederam,

& exaruit.

Et cum ortus fuisset sol, præcepit Dominus vento calido & urenti: & percussit sol super caput Jonæ, & aestuabat.

Et petivit anima sua ut moreretur: & dixit, melius est mihi mori quam vivere.

Et dixit Dominus ad Jonam: Putasne bene irasceris in super hederam?

Ecce autem noctu exsurgens stirps numinis almi
 Culta manu (Hebræi nomen fecere cicaion)
 Par serpenti hederæ, folioque simillima viti,
 Spargebat late ramos & frondea circum
 Brachia. Quam mane evigilans ut cernit Ionas,
 Ut gaudet soles capiti defendere iniquos,
 Atque ignita comis excludere tela diei!
 Sed non ille diu foliis lætatus & umbra.
 Postera nam mundo noctem cùm pelleret Eos,
 Vermis, tetra lues angusto in corpore, serpens
 Radici teneræ morsus infixit acutos,
 Fibrasque arrosit, vitæ quæ succus & humor
 Diditur in venas. Tum caudice languida sicco
 Deponit crines arbor & frondis honorem.

Interea rapidis miscentem incendia flammis
 Phoebus agit currum: Phœboque immitior Auster
 Urit anhelantes ignavo flamine terras.
 Æstuat Amathides, geminamque & solis & auræ
 Vim se ferre negat, conjuratosque vapores
 In caput. Ergo ægræ pertæsus tempora vitæ
 Mortem optat, dictisque morantem incusat acerbis.
 O si quis fesso nunc denique corpore solvat
 Infelicem animam, manesque emittat ad imos!
 Redde, oro, pelagique minas, fluctusque sonantes
 Vorticibus Pater: & pistricis rursus opaca
 Conde alvo nunquam redditurum in luminis auras.

Quem Deus alludens placido sic excipit ore.
 Horrendum vero facinus, tantique doloris
 Argumentum ingens! ficcis arbuscula ramis

*Et dixit: Bene
irascor ego usque
ad mortem.*

*Et dixit Domi-
nus:
Tu doles super he-
deram.*

*in qua non labo-
rasti, neque fecisti
ut cresceret: qua
sub una nocte nata
est, & sub una
nocte perii.*

*Et ego non parcam
Ninive civitati
magna.*

*in qua sunt plus-
quam centum vi-
ginti millia homi-
num qui nesciunt
quid sit inter dex-
teram & sini-
stram suam.*

& jumenta multa?

Si perit, & viridem non amplius explicat umbram.

Me tamen iste urit penitus furor, estque medullas,
Amathides inquit: nec si promittere pergas,
Ulla jam lucem libeat mercede mereri.

Tum vero vatem increpitans sic intonat alta
Voce Pater: Fasne has humili pro stirpe querelas
Integrare tibi, tantosque incendere luctus;

Quam non versa tuo tellus summisit aratro,
Non labor irriguis humoribus auxit adultam:
Sed nox una solo peperit, nox una peremit?

Hanc tamen & verbis, & amaro quærere fletu
Ereptam perstas. Me lumen gentis Eoæ,

Me gravidam imperiis Niniven non perdere flamma,
Invidia est? Sed fac dirum meruisse nocentes
Exitium. (quanquam scelerum jam pœnitet illos,
Et culpas lacrymis dudum absterfere profusis.)

Tu decies bisseña hominum demittere leto
Millia vis, dextra indoctos discernere lævam?

Qui matrum ah! flentes nunc prensant ubera frustra
Inconcessa sibi; jussique exolvere pœnas,
Indignamque famem meritis impendere patrum.

Adde greges, adde impastos jam tempore longo
Quadrupedes, mœstoque armenta gementia questu
Fluminis ereptos latices, & graminis herbam.
Hæc Dominum tristi prohibes avertere fato?

Sic veniam demum excusat; causamque perorans
Absolvi meruit, vel Iona iudice, Numen.

Utque fides tantis & fama æterna maneret
Prodigiis, caperentque hinc olim exempla nepotes;
Ipse reum cunctis vates se prodere sæclis

Ultro ambit: scriptoque volumine, parcere promptum
Nunc quoque testatur, lentum punire Tonantem,

DANIEL

ILLUSTRISSIMO VIRO

CLAUDIO PELLOTT

ROTHOMAGENSIS SENATUS PRINCIPI.

*D*UM vacat, & Jani redeunt de more calendis
Otia, paxque fori tota expulit urbe clientes;
Affatus, PELLOTE, tuos novus advena poscit.
Nec dubitat quin se auratis penetralibus ultro
Accipias, prior & venienti occurrere certes:
Nam meruit, suetus mensis accumbere regum
Regius ipse nepos; & quo se munere gaudet
Esse tui similem, custos acerrimus aequi,
Divinus Daniel, sanctum ac venerabile nomen
Isacidis. Venit ille iterum defendere castos
Iudice te ritus, & in impia vertere pœnas
Numina: nil unguis metuens rictusque leonum,
Quos exosa viris docuit mansuescere virtus.
Quin adeo admirans letabitur & sua factis
Esse tuis aquata, expressasque artibus artes
Egregiis: solers veri & penetrabile acumen,
Ac longe eventus prudens anteire futuros;
Consilique sagax, & natum rebus agendis
Ingenium; fallique ignarum & fallere pectus.
Præcipue ille fidem dominis per iniqua probatam
Tempora, constantemque animum, infractumque periculis
Suspiciet. Quoties insano excita tumultu
Legum gens inimica, & religionis honestum
Obtendens scelerei nomen, circumstetit armis?

Cum nulla interea stricto custodia ferro
Protegeret latus, & tardaret corpore mortem.
Per medios ibas tamen imperterritus enses,
Quo pietas justique haud mollia iussa vocabant
Principis: aratas acies & inermis & unus,
Vertere terga fuga subigens, veniamque mereri
Supplicio auctorum. Sed nec te nulla nefandis
Circumventa dolis, damnataque criminis insons,
Ultorem medio Susanna in funere sensit.
Quantus enim & quanto ore tonas, perrumpere jura
Impulerit si quem metus, aut male suada libido,
Et favor, & donis auroque inflexa voluntas?
Ergo & iudicium iudex timet, atque severa
Mox acta expendenda sciens examine libra,
Cogitur esse probus, nec tentat inutile crimen.
Quid referam duris toties in rebus amorem
Expertum populis? quid te mollita sequestro
Protinus imperia, & placatas principis iras?
Abductos turbis procul, insanoque tumultu
Consiliis cives; auctamque laboribus urbem,
Versamque in melius sumptu & molimine multo?
Te stadium; PELLOTE, ingens; te Sequana franos
Jussa pati, multoque eluta ponte paludes,
Stagnaue trita rotis, & digesti ordine longo
Ulmorum celebrant versus. Crescentibus illis,
Inscripta tenera crescent in cortice laudes.
Et jam coctilibus muris Babylona superbam,
Aere & in medio pendentes despicit hortos,
Rothomago visa Daniel: aulamque perosus
Hic potius tecum requiescere gaudeat hospes.

DANIEL

POETICA PARAPHRASIS

A D

PROPHETIÆ EJUS CAPUT XIV.

AMISSA S Solyme deserti numinis ira
Flebat opes, raptamq; adytis penetralibus arcam
Fatalem imperio: patriisque à sedibus exul
Gens Hebræa diu expertum Babylone gemebat
Servitium. Quanquam Assyria floreret in aula
Dignatus mensis Daniel & regis amore
Præcipuo; captisque jugum sortemque levaret.
Ille quidem immensos pro religione labores,
Invidia procerum & vesanæ crimine plebis,
Perpeffus: mortisque objecit sponte periclo
Sæpe caput. Seu cùm tumido parere recusans
Victori, statuæ cultus adhibere prophanæ
Egregios vetuit juvenes: seu cùm impia Medi
Edicta, infandasque ausum contemnere leges,
Projecere feris immane frementibus escam.
Sed meliora Deus servatum in tempora leto
Eripuit, longeque dedit præsciscere mente
Bella forent olim toto quæ maxima mundo,
Sceptrorumque vicem, & Christi immutabile regnum
Et nunc sacrilegos senior rescindere ritus.
Insistit; Belum imprimis, cui templa superbo
Mœnibus in mediis stabant immania luxu:
Inque diem ingentes ponebant farris acervos,
Balantumque gregem mensis, & grandia Bacchi
Pocula. Proh stolidas mentes & nescia veri
Corda hominum! vino Divum indulgere, feramque

*Erat autem Da-
niel conviva re-
gis, & honora-
tus super omnes
amicos ejus.*

*Erat quoque ido-
lum apud Babylo-
nos nomine Bel:*

*Es impendebantur
in eo per dies sin-
gulos, simile arta-
be duodecim, &
oves quadraginta,
vinique amphora
sex.*

*Rex quoque cole-
bat eum, & bibat
per singulos dies
adorare eum:*

*Porro Daniel ado-
rabat Deum suum.*

*Dixitque ei rex:
Quare non adoras
Bel?*

*Qui respondens
ait ei: Quia non
colo idola manu-
facta, sed viven-
tem Deum, qui
creavit cælum &
terram, & habet
potestatem omnis
carnis,*

*Et dixit rex ad
eum: Non videtur
tibi esse Bel vivens
Deus? an non vi-
des quanta come-
dat & bibat quo-
tidie? Et ait Da-
niel aridens: Ne
erres rex: iste
enim intrinsecus
luteus est, & fo-
vissecus areus, ne-
que comedit ali-
quando.*

*Et iratus rex vo-
cavit sacerdotes*

Ingluviem credunt epulis explere per umbras,
Quin etiam cum sol radiis recluserat orbem,
Ipse Asiæ rector magna stipante caterva,
Summum ad delubrum gressus & dona ferebat:
Certatimque focus adolebant thuris odorem
Exemplo instincti proceres. Videt impia vates
Sacragemens: precibusque Tonantem & supplice cultu
Ipse palam offensum miseris placare laborat.

Non tulit hunc morem, despeâtaque numina Cyrus
Dedecus esse suum questu testatus amaro:

Quin tu, inquit, mecum gentis quoque Belon adoras.
Tutelam Assyriæ? quo se tulit inclyta cœlo

Corripiens terras Babylon victricibus armis;
Et Solymam Solymæque Deum servire coegit.
Olli sedato respondet pectore vates:

Mortaline excusa manu me credere signa
Esse Deos, rigidoque jubes dare thura metallo?
Hunc sibi præcipiat, meruit qui solus honorem,
Vitæ auctor vitæque potens Deus. Illius aram
Fasque piumque mihi sacro aspersisse cruore.
Ille mare & terras & cœli condidit astra;
Regesque ac populos æquali jure coercet.

Ergo cassum animæ, & vitali lumine egentem,
Natus ait Cambyse, putas, cui pocula rite
Stant sua, curvatæque gemunt sub lancibus aræ?
Subrisit Daniel: Et te, fortissime regum,
Vana superstitio specie ne fallat inani.

Namque nefas libare dapes laticemque Lyæum
Visceribus luteis simulacrum & corpore ahenò.
Nocturna exercent alii convivia mensis,
Supposti Belo; plebisque errore fruuntur
Muneribusque tuis hilares. His percitus heros

Infremit:

Infremit: Et patrios mihi magni numinis instar
Juro, inquit, manes sacrataque busta meorum:
Beli ignominiam, aut mentitæ crimina cœnæ
Stat ferro ulcisci, letoque piare nocentum.

Assensit dictis vates, ultroque precatur
Hoc velit ut perstare animo: simul alta petenti
Atria se jungit comitem. Ruit obvia portis
Turba sacerdotum, ramos felicitis olivæ
Pacalesque ferens vittas: quos ordine longo
Natorum uxorumque greges, famulique sequuntur.

At graviter spirans flammato pectore Cyrus
Horrendam intentat mortem, si furta fateri
Ambesæque dapes subductaque pocula Belo
Abnuerint. Olli voces ad sidera tollunt,
Implorantque Deos: tum cui facundia major,
Atque instructa dolis ætas firmaverat ora,
Antistes fatur regi: Suspecta fides est
Quando tibi famulûm, nec jam sua protegit illos
Religio, fiuntque aliena fraude nocentes;
Securi moriemur, & ipsa in tela ruemus.

Sed nostro tamen ore finas unum ante rogari,
Non inconcessum miseris. En protinus omnes
Digredimur templo, vacuasque relinquimus ædes:
Ipse aris suetas epulas & vina repone,
Claustrisque obde fores, regalique imprime gemma
Signa seris: tum si primos sub luminis ortus
Ingrediens, Beli non omnia protinus ore
Absumpta invenies; nihil est cur justa moremur
Supplicia, & meritas pro crimine solvere pœnas.
Sin autem Deus ipse sui certissimus auctor
Indicia adventus non inficianda relinquet;
Ne rex, ne caput hoc scelerum, fraudisque nefandæ

ejus, & ait eis:
Nisi dixeritis mihi,
quis est qui comedat impensas
has, moriemini.
Si autem ostenderitis,
quoniam Bel comedat hac,
moriatur Daniel,
quia blasphemavit in Bel.
Et dixit Daniel regi:
Fiat juxta verbum tuum.

Erant autem sacerdotes Bel septuaginta, exceptis uxoribus, & parvulis, & filiis.

Et venit rex cum Daniele in templum Bel.

Et dixerunt sacerdotes Bel: Ecce nos egredimur foras.

Et tu rex pone escas, & vinum misce, & claudes ostium, & signa annulo tuo: & cum ingressus fueris mane, nisi inveneris omnia comesta à Bel, morte moriemur: vel Daniel qui mentitus est adversum nos.

Primum inventorem, patiare impune per urbes
Grassari Assyrias, patrumque evertere sacra.

Contemnebāt autem, quia fecerant sub mensa absconditum introitum, & per illum ingrediebantur semper, & devorabant ea.

Factum est igitur postquam egressi sunt illi, rex posuit cibos ante Bel: Præcepit Daniel pueris suis, & attulerunt cinerem, & cribravit per totum templum coram rege: & egressi clausurunt ostium & signantes annulo regis abierunt.

Sacerdotes autem ingressi sunt nocte juxta consuetudinem suam, & uxores, & filii eorum: & comederunt omnia, & biberunt.

Sic illi orantes magnis clamoribus ibant
Ex adytis, fictum vultu simulante dolorem.
Quippe minas rident & inanem principis iram,
Occultis foribus confisi & limite cæco,
Qua furtim soliti clausis irrumpere tectis,
Prædarique cibos. Cunctis tamen æqua videtur
Conditio. Rex ipse fidem pactumque tueri
Pollicitus foedus, reparat convivia mensis.
At cinerem, gelidamque focis portare favillam
Illius ante oculos famulis edicit, & omne
Instituit vates conspergere pulvere templum
Succernens cribro: positisque in limine claustris,
Regali absistunt signantes ostia gemma.

Interea Titan ruit, & nox humida ponto
Exoritur, densa involvens caligine terras
Pontificumque dolos. Furtivo calle sub aram
De more elapsi subeunt matresque, nurusque,
Cum natis totaque domo: pictisque tapetis
Discumbunt super, & spondis florentibus ostro.
Tum demum genio indulgent, fusique per aulam
Implentur dapibus gratis, & munere Bacchi:
In partemque vocant Belum, crebrisque laceffunt
Non responsurum cyathis. Nec stulta filetur
Credulitas populorum, & multis utilis error.
Præcipue cladem vati & fatale precantur
Exitium, ignari quæ se fortuna maneret.

Parte alia eventus volventem incerta futuri
Exercent curæ, regemque insomnia turbant.
Nunc sortem senis Hebræi miseratur acerbam:
Pontificum nunc ille timet deprendere furta

Contemptusque suos : nec dulci lumina somno
 Claudere fas. Ergo primis ut sensit Olympum
 Auroræ radiis albescere , membra cubili
 Corripieus, templi Daniele ad limina ducit.
 Et prior : An notis , inquit, stant signa figuris,
 Commissique fidem cera inviolata tuetur ?
 Cui senior : Fraus omnis abest, ruæque, inclyte, portis
 Excubat, & servata aditus defendit imago.
 Vix ea protulerat; valvis bipatentibus ædes
 Reclusere. Oculos fert protinus omnia circum;
 Atque epulis mensas heros miratus inanes
 Exclamat : Magna est certe tua, Bele, potestas;
 Nec fictum horremus vacua sub imagine nomen,
 Cùm te votivis placamus odoribus, & cùm
 Pacem adytis & sancta humiles responsa precamur.

Jamque ibat supplex aræ impositurus honorem :
 Ast illum blande amplexus sub limine primo
 Continuit vates : Et, canæ inscripta favillæ
 Contemplator , ait, satin' hæc vestigia Belo
 Conveniant? Divos, credo, Divasque vocavit,
 Excepitque suis infantia numina tectis.
 Sic ipse alludens. Cyro pudor iraque vultum
 Incendere : jocis nec respondere facultas.
 Quippe virum passim notos in pulvere gressus,
 Feminæisque immixta solo puerilia cernit
 Signa pedum. Manibus duci post terga revinctis
 Ergo omnes jubet; admotis subigitque fateri
 Ignibus. Hi trepidi & pallentes morte futura
 Detexere dolos, imoque in fornice monstrant
 Indeprensus oculis iter, opportunaque furto
 Ostia, nocturnis qua sucti adrepere mensis.
 Tum vero horrendum frendens rex intonat ore :

C ij

*Surrexit autem
 rex primo diluculo,
 & Daniel cum
 eo. Et ait rex :
 Salvane sunt si-
 gnacula, Daniel ?
 Qui respondit :
 Salva, rex.*

*Statimque cum a-
 peruisset ostium,
 intuitus rex men-
 sam, exclamavit
 voce magna : Ma-
 gnus es Bel, &
 non est apud te do-
 lus quisquam.*

*Et risit Daniel, &
 tenuit regem ne
 ingrederetur intrò:
 & dixit : Ecce pa-
 vimentum animad-
 verte, cuius vesti-
 gia sint hæc?*

*Et dixit rex : Vi-
 deo vestigia viro-
 rum, & mulierum,
 & infantium. Et
 iratus est rex.*

*Tunc apprehendit
 sacerdotes, & uxo-
 res, & filios eorum;
 & ostenderunt ei
 abscondita ostiola,
 per qua ingredie-
 bantur, & consi-
 mebant qua erant
 super mensam.*

Ergo etiam sceptris ausa est illudere nostris
 Perfida gens : potuitque sacri sub imagine ritus
 Hoc suadere nefas populis : mactentur ad aras,
 Perfundantque suo sceleratum sanguine numen.
 Et tu, cui potius parere haud falsa monenti
 Æquum erat, ô Daniel, meritas nunc exige poenas:
 Sacra tibi, Belique arces, ipsumque remitto:
 Utere jure tuo, & commune ulciscere probrum.
 Sic fatur, gressumque furens penetralibus effert.

*Occidit ergo illos
 rex, & tradidit
 Bel in potestatem
 Danielis :*

Lictores tela expediunt ; & vulgus inermum,
 Ut fors quemque tulit, generis discrimine nullo
 Ætatifve necant. Pars ad vestigia Divûm
 Ferales pateras tepido implevere cruore :
 Pars ritu pecudum cumulant altaria cæsis
 Corporibus : prunis alii torrentur, & usta
 Thura manu non sponte adolent. Clamoribus æther
 Personat horrendis & femineo ululatu.

Parte alia vates, quanquam clementia tristi
 Cæde super miserorum animos inflexit, & udis
 Extorsit fletus oculis, non segnior instat
 Sacrilegas imis evertere sedibus ædes.
 Hortaturque suos, stipulas atque arida porro
 Ligna ferant, pinguique albentem sulphure silvam.
 Ipse facem dextra quassans, laquearibus ignem
 Cedro intertextis & odorifera cyparisso
 Subjicit : undantique extemplo vortice flamma
 Corripuit tabulas, & pictum fornice culmen.
 Jamque trabes & tigna ardent : jam summa ruinam
 Vulcano populante trahunt fastigia, & unâ
 Exculptæ circum effigies regumque Deûmque.
 Nec solidi Belum rigor æris, & æqua giganti
 Tutatur moles. Solio dejectus ab alto

*Qui subvertit
 eum, & templum
 ejus.*

Ipse suam vasto sub pondere proterit aram:
 Quo casu perfracti artus, humerisque revulsum
 Dissultat longe caput: at liquefactus ab igne
 It truncus rivis; flammaque ultrice metallum
 Exuit humano simulatum crimine numen.

Non tamen impietas Babylone extincta, nec omnis
 Continuo populi furor & vesana quievit
 Relligio. Taxi nigra densissimus umbra
 Lucus erat, juxtaque excisum in pumice vivo
 Antrum ingens, torvi sedes antiqua draconis:
 Quem Chaldaea metu magno percussa colebat
 Tollentem cristas, & sibila colla tumentem.
 Speluncae ante fores putri tepesacta cruore
 Fumat humus semper: moestisque altaribus extant
 Corpora caesa boum, & stillantia viscera tabo.
 Ille fero carnes circum depascitur ore
 Improbus ingluvie dira: caudamque revolvens
 Arrofis pigram super ossibus explicat alvum.

Venerat in lucum primi sub lumina solis
 Victor Achæmenides, votivaque sacra parabat,
 Magna voce vocans anguem: Et Deus ille profecto,
 Est, ait, ille Deus: vivitque & vescitur aura
 Ætherea: neque nos, Daniel, ludibria fallunt
 Pontificumque artes. Hunc ergo pronus adora:
 Neu differ meritos incendere thuris odores.
 Cui vates alto suspirans pectore fatur:
 Ah! mihi ne tantum spera suadere furorem
 O princeps, rituque animum scelerare nefando.
 Scilicet auctorem vitæ, immortalis & ævi
 Impius ejurem dominum desertor, ut atris
 Liventem squamis, & pastum cædibus anguem,
 Muneribus discam venerari & sanguine fuso?

Et erat draco magnus in loco illo, & colebatur eum Babyloni.

Et dixit rex Daniel: Ecce nunc non potes dicere quia iste non sit Deus vivens.

Adora ergo eum.

Dixitque Daniel: Dominum meum adoro, quia ipse est Deus vivens: iste autem non est Deus vivens.

*Tu autem rex da
mibi potestatem,
& interficiā dra-
conem absque gla-
dio & fuste.*

*Et ait rex: Do tibi.
Tulit ergo Daniel
picem & adipem,
& pilos, & coxit
pariter: fecitque
massas & dedit in
os draconis,*

&

diruptus est draco.

*Et dixit: Ecce quem
colebatis.*

*Quod cum audis-
sent Babylonii,
indignati sunt ve-
hementer:*

*Et congregati ad-
versum regem di-
xerunt:*

*Judaus factus est
rex, Bel destruxit,
draconem interfe-
cit, & sacerdotes
occidit.*

Quin potius fatalem urbi da tollere pestem,
Huncque levare metum populis. Nec tela requiro,
Horrendos dentes licet & rabida ora veneno
Exertet ferus, atque oculis vomat acribus ignem.

Annuit Isacidæ votis Cambyse creatus.

Ergo adipe & pingui medicatos unguine villos,
Idæamque picem ferventi incoxit ahenis:

Tum massam subigens molles conformat in offas,
Atque feræ immanes pandenti gutture hiatus
Objicit. Illa suum decepto corripit ore

Exitium. Pix namque arctis sub faucibus hærens
Luctantem abruptit discerpta per ilia vitam
Cum sonitu: latet immenso sub corpore tellus.

Hebræus magna senior cum voce profatur:

En cui vos tostas fruges & pingua, Medi,

Extā ferebatis pecudum. Formidine pulsa

Consulte, æque adytis propius jam quærite sortes.

Sic ille insultans. It mœstam fama per urbem

Interea, & centum ferit aures turbida linguis

Fanda infanda serens. Miscentur cuncta tumultu:

Lymphati coeunt passim per compita cives;

Matresque atque nurus thalamis se ferre relictis

Non mores, non ipse vetat pudor. Illicet omnes

Dira superstitio stimulis haud mollibus egit

In furias. Jamque insanis ululatibus arma,

Arma viri, ingeminant, Divum pro numine læso:

Quos ille egregius veterum contemptor avorum

Insequitur ferro & flammis. Impune per aras

Fuso pontificum violarit sanguine templa,

Cumque sua Belum subverterit impius arce.

Quis vero antiquum furor extinxisse draconem,

Tutelam geniumque urbis? pigra sabbata servet

Nunc quoque, servilemque Deum recutitus adoret.

His sese exacuit dictis violentia vulgi:
Nec vanos intra fremitus stetit ira furentum.
Aulæi ante fores glomerantur, & ariete crebro
Obnixa assultant postes, Cyroque minantur
Et caræ pestem soboli: ni dedere dirum
Festinet caput, & fontis se absolvere pœna.
Ecquid agat? quamve extremo in discrimine rerum
Ausit opem sperare, loco indefensus & armis?
Majestatisne truces animos mollire precando,
Atque humilem tentet veniam despecta mereri?
Hoc Daniel vetat, & sese poscentibus ultro
Objicit instantis fati securus. At illum
Tristi omnes caveæ (scelerum concordia tanta est,)
Damnare. Alto veteris sub vertice castr
Antrum immane fuit, vivoque cubilia saxo,
Quo septem abdiderant præstanti mole leones;
Terrorem nemorum quondam, nunc gaudia arenæ.
Huc infensa senem demisso fune juvenus
Conjicit: atque feras stimulis & vocibus urget.
Indignantque suo non respondere furori,
Corpora bina boum, & totidem de more bidentes,
Pabula demensumque die, præbere moratur,
Nequicquam. Impasti senos ex ordine soles
Duravere famem catuli; rictuque cruento
Accubuere suæ lambentes oscula prædæ.

Dumque ea Chaldææ pro mœnibus urbis aguntur,
Forte Habacus, cui mens arcani conscia fati,
Rure suburbano patrii Jordanis ad undam
Venerat, agrestes fessis messoribus æstu
Alveolo portans, quas ipse intriverat, escas.
Ecce autem cælo juvenis delabitur ales

*Et dixerunt, cum
venissent ad re-
gem: Trade nobis
Danielem, alio-
quin interficiemus
te & domum tuam.*

*Vidit ergo rex
quod irruerent in
eum vehementer.*

*Et necessitate com-
pulsus tradidit eis
Danielem.*

*Qui miserunt eum
in lacum leonum,
& erat ibi diebus
sex.*

*Porro in lacu erant
leones septem.*

*Et dabantur eis
duo corpora quoti-
die, & duæ oves:
& tunc non data
sunt eis, ut devo-
rarent Danielelem.*

*Erat autem Ha-
bacuc propheta in
Judæa, & ipse co-
xerat pulmentum,
& intriverat pa-
nes in alveolo: &
ibat in campum ut
ferret messoribus.*

*Dixitque Angelus
Domini ad Habacuc:
Fer prandium
quod habes in Ba-
bylonem Danieli,
qui est in lacu leo-
num.
Et dixit Habacuc:
Domine, Babylo-
nem non vidi, &
lacum nescio.*

*Et apprehendit
eum Angelus Do-
mini in vertice
ejus, & portavit
eum capillo capitis
sui, posuitque eum
in Babylone supra
lacum in impetu
spiritus sui.
Et clamavit Ha-
bacuc dicens: Da-
niel serve Dei, tolle
prandium quod
misi tibi Deus.
Et ait Daniel: Re-
cordatus es mei
Deus, & non de-
reliquisti diligen-
tes te. Surgensque
Daniel comedit.
Porro Angelus Do-
mini restituit Ha-
bacuc confestim in
loco suo.*

*Venit ergo rex die
septimo.*

*Ut lugeret Danie-
lem.*

Veste in purpurea, radiisque comantibus auro
Lucidus: Et fer, ait, tumidæ Babylonis in aulam
Has epulas, sævo Daniel ubi clausus in antro,
Jeunos inter jejunos & ipse leones,
Dat fidei pœnas & religionis avorum.
Cui vates: Nec visa, inquit, Babylonis iniquæ
Mœnia sunt, dirum nec quæ via ducat in antrum
Explorata mihi. Sed si tua, sancte, voluntas
Ire iter, ignotisque jubet me credere terris:
Te duce non metuam cuicumque subire periclo.
Talia jactanti dextra caput occupat ales,
Implicuitque comæ digitos: simul ocyor Euro,
Ocyor & penna labentis ab æthere flammæ,
Suspendum, visu mirabile, crine per auras
Fert impune virum, & speluncæ in limine sistit.
Qui longe inclamans: Coeli justissima cura,
Nec frustra obsequio dominum venerate fideli,
Huc ades, ô Daniel, inquit; submissaque dona
Carpe, volente Deo, lætus. Nec plura locutum
Aliger Hebræis extemplo reddidit oris.
Tum senior duplices tendens ad sidera palmas,
Et vultum lacrymis humectans lenibus inquit:
Fers tandem auxilium bonus, & solaris amantem,
Nullaque te, genitor, cepere obliviam nostri.
Nec servasse satis tanto è discrimine vitam:
Delicias etiam nova per miracula quæris.
Sic fatus gratis dapibus jejunia solvit.
Septimus interea portas lustrabat Olympi
Aurora præeunte dies. Mœstissima luctu
Atria rex Asiæ linquit mœstissimus ipse:
Lugubremque trahens neglecto corpore pallam,
Inferias vati supremaque dona ferebat.

Pone

Pone subit longum pullis in vestibus agmen
 Quos regis dolor, aut cari miserabile amici
 Pertraxit desiderium. Stant lumine fixo,
 Perque viam solis pandunt singultibus ora.
 Ut ventum ad fauces, atque illatabile limen:
 Ipse intro lacrymis per rimam aspexit obortis.
 Atque ibi secura Daniele frontem tuetur
 In medio, & placidos juxta recubare leones,
 Mulcentes linguis & blandæ verberare caudæ.
 Restitit admirans, rupitque hanc pectore vocem:
 Magnus es, ô mundi suprema & sola potestas,
 Isacidum Deus! ac toto tibi cedere Olympo
 Turba Deum debet, majusque agnoscere numen.
 Sic memorans tetro eductum de carcere vatem
 Excipit, & passis heros complectitur ulnis.
 Nec mora continuò miles ruit agmine facto,
 Scrutaturque domos gladiis, raptatque per urbem
 Auctores primos scelerum insanique tumultus.
 Atque hi, conceptum cœlo ulciscente furorem,
 Et justas referente vices, damnantur arenæ.
 Quo visu horrendum caveis fremuere leones,
 Concutiuntque jubas, durisque in cautibus ungues
 Exacuunt: rediit rabies, cædisque voluptas.
 Jamque feri insiluere: trahunt discerpta virorum
 Corpora, rorantesque molunt sub dentibus artus
 Certatim. Juvat hac solari viscera præda,
 Indictamque sitim grato satiare cruore.

Rex vero magna tactus formidine mentem
 Fatur: eo dicente animis atque auribus astant,
 Et pavidi accipiunt non vana oracula Persæ.
 Audiat hæc quæcumque meis gens addita regnis;
 Seu Nilum, Gangemve bibit, campisque refusum

D

Et venit ad lacum.

Et introspexit.

Et ecce Daniel sedens in medio leonum.

Et exclamavit voce magna rex dicens: Magnus es Domine Deus Danielis.

Et extraxit eum de lacu leonum.

Porro illos, qui perditionis ejus causa fuerant, intromisit in lacum.

Et decorati sunt in memento coram eo.

Tunc rex ait:

Paveant omnes habitantes in universa terra Deum Danielis.

Euphratem, & rapido spumantem vortice Tigrim;
 Seu tenet Armeniæ saltus, & Caspia claustra:
 Massagetæ infrænes, picturatique Agathyrsi,
 Extremique hominum Æthiopes, & Achaica tellus,
 Atque Syri, atque Arabes, atque aurea regia Cræsi:
 Auctor ego Cyrus. Solymæ delubra tenentem
 Formidate Deum populi, & placate precando.
 Nam mihi solus erit posthac Deus. Ille leonum
 Bis rabidos ungues & sæva coercuit ora;
 Bis leti Danielelem orcique à limine traxit.
 Vos testes, ut flamma modis innoxia miris
 Ejus ad imperium quondam stetit: utque potentem
 Sæpe manum sensit Chaldæa exterrita monstris.
 Quare agite, huic justum moniti solvamus honorem:
 Nec pudeat noxam patrum abstersisse nepotes.
 Dicta probant omnes: regisque exempla sequuti
 Sacrilegos damnant ritus: victorque Deorum
 Assyria Daniel captivus in urbe triumphat.

*Quia ipse est sal-
 vator, faciens si-
 gna & mirabilia
 in terra: qui li-
 beravit Danielelem
 de lacu leonum.*

IMMACULATO

BEATÆ VIRGINIS CONCEPTU

CARMEN.

CONCEPTUS vitii pueros, fractamque draconi
 Cervicem Stygio, Mariæque insigne trophæum
 Musa canit. Nunc, Christe, sinus illabere nostros
 Aspirans: pulsisque caduca mente tenebris,
 Da fas immortale sequi; fontesque beatos
 Lucis inaccessæ, & totam explorare parentem.
 Tuque adeo, Dominam supplex quam mundus adorat,
 Mater ades: seu te stellantis lucida Olympi
 Regna tenent; seu fors tellus prælata moratur,
 Et tua præsentis dignaris numine templa:
 Ingredere, & magnos meditantis extollere honores
 Virgo fave, meritasque in carmina suffice vires.

Jam fatis promissa dies volventibus annis,
 Quæ superis homines æternæ foedere pacis
 Jungeret, & cœlo terras sociaret amico,
 Instabat. Syrias ea didita fama per urbes
 Corda ciet populorum, & spes ingentibus ægras
 Suscitât auguriis. Tum demum pectore toto
 Isacidum genus omne sacris advolvitur aris
 Dona ferens, geminatque preces & fervida certâ
 Vota fide. Si te ulla tuæ miseratio gentis,
 Si quis amor tangit: monstra, pater optime, cœlo
 Lætificam nubem, sævos quæ mulceat æstus,
 Optatumque arvis sitientibus irriget imbrem.

D ij

*Rorate cœli desu-
 per, & nubes pluât
 iustum. Isa, 45. 8.*

Præcipue Joachimus amicū numen adorat :
 Jēssides Joachimus, avi quem plurima regis
 Virtusque & pietas & mens præfaga futuri
 Nobilitant. Olli tædis concordibus Anna
 Nupserat, Hebræas inter pulcherrima nymphas,
 Quum primus formæ nitor, intactusque juventæ
 Flos vigit: tunc in senium vergentibus annis
 Pensabat lapsum insigni gravitate decorem.
 Illa Dei quondam sedes augustaque templa
 Dum celebrat cultu assiduo; multasque cubili
 Insomnis noctes, multos ex ordine soles
 Fraude pia dapibus furatur sobria parcis:
 Ex adytis præcul & veli interiore recessu
 Vox venit, ac veteres portat responsa per auras
 Expectata diu: Nunc fas tibi munere nostro
 Spes alere immensas, ô felix prole futura,
 Et dominam paritura tuam: cum segnior alvum
 Clauserit, & sobolem jam desperaverit ætas.
 Ergo quater denas caro cum conjugē menses
 Tempore ab hoc, totidemq; hyemes Aquilonibus actas
 Viderat, increpitans cœlum & promissa reposcens
 Pignora. Non somni, non corporis ulla caduci
 Cura movet: tota est optatæ in imagine prolis.
 Et modo debilibus (quæ non sibi somnia solers
 Fingit amor?) trepidat nequicquam attollere palmis,
 Appressoque sinu rorem uberis irrigat alvum:
 Et modo blanditias media inter basia miscet,
 Et faciles blæso invitat modulamine somnos.
 Interea exundant torrentia gaudia fluctu
 Nectareo, solvitque natantia corda voluptas.

At pater omnipotens, & patri æquæva propago,
 Æternusque amor amborum & sociabilis ardor,

Conveniunt : qua fulguribus defenſa ſerenis
Empyreï convexa alto ſe culmine tollunt ,
Atque oculos ſacris longe penetralibus arcent.
Tum Genitor placido primus ſic incipit ore :
Nate , meæ vires , mea vox , mea ſolus imago ,
Qui ſine matre ſatus fœcundæ lumine mentis
Accipis æternos , & jugi naſceris ortu :
Aſpiciſ humanam tot jam labentibus annis
Servitii duro curvari pondere gentem ;
Aſpiciſ , ac ſortem mecum miſerariſ iniquam.
Et nunc ille ferox Stygii regnator Averni
Inſultat cœlo : ſpoliisſque ſuperbus opimis
Ventofas jactat voces , ariſque minatur
Et cunctis nos indecores detrudere templis.
Quem , ni ſancta obſtent juratæ oracula linguæ ,
Compedibus vinctum araris Acheronte ſub imo
Protinus inſanos cogam dediscere faſtus.
Te vero decus hoc , nate , & victoria poſcit :
Tu domito referes inſignem Dite triumphum ;
Atque hominum ſpes , ipſe viri circumdatus artus ,
Reſtitues lapſos , tecumque ad ſidera tolles.
Hæc Pater , atque ingens contra ſic Filius orſus :
Et memini , & pepigiſſe virûm pro crimine vitam
Non piget , ô genitor , totumque dediſſe cruorem
Amiſſæ in pretium non aſpernabile gentis.
Nulla mora in nato , fragili quin numen obumbret
Corpore , & humanum diſcat tolerare laborem.
Sed non ante polo terras mutare jacentes
Fata ſinunt , quam regali de ſanguine virgo
Se mundo ferat ; & tecum ſortita parentis
Nomina , me gremio venientem ulniſque receptet.
Tunc Amor : Hæ noſtræ partes , hæc munera ſunto.

Protinus ætherea celerem de gente ministrum
Evocat, insignem vultu & radiantibus alis:
I celer, & volucres, inquit, prævertere ventos,
Naturæque meo mandata hæc nomine perfer.
Longævam in partus Joachimi suscitet Annam,
Atque uterum sterilem fœcundet matre Tonantis.
Te vero, te magna manent pro talibus actis
Præmia, divinæ cunas servare puellæ,
Atque latus cura circum vigilare fideli.
Dixerat. Ille polum linquens secat aëra pennis.
Ceu quondam elisa fulmen de nube coruscat
Noctis in obscuro; magnoque fragore per auras
Aut pinum super, aut frondoso vertice quercum
Præcipitat: sequitur longo ingens tramite flamma,
Et sulco signat cœlum, incenditque tenebras.

Eminet occiduos inter celeberrima fluctus
Insula, inaccessæ nomen fecere minores:
Quo neque fas nautis laceram subducere classem,
Orbe nec avectas peregrino exponere merces.
Quippe illam tumido exultans circumsonat unda
Gurgite, ventorumque cohors statione perenni
Excubat, & vetito procul arcet litore puppes.
His Natura locis, sedes ubi triste beatas
Invasit scelus, & profugam diti expulit horto,
Constitit; aëriique domum sub vertice montis,
Gemmis & solido fulgentem adamante locavit.
Mille intus Genii fulvo stridentia poste
Limina habent; servantque vices operumque laborem,
Ordine quisque suo. Liquidæ pars semina flammæ
Purgant, contractisque ablutos sordibus ignes
Includunt venis filicum: pars grandia terræ
Visceribus condunt auri argentique metalla.

His maris imperium & ponti custodia sorte
 Contigit : incumbunt falsos miscere sapes,
 Alternisque movere undas, & sistere fluctus.
 Illos cura manet potior, libranda tonanti
 Tela Deo, trifidis moliri fulmina massis:
 Seu quæ criminibus servat, justisque nocentum
 Suppliciis; seu quæ terrens mortalia corda
 Mollibus interdum flammis innoxia jactat.

Ipse autem residens thalamo & penetralibus imis,
 Telluri pallam gemmis auroque rigentem
 Insignibat acu; filisque undantia fila
 Intendens, mira que coloribus arte colores,
 Mollia nativis animabat texta figuris.
 Stabat Hyems canos glacie concreta capillos,
 Et subter Boreas Corique ad fræna jugales:
 Pone ingens agmen: rigor, & penetrabile frigus,
 Atque gelu, atque urens grando, tristesque pruinae,
 Nubilaque & nimbi, mistique fragoribus imbres.
 Quaque tulere pedem, letali squalida moerent
 Arva situ, moeret decussis frondibus arbor,
 Attonitique hærent amissis fluctibus amnes.
 Parte alia horrenti Phœbum sub nube latentem
 Pinxerat, & tristi cœlum velaverat umbra.
 Alba nives simulant subtemina, grando lapillis
 Fingitur, & teretes imitatur bacca pruinas.

Talia dum docto properat Natura labore:
 Aligerum cernit manifesta in luce micantem,
 Excussitque sinu calathos & Dædala texta.
 Tum procul: O summi imperio dignate parentis,
 Quæ te causa humilis famulæ sub limina sistit?
 Tantum effata, pedesque solo se abjecit ad imos.
 Ille manu facilis levat, & sic excipit ore:

Festum Conceptionis in octavum Decembris diem cadit.

O rerum foecunda parens, quæ semina mundi
Arcanis alis augmentis, & numine servas:
Haecenus in tenui lufit labor, aurea munus
Sint licet aftra tuum, terræque, & coerulea regna:
Nunc opibus totis ufus, nunc arte magiftra.
Nofti queis fuperos votis, quibus Anna fatiget
Queftibus, optatamque extundat ab æthere prolem.
His Genitor lacrymis fanctoquo evictus amore
Annuit omnipotens: & inertis dedecus alvi
Promiffæ exortu demum penfare puellæ
Cogitat. Huic tanta pro majeftate creari
Os jubet, ac corpus formis coeleftibus æquum.
Quare age, rumpe moras, pulchroque incumbere labori
Fidens: namque aderit coeptis ingentibus auctor,
Atque rudem ducet non fueta in munera dextram.
Sic ait, & paribus cœlo fe rettulit alis.

At natura Dei gaudens parere parabat
Imperio. Accerfit natas: ftant ordine centum
Virgineo Nymphæ vultuque habituque fiores,
Veftibus in nodum vinctis, nudæque lacertos.
Pars phialis fuccos & lenta coagula portat:
Semina pars vitæ, roresque caloribus aptos
Foetificis. Ipfa arcano fcrutata recessu
Urnæ effert auro fqualentem: ubi rapta fepulchris
Heroum fpolia, & tenues fine corpore fervat
Exuvias. Latet hic quondam defufus in artus
Sanguis, Adame, tuos, & juftæ in pectora prolis:
Quique acrem per juffa haud mollia duxerat ardor
Thariaden, fortemque Ifacum occumbere ad aras
Addicente Deo, luctatoremque Jacobum,
Et magnam Joſephi animam, & præftantia corda
Amramidum. Pugnax Nunni genus intus, & ingens
Manoides,

Manoides , neutrique puer Jesseius impar.
Nunc quoque bella fremunt , indignanturque teneri.
Hic etiam Isacidum nullo discrimine matrum
Illecebras , castæque insignia lumina formæ
Condiderat : quibus illæ animos & ferrea regum
Pectora demeruere suis , pacemque tulere.
Ergo opibus gaudens tantis & munere mater
Regna beata petit semper florentis Idumes ,
Seque infert Annæ thalamis Natura per umbras.
Quam procul ut vitreo sensit Jordanis ab antro
Advenisse , suis placidus caput extulit undis ;
Et virides Libanus subrexit vertice cedros.

Nec minus auratas sedes stellantis Olympi
Linqvit Amor , magna Charitum stipante caterva ,
Os habitumque Deo similis : quem mutua jungit
Oscula dum Nato Pater , æternisque vicissim
Suspirant flammis ambo & complexibus hærent
Unanimes , vitæ lætum immortalis honore ,
Rerumque imperio & communi numine donant.
Illum cura movet tanti justissima partus :
Ah ! ne Tartareæ virgo fuligine tabis
Affletur , patriumque trahat cum sanguine virus.
Nam meminit furvi ut quondam dominator Averni ,
Invidiâ diroque nocendi accensus amore ,
Edenis furtim felici irrepserrat horto :
Læti ubi per virides lucos & florea regna
Perpetuo vitam ducebant vere parentes.
Ut colubri in formam subito se vertit & ora
Lubricus : utque levi gliscens per gramina lapsu
Arboris incubuit ramis , quæ sola beato
Frondebat saltu radiantibus aurea pomis.
Hæc sedenim carpisse nefas , & frangere morsu.

E

Si facerent , fontes mors dura manebat. At ille
Artibus instructus Stygiis & fraude maligna ,
Uxorem aggreditur ; fasque immortale recondi
Sensusque æthereos fructu mentitur in illo ;
Et varios fallax simulando prædicat usus.
Utque dolos cursu sensit procedere læto
Improbis , ore suo decerpit ab arbore pomum ,
Tartaream inspirans animam , cæcisque venena
Morsibus insinuans. Simul Evæ porrigit , Evæ
Jam dubiæ , jam fatali dulcedine victæ :
Urget enim furor , & promissæ gloria fortis.
Illa Dei jussus , propriamque oblita salutem
Dente inhians avido malum lacrymabile figit ,
Et trepidum firmat repetito crimine pectus.
Nec satis est periisse , virum ni perdita conjux
Advocet in partem sceleris , societque periclo.
Immemor heu ! victusque animi exitiabile munus
Accipit , infandoque uxorius appetit ore.
Nec mora continuo grassatur in intima pestis ,
Perque artus furiata luem , perque ossa venenum
Dissipat , & crudos acuit sub corde dolores.
Inde mali labes , tristisque exordia vitæ :
Illa nascentes gentile ab origine crimen
Ducimus , & patris luimus commissa nepotes.

Hæc adeo metuens properabat , opemque ferebat
Naturæ divinus Amor , molimina contra
Orcique insidias. Jamque Annæ viscera miris
Foeta videt tumuisse modis : jam suspicit artus
Hospitio dignos & majestate Tonantis ,
Oraque , cœlestesque genas , & nocte sub ipsa
Formosos oculos. Nec nullum in corpore pulchro
Esse suum patitur munus. Stat lampada quassans

Sideream , & puro circum omnia ducitur igne
Membra Deus : ne qua antiqui contage veneni
Insideat patrio concreta in sanguine labes.
Quale metallifera in Cuba , vel montibus altis
Peruviæ , stridens coquitur fornacibus aurum ,
Versaturque focus : dum protinus omne liquendo
Exudet vitium , spumamque ejectet inertem.
Virgineum haud aliter cœlesti lampade corpus
Gaudet Amor lustrare , novosque adjungere honores.

At summus labor , & tanti præstantior una
Pars operis restabat adhuc , includere in artus
Regnatricem animam ; multis è millibus olim
Quam rerum legit fator , æternoque paravit
Consilio gratæ fruituram munere lucis.
Jamque aderat tempus : Nunc nunc succurrite Divæ
O mea turba , inquit : ferte arma , opponite cunctas
Agminibus Stygiis vires. Tu Gratia fido
Conde sinu venientem , & circumfundere flammis.
Vix ea fatus erat , cum sacro effusus ab ore
Spiritus insinuat membris : hunc ordine longo
Prosequitur Charitum chorus omnis , & aurea pubes
Virtutum , donisque suis prævertere certant.

Interea de more toro languentia membra
Corripiens , tacitæ per opaca silentia noctis
Fallebat precibus somnos & carmine multo
Jessides. Simul Anna oculos furata sopori
Fata revolvebat tardæ promissa senectæ.
Quum Deus his subito mentes præsentior implet :
Mortalique hebetes oculos caligine solvens ,
Integros mira sub imagine Virginis ortus ,
Insignemque aperit devicto Acheronte triumphum.
Ac primus senior tantos sub pectore motus

*Egreditur virga
de radice Jesse, &
flos de radice ejus
ascendet, & re-
quiescet super eum
spiritus Domini,
Isa, II, 1.*

Non patiens, Annam his compellat vocibus ultro:
Unde mihi, ô conjux, trepidam pulcherrima mentem
Visa tenent? sterilis regali semine venter
Impleri, lætumque videtur fundere germen:
Hinc virgam enodi paulatim assurgere trunco,
Quæ pinus premat & montanas ardua cedros.
Illa autem pulchrum ramis, mirabile visu,
Induitur florem, divinos vertice sacro
Cui Deus ipse super recubans dat spargere odores,
O Virga Isaciæ stirpis decus, aurea terræ
Progenies, & amor cœli, spes sera parentum,
Exorere, & ramis orbem felicibus ambi:
Optatumque diu, votis & mille petitum
Redde solo munus. Cupientem dicere plura
Anna vetat, mediis sic interfata querelis:
Heu! quianam tanto fremuerunt Tartara motu,
Quidve draco vesane paras? squalentia tabo
Colla, & terribiles immani gutture rictus
Aspicio: stant sanguineis lita lumina guttis,
Sulphurei absistunt patulis è naribus ignes
Cum sonitu, linguam vibrant rabida ora trifulcam,
Ah! fuge pestiferos dentes, fuge triste venenum,
Letalemque animam, sanguis meus. Eia draconis
Terga premit, teneraque elidit guttura planta
Jactantis spumas nequicquam & sibila, Virgo.
Sic mira Deus attonitos ambage parentes
Ducebat, nota monstrans sub imagine prolem.
Ecce autem chorus aligerum delapsus Olympo
Exultat citharis, & festa voce per umbras
Victricem celebrat Divam: Tu lumine puro
Auroræ in morem surgis: tu noctis opacæ
Nubila per, mediasque nites ceu luna tenebras:

*Ipsa conteret caput
tuum, Genes, 3, 15.*

*Qua est ista qua
progredditur quasi
Aurora consurgens,
pulchra ut Luna,
electa ut Sol, ter-*

Ut nunquam exiit lucem capitisque decentes
Sol radios : ut fulmineis exercitus armis
Infert se campo terroremque incutit hosti :
Sic te, Virgo, Dei donis & numine cinctam
Infernæ tremuere acies ; ipsoque sub ortu
Ultricem Stygii dominator sensit Averni.

Talia cantantes memorant : cantantibus illis
Jessides una cum conjugē numen adorat,
Inque vicem meritas solvunt pro munere laudes.

ARA DRUIDUM

VIRGINI PARITURÆ SACRA.

CARMEN.

VIRGO decus cœli, gentis spes altera nostræ,
Quam legit pater omnipotens magis omnibus
unam

Magnorum adjutricem operum; pactique sequestram
Fœderis esse dedit mortalibus : accipe, Mater,
Quem tibi nos tua progenies sacramus honorem,
Nec vero te poeniteat cantantibus æquas
Indulxisse aures famulis : tu carminis hujus
Scilicet argumentum ingens : tibi nostra laborat
Musa uni ; in te eadem cursu defuncta quiescet,

Consilii interpres sacri pacisque futuræ,
Bethlemias cœlo Gabriel allapsus in ædes
Cunctantem Divam, & sanctæ violare timentem
Dona pudicitiae sermone ambibat amico,
Omnia tuta docens, referansque oracula vatum;

*Ecce ancilla Do-
mini, fiat mihi se-
cundum verbum
tuum, Luc. 1. 38.*

At Virgo, neque enim veris non credere dictis
Passa fides, tacito sensu confessa minorem
Annuit, & placido demum sic ore profatur:
Haud equidem optavi, nec tantos invida honores
Præcepi unquam animo. Sed si tua certa voluntas
O genitor, famulæ nec dedignabere vilis
Hospitia, en adsum: sanctos quin protinus orsus
Perficias nil deinde moror, neque iussa recuso.
Vix ea protulerat, cœli patuere recessus
Obicibus ruptis: multoque in lumine Verbum,
Omniparens Verbum patria de mente profusum
Exiluit: castæque illabens Virginis alvo
Factus homo est, nostrisque pares Deus induit artus.
Continuo Libani de vertice prœnubus ales
Dat signum populis. Toto respondet ab orbe
Aligerum pubes: quique alto sidera cœlo
Torquent: quique cavas magno curvamine nubes
Suspendunt: & queis sortito mobile ponti
Contigit imperium, aut terræ commissa potestas.
Una omnes dominum studio certante fatentur,
Et variis gaudent venientem prodere signis.
Atque ea dum trepidas gentes ostenta morantur,
Ignarosque trahunt sensa in contraria vates:
Advertit mites oculos Carnutibus oris,
Jam tum præcipuo Celtas dignatus amore,
Rex superum. Stat fixum animo, quando impia leges
Detrectat Judæa suas, cœloque rebellat;
Hanc gentem sibi perpetuis addicere pactis.
Quippe videbat uti quondam labentibus annis
Cognatus populus, genus alto à sanguine Franci,
Post domitas Alpes, Rhenumque, Albimque minacem,
Et Pyrenæi perrupta repagula saltus,

Se patriæ tandem lætus reddebat ovanti.
Galli agnoscebant reduces, & foedere juncto
Sponte sua regni in partem laudisque vocabant.
Hinc mixto stirpem cernebat semine nasci,
Insignem superûm cultu & pietate futuram.
His super atque aliis motus regnator Olympi,
Nutu quo solitus volucres excire ministros
Significat Michaëli, & dictis talibus infit:
Vade age, fide vigil, celeri delabere penna
Qua Liger irriguo felices temperat agros
Flumine; qua variis torquens erroribus undas
Sequana se toties fugit & sectatur eundo.
Hic monstrorum experts, cultusque ignara profani
Gens Druidum prima missos ab origine ritus
Servat adhuc, castumque aris defendit honorem:
Quamvis vana suos jamdudum inducere certet
Roma Deos, tellusque Jovem procul omnis adoret.
Tu pactorum illis, tu sancti nuntius ibis
Connubii; & gravidam promissæ virginis alvum
Numine concepto referes: nam gentis amatae
Ex hoc credo tibi curas & fata resigno.
Tu populum late dominantem auctumque trophæis
Ductor ages: quaque aut pietas aut læsa vocabit
Relligio, natique aut magnæ gloria matris;
Illò alacres vertent ultricia protinus arma,
Et nostro ardebunt animas impendere honori.
Dixerat. Ille Dei jussis & munere lætus
Templa auro radiata & amœnas deserit arces
Cœlestis Solymæ, pronoque per æthera lapsu
Carpit iter. Cannâ pila segnior exit ahenâ,
Cum filice excusso rapuere in fomite flammam
Arida nitra, viamque sibi vi repperit ignis.

Jamque ille obliquos qua signifer explicat orbes
 Pictaque sideribus loca transilit: omnis euntem
 Stellarum chorus acclivi procul igne salutant.
 Continuo occurrunt nubes & densior æther,
 Atque humiles sensim emergunt ex æquore terræ.

Vide Plinium l.
 16. c. 44. ex quo
 hæc descripta sūt.

Tempus erat quo rite sacris operata juvenus
 Longævique senes viscum fatale legebant:
 Cornua nam sexto Phœbe reparaverat ortu.
 It longum lucis & opacis montibus agmen
 Vestibus in niveis & cincti tempora quercu.
 Devenere locum ramis ubi ditibus arbos
 Gaudia fortunamque anni pulcherrima gestat.
 Exclamant populi & læta cum voce salutant
 Demissum cœlo munus: sonat avia longe
 Sylva pedum plausu, respondet vallibus Echo.
 Protinus antiquo lectus de more sacerdos
 Aëriæ sese longæva in brachia quercus
 Subjicit ascensu, gradibusque enititur altis.
 Tum falce aurata viscum decerpit: at illud
 Candenti Druidæ sagulo manibusque pudicis
 Excipiunt, magnaue ferunt ad limina pompa.
 Eubages interea & præsago pectore Bardi
 Dant membris solitos motus, & mystica dicunt
 Carmina, virgultique sonant felicitis honorem:
 Ut lætis pubens foliis & vimine denso
 Luxuriet, ramosque in amoenum circinet orbem:
 Ut nitido referat lucentes semine baccas.
 Tu panacæa salusque viris; tibi mille juvandi
 Nomina sunt: tu terribiles virtute chelydros,
 Serpentumque immane genus; tu noxia longe
 Monstra fugas, sterilemque avertis messibus annum.
 Non te, sancte frutex, glebam molitus arator

Seminibus

Seminibus coluit jactis ; non cortice fisso
Externis docuit peregrinum inolescere truncis :
Sed cœli pollente fatu sub luminis auras
Exoreris , pulcra fœcundans prole parentem.
Sic quondam , nec longa mora est , sine semine nascens
Æthereum germen felici stirpe virebit.
Salve vera Dei proles , decus addite terris :
Adventu nos , alme , tuo & tua protege regna.

Talia fatidico memorantes carmine sacram
Intravere domum , quam vivo in pumice multus
Incidit labor , & nativo muniit arcu.
In medio fertis halans & messe Sabæa
Ara fuit , nitidoque super de marmore signum
Virginis os habitumque ferens. Ea maxima quippe
Religio Druidum genti & Carnutibus oris.
Quis porro hanc illis aram monstraverit auctor ,
Quis signum intulerit , paucis ab origine prima
Expediam. Cum fatali de puppe Noachus
Natos reliquias undarum & vindicis iræ
In partem , quam fors sua cuique ferebat habendam ,
Mitteret , atque in tres totum describeret orbem :
Dicitur Japetum , quo patri carior alter
Non fuit , his ultro compellavisse , futura
Vaticinans : Nate auspiciis exorte secundis ,
Cui pingues superi terras feliciaque arva
Europæ , & montes argento auroque tumentes ,
Necnon & sobolem spondent , quæ sidera fama
Vincat , & innumeras tumidi maris æquet arenas :
Aspicias ut quacumque ingens protenditur orbis
Terrigenum stirpem letalibus hauserit undis
Offensus genitor. Tot quondam ex millibus octo
Vix animæ superant , ævi spes sola futuri ,

Quas tristi exitio & communi funere traxit
Incolumes. Menti hunc pietas subjecit amorem,
Lapsuræque olim cœlo reverentia prolis,
Innuba quam mater pariet, mea maxima cura.
Nunc tu, nate, fidem hanc animis servare memento:
Inque tuos fac ut vigeat transmissa nepotes.
Ac ne quem capiant tantarum oblivia rerum;
Hoc signum, signumque manu fatale rexit,
Quod Deus ipse mihi supera demisit ab arce,
Quum nova sanciret conceptis fœdera verbis,
Munus habe: ac tanto credas cum pignore census
Accipere immensos, duraturumque favorem
Numinis: hæredes eadem fortuna sequetur.
Virgineam effigiem quisquis servare nepotum
Dignus erit, raptos nunquam ille queretur honores:
Eque sacra regni pendeat imagine fatum.
Accipit Iapetus gaudens, meritaque parenti
Perfolvit grates: nec vero illusa fides est
Eventis. Tumidi tanto duce marmoris æstus,
Ventorumque minas, syrtesque & naufraga saxa
Exuperans, tandem dotalibus appulit oris.
Hinc Gomeri moriens pignus cœleste reliquit:
At Gomeres Gallo, quo gens auctore superbit
Gallica, & acceptum servat per sæcula nomen.
Ille Dei monitu Ligerina fluentia sequutus
Carnutum insedit terras, & numine dextro
Felix depositum monstrata in sede sacavit.
Atque illa missus Druidis ab origine fluxit
Religionis honos, casti & reverentia cultus.
Ergo ubi sacratam frondem ad vestigia Divæ
Deposuerunt; focis puri incenduntur odores,
Turaque, & Assyrio sudatæ cortice guttæ,

Et myrrhæ fletus, & acerris balsama plenis.
It fumus coelo, spirant suffitibus auræ.
Et jam finis erat: rapido cum vortice flamma,
Incertum unde micans, visco circumdata inhæsit,
Et sacrum arripuit late nemus: inde sereno
Agmine dilabens oculos effugit hiantes.
His aliud primoque magis mirabile monstrum
Adjicitur, Druidumque improvise pectora turbat.
Nam Divæ insolito tentari viscera motu,
Ac velut in partus tumidum se tendere ventrem
Attoniti cernunt: nec tanta exponere cuiquam
Prodigia, aut coeli monitus referare potestas.
Tum Michaël membris speciem mortalibus aptam
Dans circum, densoque sub aëre numen opacans
Prodiit in medios, manibusque silentia jussit,
Assimulans Prisci canos rugasque seniles:
Prisci quem meritis non inferioribus ætas
Imposuit Druidum solio & Carnutibus oris.
Atque ita divina cum majestate profatur:
Illustres Druidæ, vosque ô præstantia Bardi
Pectora, queis tanto ante datum est præsciscere mente
Casta puerperia, & partus celebrare futuros:
Venit læta dies tandem atque optabile tempus,
Cum nullo fata patre, & virgineis hymenæis,
Implevit trepidam fœcundo numine matrem
Mortali æthereum miscens genus, alma Tonantis
Progenies. Hoc astra canunt, hoc terra fatetur
Ominibus tantis: neque nos oracula vatum
Longius indubitare sinunt. En ipse puellam
Hærentem thalamo aspicio, & cœlestibus alte
Defixam curis. Stat contra flammiger ales
Ex vultu pendens, nec se declinat ab illo.

F ij

Ipsa solo castos oculos pudibunda moratur :
Spemque inter partus & virginitatis amorem
Affectu dubio trepidat. Quid tuta moraris
O Virgo ? sanctone etiam certare pudori
Posse Deum credis ? damnosa silentia rumpe
Ocyus , & sacram ne differ reddere vocem ,
Unde salus terrarum , & cœli gloria pendent,
Aspicitis ? Deus ecce Deus salit æthere ab alto ,
Optatus veluti resolutis nubibus imber
Labitur , & penitus sitientes proluit agros.
Proh pietas ! proh dulcis amor ! quæ tanta virorum
Gratia , quæ laus est ; ut caro in patre morantem
Unigenam , & toto recubantem pectore , longum
Distraheres , curis onerans flagrantia corda ?
At te , magne infans , cœlestibus excita templis
Relligio , Pietasque & veri conscia Virtus ,
Atque antiqua Fides mortalibus exul ab oris
Jampridem , niveoque vehens Pax aurea curru ,
Agglomerant venientem , & terras agmine cingunt,
Nec minus obscœnæ pestes , Acherusia monstra
Diffugiunt : properantque alta se condere nocte ,
Fœda Superstitio , & vultus non simplicis Error ,
Luxusque , Ambitioque , & habendi dira Cupido.
Quare agite , ô Galli , præsens agnoscite numen :
Et pariter gnati , castæque parentis amorem
Cura sit obsequio jam nunc meruisse fideli.

Talia dicentem lux circumfusa repente
Vestiit aligerum. Ceu quondam nubis opacæ
Victor cœrulea purus sol restat in æthra.
Olli lux roseo frontem suffecerat igni
Atque genas : superant geminum duo lumina fidus :
Tortilibus radiis crines comuntur : at illos

Bissenis aptum stellis diadema coerces.
Ipse manu secto virgam ex adamante coruscat,
Magnorum effectricem operum, qua præditus omnem
Naturam ciet. Hæc sceptrum est, cum legibus æquis
Componit populos & colla volentia mulcet;
Si quassante jugum renuunt cervice rebelles,
Fit mucro, atque rigens immani pondere clava.
Sed tamen ad placidos usus vis prima, decusque
Præcipuum. Hac duris largos è rupibus amnes
Elicit: hac signat pacalem nubibus arcum,
Fatidicisque notis rutilantia sidera pingit.
Diriguere metu Druidæ: nec tanta caducis
Fulgura sufficiunt oculis durare tuendo.
Tum Michaël vultu trepidos & voce benigna
Compellans: Curas, inquit, secludite inanes,
Pellite corde metus: adsum delapsus Olympo
Tutor ego invictæ gentis: nam Gallica regna
Ipse mihi Deus, & rerum commisit habenas.
Et nunc promissos per tot labentia partus
Sæcula, venturumque innupta ex virgine regem
Pandere me jussit, finemque afferre laborum.
Sic fatus tangit cœlesti cuspide marmor,
Et sacra ritulum memorem sub imagine signat:
ARÂ TIBI HÆC VIRGO NUMEN PARITURA DICATUR.
Adjicit in Gallos fidei argumenta futuræ;
Divæque auxilio toties servanda periclis
Sceptra, sciens fatorum & veri providus auspex.
Hic Geticas acies Normannus & agmina Rollo
Usta per arva trahens Carnutum infuderat oris,
Partheniamque urbem dura obsidione premebat.
Stant contra cives nequicquam, & mœnibus hostem
Armati prohibere parant. Ille acrior instat

Per flammās per tela: augent discrimina vires,
 Non oblita suos Virgo patrona clientes
 Rebus in extremis. Vix sacrum attollere signum
 Instituire; repens Mavortia pectora terror
 Occupat, inque fugam versæ dant terga phalanges.

Philippus Augustus ad Bovinas victor ope Beatæ Virginis.

Hic dejectus equo, medioque in turbine belli
 Divæ orabat opem non cassa in vota Philippus.
 Diva videbatur lapsa protendere dextram,
 Majoresque afflare animos. Ille asper in armis
 Instaurat pugnam, Francosque reducit in hostem,
 Vi, ferro, incumbens. Sternuntur fortia leto
 Corpora, Germano restagnant sanguine campi,
 Vixque per exanimū Mosa decolor exit acervos.

Philippus Valens.

Nicolao Zannequino.

Visitur adhuc Philippi statua equestris Parisiis in æde B. Mariæ.

Parte alia factorum & aviti nominis hæres,
 Contemta bellum pro majestate gerebat
 Rex vultu atque animis præstans. Stat Flandria contra
 Sub duce fœdifrago tristes in prælia cogens
 Eumenidas. Sed enim præsentius æthere numen
 Virgo aderat Francis. Illa adnitente, rebelles
 Marte cadunt: cadit ipse nefandi fœderis auctor,
 Immanemque animam media inter tela relinquit.
 At pius arma tholo Princeps suspenderat, auro
 Fulgentem galeam, & lorice nobile textum,
 Et leves ocreas, & magnum desuper enssem,
 Munere Diva tuo ducti monumenta triumphii.

Ludovicus XIII. regni sui Patronam ritu solemniter agnoscit B. Virginem anno 1638.

Non procul æthereus fatali cuspide pictor
 Horrendam rerum faciem simulaverat. Ecce
 Turbo minax Francis & aheneus ingruit imber
 Exitium mortemque ferens. Jamque agmine facto
 Austriades aquilæ, conjuratique leones
 Se prædæ accingunt, rostroque & dentibus instant.
 Tu pacem tantos inter, Rex Juste, tumultus

Poscebas cœlo : & magnæ ad vestigia Matris
Sceptra reponebas dominam confessus. At illa
Sidereum ostendens clypeum tela omnia in ipsos
Verterat auctores , propriisque oppresserat armis.

Te quoque nobilibus mixtum Lodoice trophæis
Cernere erat. Medio de funere raptus adibas
Carnutis templum divæ , & votiva ferebas
Munera. Vadamem sequitur regina volucrum
Pacifico alludens plausu : decorisque futuri
Nuntia , liligeris gaudet se adungere signis.
Interea flammis invec̃ta curulibus , ædes
Virgo suas propius vocem auditura clientis
Implebat : furiasque tibi , Lodoice , minantes ,
Duris frænatas vinculis , atque ære gravatas
Calcabat pedibus : simul Hæresin igne trifulco
Dite renascentem patrias trudebat ad umbras.

Atque hæc artifice postquam miracula virga
Depinxit , tandem ex oculis evanuit ales.
Tum Druidæ insueto perfusi numinis haustu
Poplitibus flexis parituræ Virginis aram
Amplexi circum sistunt : dominæque potentis
Servitio sese famulari lege suosque
Astringunt. Rursum sacri incenduntur odores :
Atque illos celeres studio certante ministri
Turibulis clusos aureis Galilæa tulere
Mœnia , Reginæque & adhuc in ventre latenti
Christo primitias devotæ nomine gentis.
Hinc amor amborum in Gallos : hinc rebus in arctis
Certa fides crevit , non defectura nepotes.

AMOR PRODROMUS
PRO CONCEPTU ILLIBATO BEATÆ VIRGINIS
D R A M A.

DRAMATIS PERSONÆ.

AMOR. PARTHENIUS. GRATIA. NATURA.

P A R S P R I M A.

SCENA PRIMA.

A M O R.

AD SUM beata sede radiati ætheris
Præpes Tonantis famulus. Huc dignas Deo
Metator ædes, & poli hospitium capax
Parare jussus venio. Inexpertus labor
Sedenim volentem terret, & cœpti rudes
Conatu in ipso torpor astringit manus.
Ego ille rerum conditor, picti artifex
Parenisque mundi: cujus imperium audiens
Immensa fluxit unda, vastoque ambitu
Complexa terras fastui humano brevem
Campum reliquit: ille fabricator poli
Pollente cujus spiritu afflatum chaos
Effudit astra, seque formosam in diem
Nox spissa vertit: velle cui solus labor,
Nullaque facere distat à facto mora.
Hic artis ac virtutis oblitus tamen,
Experisque prorsus consili, incassum hæreo.
Theander audi placidus: obtestor tuum
Quo cuncta cernis lumen, ut omisi nihil.

Sed

Sed numen orbe majus angusto negat
Spatio teneri. Fas foret justa exequi
Nisi tantus esses. Commode huc nobis gradum
Opemque fert Natura.

SCENA SECUNDA.

AMOR. NATURA.

Nat. Quam optatus venis!

Sed cur relicto nunc petis terram æthere?

Amor. Theander ipse misit: & quæ nos fides

Hære lateri semper, ac gressus sequi

Suadet; eâdem lege non molli imperat

Abesse. Sedenim dulcis exilii mora

Brevis futura est. Quin tibi his olim locis

Deum licebit cernere, & propius sacros

Spectare vultus. *Nat.* O mihi si quæ dies

Tam pura ferret gaudia! Ecquando poli

Terræque dominos dabitur amplecti pedes!

Mene mea fallunt vota? sed tanti est tamen

Errore grato decipi, & sola frui

Absentis umbra: Quippe Naturam potest

Beare vel sic. *Amor.* Ne tibi plenam inuide

Fœlicitatem: spem magis certa decet,

Auctore cœlo, tollere in majus fide.

Mihi crede, non hoc gratiæ hærebit gradu

Amor Tonantis: nec, sui usuram brevem

Dedisse populis, & levi solatio

Mulnisse luctus, sat erit. In terras pius

Coeli relicta sede migrare, & viris

Convivere hospes numine exuto parat.

Nat. Mentis beatæ, cassa materiæ agmina,

G

Habete cœlum : colite felices plagas
Et amœna lucis regna : radiantem pede
Phœbum superbo premite, & astrorum domos
Calcate rutilas. Sorte contenta est sua,
Vestræ nec ultra terra fortunæ invidet :
Theandrum habemus. Quæ tamen tantum hospitem
Satis ampla capiet aula ? Quod templum Deo
Solumve Regi surget augustum satis,
Et utroque dignum ? *Amor.* Jamdiu incertam coquit
Cura ista mentem, fateor : at quam me magis
Partes in omnes verso ; tam fractus magis,
Expersque resto consili. Occurrit nihil,
Præter laborem. *Nat.* Si quid hæc possint opis
Præstare, ferre si quid auxiliû manus ;
Habes paratam. Templâ si cœlo juvat
Æquare gemmis aspera, aut late aureo
Pariete fultos arte moliri lares ;
Tibi grata dices India effundet sinus :
Bacisq; Ganges discolor, flavo Tagus
Liquore currens, merita pretiosæ ferent
Tributa arenæ : tota materies erit
America. *Amor.* Quid ? tu deinde sic speras fore
Hospitia domino digna ? non si omnes simul
Utriusque mundi detur aggestas opes
Cumulare in unum ; non poli quicquid plagis
Latet in beatis, si pari possis manu
Unas in ædes vertere, ornatas satis
Efficere liceat. *Nat.* Fateor hospitium Deus
Sibi esse solus meruit : hîc reperit parem
Immensus aulam denique ; aliubi exulat.
Non ista Domini decora famulorum tamen
Obstare votis, & moras sancto decet

Injicere amor: nec Deus merita exigit:
Tua si dedisti, gratus es: facti obtinet
Vicem voluntas. *Amor.* Ergo consilium sequor;
Et me labori comparo. *Nat.* Accedam comes,
Si pateris. *Amor.* Ad nos ecce Parthenius venit,

SCENA TERTIA.

PARTHENIUS. AMOR. NATURA.

Parth. Resiste; quo te? *Amor.* Quò Dei imperium vocat
Amorque, *Parth.* Herile non bene imperium accipis.
Vivum parari poscit hospitium sibi;
Non structa gemmis templa, non solido inclytas
Adamante sedes: quærit animatam domum
Vitæ auctor. Ergo cœpta consilia abjice,
Dictisque mentem adverte. Quod Dominum putas
Toto apparatu gloriæ, & late sui
Splendore cinctum luminis, terras polo
Mutare velle; falleris. Non convenit
Cum amore tanto tanta majestas bene.
Neque vero solis fulgur illius ferat
Mortalis acies. Ergo dissimulans Deum
Puellæ in alvo corpus humanum induet;
Homines ut ipsos in Deum sortem vocet,
Paresque faciat: tantus in amore est favor.

Amor. Miranda narras. *Parth.* Certa, & ex ipso mihi
Deprompta veri fonte. Venturi sciens
Pronœa falli nescia, & cujus paver
Oracla cœlum, voce fatidica id canit.

Nat. Idem ipse, memini, dum vagos mulcet greges
Levique citharam pulsat Isäides manu,
Cantabat olim pastor, & læto Deum

Vocabat ore : Quid trahis lentus moras
 Cœlestis infans , germen æternum patris ,
 Patri æqua soboles ? En tibi castos sinus
 Alumna virgo pandit , & vitæ parens
 Ardet vocari. Plura cantabat mihi
 Oblita vates : atque fatales sacræ
 Referebat ortus virginis , pura Deum
 Quæ ferret alvo. *Amor.* Nunc scio , templum hoc sibi
 Theander optat : pareo , jussa exequor.

P A R S S E C U N D A.

S C E N A P R I M A.

N A T U R A.

FA M O S A rerum mater , æternæ potens
 Minистра mentis , gratiæ & formæ artifex ,
 Age dextra : laudis magna se pandit seges ,
 Sed & laboris. Non novis terræ sinum
 Ornare fertis , atque sideribus pares
 Creare gemmas nunc vacat. Nostræ hæctenus
 Fuit iste ludus artis , & curas modo
 Meruit minores. Hoc opus totam exigit
 Naturam , & ultra si quid ingenium potest.
 Spirans amor , foeda quem nescit Venus ,
 Aula extruenda : Regis æterni thronus ,
 Terrestræ cœlum , numinis vultus rapax
 Illexque forma : quæ sui immemorem Deum
 Sit redditura : quæ mihi quondam imperet ,
 Imo obsequentem quæ sibi videat Deum ,
 Creanda Virgo est. Hoc age , & priscum decus
 Majore nisu vince : nil dignum efficis ,

Nisi tale deinde posse desperas opus.
Huc cuncta formæ munera, huc primas nives,
Lilia, rosasque prodiga dextra juvat
Cumulare. Quicquid decoris Hebrææ nurus,
Quicquid pudoris, gratiæ, modestiæ
Habuere quondam; Virginis prima inclytæ
Elementa fuerint. Fama sæclorum omnium
Confluat in unam: sit futurorum stupor,
Pudor priorum. Sed traho incassum moras,
Accingor operi. Cor mihi primus labor:
Dein pulchra moles principem quæque ordine
Partem sequetur. Finge Cor cœli capax,
Regale, tenerum, mite, magnanimum, pium,
Et liberale, & igne castifico æstuans,
Unique amoris pervium. Hic curis procul
Strepituque, solus otij sacri arbiter
Sese fruatur plenius, molli & toro
Capiet quietem: Cor erit æterni torus
Et sponda Amoris: mollius nusquam cubet
Divinus ales. Sed age formandum est Jecur
Sacri officina sanguinis: rubrum hinc decet
Manare vitæ flumen, & jugi agmine
Totos per artus ire multiplici alveo
Animabilem undam. Curre cœlestis liquor,
Deifce sanguis, purpura in pretium liquens,
Tinctura Numen. Curre pereuntis salus
Et publica orbis vita. Te longo sitit
Heu! victa tellus æstu, & extremum malis
Optat levamen. Finge nunc porro Caput.
Erit os amoris curia: ingenuâ micans
Fornix palati purpurâ laquearibus
Nil invidet aureis. Hic mobili

Solio recumbet, septa quod duplici ordine
 Eburna cingent: quum viris leges suas
 Mitis dabit tyrannus, & volentibus
 Blanda irrogabit jura. Majestas Deo
 Comes assidebit, & reis placido levans
 Vultu timorem Lenitas, & crimini
 Parfisse facilis Venia, longæque insolens
 Clementia iræ. Nemo non fisti velit
 Mite ad tribunal: scilicet dulces erunt
 Quascumque judex exiget pœnas Amor.
 Mox idem in oculis ludet æthereus puer
 Lacteola carpens lilia, & castis rosas
 Genis rubentes: fonte dein vivo natans,
 Atque lacrymarum balneo, fervens sinus
 Quod igne faciet. At modo insidias pius
 Venator animis tenderet ac dulces dolos.
 Nec arma deerunt. Nam supercilium dabit
 Arcum, pharetram pupulæ, effusi orbibus
 Radii decoris spicula. His telis amor
 Indomita corda vincet, & totum jugo
 Supponet orbem. Perge nunc reliqua exequi.
 Sed ecce celerem Gratia huc vertit gradum.

SCENA SECUNDA.

GRATIA. NATURA.

Grat. Profana remove munera: indultum est fatis
 Vano colori. Scilicet magnum decus
 Nurui Tonantis afferet cœno illita
 Lucente facies? Frontis ostendet nives
 Et lilia rosis mixta, consortes lupas
 Habitura Virgo laudis & Venerem æmulam?

Scelerum Theandri mater exuvias ferat ?
Decus pudendum tolle : vix probro vacat
Potuisse pingi. Gratia partes erunt
Ornare Divam. Majus humano petit
Cœlestis anima munus : offerri nefas
Quod placeat oculis. Ergo fortunam super
Felicis aulæ cœlitumque gloriam ,
Decor est petendus Virgini : puræ decor
Particula lucis , fulgor umbrarum inscius ,
Lux molis exors , flos inaspecti viris
Atque anima pulchri ; cuius æthereæ faces ,
Oculusque mundi Phœbus , & picto aëra
Quæ cingit arcu , blandus animorum stupor ,
Rudis Iris umbra fuerit. Hoc etiam tamen
Parum videtur. Numinis totum decet
Offundere jubar Virgini , & vultu sacros
Imprimere vultus. Ore simulabit Deum
Virgo ; ac vicissim Virginem referet Deus :
Suique imago mutua alternis erunt.
Nubes liquenti pura sic cœlo micat
Adversum opaco lumen excipiens sinu :
Pictore radio gaudet ad vivum aureos
Sol ipse vultus ducere , & propriæ æmulum
Creare lucis : oculus ancipiti stupet
Suspensus astro ; nec scit ad quos se prius
Convertat ignes ; par facit dubium nitor.
Non sic imago montis auditas refert
Jocosa voces ; penitus infusum sibi
Ut Diva reddet Numen. Alto nam pater
Quicquid volutat pectore ; hoc felix idem
Brevisiore cogens ambitu Virgo exprimet.
Semel ore Verbum fatur æterno Deus :

Idem illa repeter, vivaque è terris procul
 Resonabit Echo. Summus hunc rerum parens
 Natum fatetur: filium & virgo asseret.
 Meus, inquit ille, est: Virgoque excipiet, meus.
 Imago nostri viva: tum Diva occinet,
 Imago nostri viva. Succlamat Pater
 Impendo in orbis victimam: Echo victimam
 Animata repeter: victimam, curvæ Stygis
 Valles remittent; victimam, vastum mare;
 Omnisque tellus, victimam, ingeminans canet.
 Demum ore mœsto, pereat, exclamat Pater:
 Pereatque, Virgo voce morienti adgemet.
 Sed ista quondam, lucē cum plena micans
 Radiabit orbi. Nunc quoque in vitæ gradu
 Ortuque primo, solis æterni faces
 Aurora nascens referat. Antiquæ luis
 Procul hinc tenebræ: nescit hæc umbras dies.
 Procul este monstra Tartari; hæc vos lux fugat.

SCENA TERTIA.

AMOR. GRATIA. NATURA.

Amor. Hoc agite Divæ. Virginis sanctæ in decus
 Certare pulchrum est, dignaque ambarum gradu
 Ambitio. *Grat.* Noster æmulos nescit labor,
 Sociosque refugit. *Nat.* At manus famulas feret.
Grat. Opus inquinarent. *Nat.* Gratia ductum sequen.
 Peccare nequeo. *Grat.* Gratia ductum insolens
 Ministra quondam sprebit. *Nat.* Heu! culpam gravis
 Sequuta pœna est. Vitia dedidici mea
 Peccando. *Grat.* Sed quid deinde moliri paras?
 Clarumne tenui lampade illustres diem;

Guttâ

Guttâ profundum, calculo terram augeas.
Nat. Probabo amorem; præmium hoc operæ invides?
Grat. Cultu probabis. *Nat.* Munera adjungi decet.
Grat. Profana? *Nat.* Quæ usu Diva sacrabit suo.
Grat. Queis impudica Lais & Phryne nitent?
Nat. Queis Juditha castæ gloriam & fortis tulit.
Grat. Mortalia ista decora Divam non decet.
Nat. Mortalia Deam decora mortalem decent.
Gr. Placet una virtus. *Nat.* Corpore in pulchro magis
 Placebit. *Grat.* Ut nox solis illustret jubar?
Nat. Suasque stellas nox habet. *Grat.* Flos est decor.
Nat. Erit ergo gratus. *Gr.* Est vapor. *Am.* Turis vapor
 Adoletur aris. *Grat.* Nix levi minio illita.
Amor. Ille est pudoris proprius & honesti color.
Grat. Superba cortex. *Am.* Quæ tegit gemmas sinu.
Grat. Tota illa fœnum gloria est. *Nat.* Fœnum suos
 Habetque flores. *Grat.* Virus est forma, enecat.
Amor. Et ipsa virtus improbos insons necat.
Grat. Alit impudicas illa Cythereæ faces.
Nat. Sol sæpe pestes innocens tetras creat.
Grat. At nostra fucis dona discordant tuis:
 I, pingue vultus. *Amor.* Quo fugis? refer huc pedem.
Nat. Sic immerentes spernimur. *Am.* Luctum preme:
 Distractam amore vinciam æterno fidem.

P A R S T E R T I A.

SCENA PRIMA.

AMOR. PARTHENIUS.

Amor. **G**RATIA recessit trepida, naturæ impiis
 Sua convenire dona muneribus negans.

H

Part. Arcesse utramque protinus. *Am.* Brevis est mora.

Parth. Genitale crimen, hoc agis! per te soror
Discors sorori pugnat, & sociam abnuit
Habere laudis. Nempe naturæ decus
Omne inquinasti. Floris ingenui nitor,
Serpentis ex quo spiritu afflatus, lue
Cum luce cœpit spargere, & blando intulit
Mortem veneno; tempore ex illo rea est
Oris venustas, atque pendit non suæ
Supplicia noxæ. Fœminæ grande est probrum
Pulchram videri: formaque à vitio gradu
Vix distat uno. Sic Dei princeps opus
Spiransque imago sceleris afflatu perit.
Nec in ore pestis hæsit, aut vultus opes
Solum impiavit: protinus totum ferox
Grassata in orbem, cuncta fatali lue
Corrupit. Illa Floræ & hortorum decus,
Inermis olim, cuspide & nulla minax,
Rosa explicabat sponte odoratos sinus,
Et innocentis copiam flammæ dabat.
Nunc densa circum spina crudeli rigens
Mucrone cupidam prohibet à tactu manum,
Plagam & minatur: fecit audacem scelus,
Cædemque docuit. Tempore ex illo quoque
Infecta pallent lilia, & mœsto nives
Languore mutant. Et suus gemmis nitor,
Sua unioni lux perit: virusque habet
Omnis voluptas. Tura vix aris licet
Adolere: vix fas numinis, citra scelus,
Audire laudes. Inter ardentes preces
Et vota pestis gliscit: ac pene impios
Facit ipsa pietas. Quodque crudele est magis

*Survexerat ante
floribus immixta
generis sine spinis
rosa, & pulcherri-
mus flos sine ulla
fraude vernabat:
postea spina sepsit
gratiam floris,
Ambros. He-
zacem, lib. 3. c. 11.*

Atque lacrymandum , januâ letum subit
Qua vita eâdem. Quæ fover corpus, necat
Animum voluptas. Si fugas illam , peris :
Perisq; rursum si datâ exoptas frui.

SCENA SECUNDA.

PARTHENIUS. GRATIA. NATURA.

Parth. Adeste Divæ. Pacis interpres voco
Ad prisca amoris foedera. Has dirum scelus
Invexit iras , odia sublatum auferet :
Rursum & sorores junget æterna fide.
Grat. Ergone veniat operis in partem artifex
Profana sacri ? Non feram. *Nat.* Primas tibi
Concedo partes : adlaborantem manum
Ne sperne. *Amor.* Dum sic respuis Naturæ opes,
Injuriosa es Virgini , & nimio illius
Amore peccas. Aspice ut mundi parens
Tua ipse facto cœpta diverso improbet ,
Dum pulchra pulchris sociat. Astrorum globos
Et gravida lucis corpora affigit polo :
Aptoque prudens foedere ardentem ignea
Solem corona cingit , & nitido decus
Adjungit auro. Concha pretiosum micans
Parit unionem : nec rosas unquam tulit
Urtica olentes , lilia nec horrens rubus.
Non habitat humiles pauperis vulgi casas
Regum propago : nec specu obscuro latet ,
Sed luce gaudet gloria & quærit diem.
An foedus animum carcer & fordens luto
Cœlestem habebit ? mens Deo plena incolet
Vivum cadaver ? Pace sit dictum tua ;

H ij

Tuum ipsa munus perdis : & tristi vice
 Ingrata fies Gratia , informi trahens
 A sede vitium. *Grat.* Luce radiantem mea
 Nec forma juvat externa , nec vitium inquinat,
 Similisque solis lumini , tango lutum ,
 Nec ipsa foedor. *Nat.* Quam lutum nullum inficit ,
 Gemmæ inquinabunt ? *Grat.* Ille gemmarum nitor
 Blanditur oculis , dum lucem menti implicat.
Part. Innocua forma est. *Grat.* Reddidit fontem scelus.
Nat. Tolles venenum. *Grat.* Decoris id partem facit.
Part. Tamen Eva fuerat pulchra. *Gr.* Poenituit virum.
Nat. Deus ipse docta pinxerat vultus manu :
 Ausisne sceleris dicere auctorem Deum ?
Grat. Purum ipse dederat munus : at mulier malo
 Corrupit usu. *Parth.* Foeminæ antiquum nefas
 Meliore fato vertet , ac formæ suum
 Reddet nitorem Virgo. Quid dubitas adhuc
 Dare hoc forori , Virgini , terræ , polo ,
 Mihi , tibiue. *Nat.* Si quid evaleant preces ,
 Supplicia , lacrymæ. *Grat.* Vincitis : dedo manus.
 Amplectere soror. *Nat.* Vile mancipium voca.

SCENA TERTIA.

AMOR. PARTHENIUS. GRATIA. NATURA.

Amor. O grata amoris vincula ! ô pulchram vicem !
 Ut vos lubens certatim in amplexus pios
 Osculaque ruere cerno ! Nobis hæc Deus
 Prodigia fecit : pace dum vestra , decus
 Cumulare certat Virginis , Diva & duas
 Sociare in una quærit. An melior potest
 Vestræ esse fidei tessera , aut vinclum arctius

Utriusque quam si Virgo permixtas opes
In se recondat ? maxima ut detis , tamen
Majora meruit. *Nat.* Nulla me retinet mora.
Grat. Membra ergo finge digna venturo hospite
Animique regnatoris æqualem manu
Extrude magistra regiam. Heroum fluens
Per mille venas sanguis , & totidem ducum
Intinctus ostro ; fontis & per me sui
Primo nitori redditus , pulchræ tibi
Materia cæmentumque sit molis , foror.
Fac quod neges fecisse , cum cernes , opus.
Nos animus ipse poscit. O quanta Deum
Sibi portione dividet ! nunquam halitu
Se largiore pectori humano indidit
Vitæ creator. Oris huic omnem sacri
Afflabit auram , spiritu & toto imbuet ,
Amator operis prodigus. Non sic face
Micat è corusca radius , & Phœbo gravis
Dispellit umbras ; solis invisi ut jubar
Mens pura referet. Triadis immensum diem ,
Et opaca luce spatia penetrabit , sinu
Raptura Patris Natum , & ambobus parem
Haustura flammam. Pectus hinc casto flagrans
Ardore , ductus sponte comitabit meos :
Etiam antevertat , sicubi sine me viam
Reperire fas sit. Nullus hîc nebulis locus ,
Nullus procellis. Ne levem flatum quidem
Olympus iste sentiet : partem infimam
Pax etiam habebit aurea & constans quies.
Ego namque totam memet effundam super ,
Penitusque menti prodigo lapsû influam ,
Mei esse juris desinens. Formam & vices

H iij

Maria sumet gratiæ: etiam gratiæ

Parens feretur. Sed decet cœpta exequi.

Nat. Quodcumque possum offerre jamdudum ardeo.

Amor. Properemus igitur.

SCENA ULTIMA.

PARTHENIUS.

Quo feror? quis me mihi

Eripuit? hortum cerno cœlesti manu

Atque arte cultum. Plurima hîc florum seges

Et copia omnis narium areolis fragrat

Oculosque pascit. Cæteris præstat tamen,

Totoque supra vertice elatum premit

Turbam minorem lilium. Insueto coma.

Candore lucens nivibus invidiam facit.

Gazasque olentes calice formoso explicans,

Victas novo rubore perfundit rosas.

Sed ecce dirus anguis immensum trahit

Caudæ volumen, sibilis trucibus ferox:

Cui lingua triplex ore fulmineo vibrat,

Cruenta maculis lumina ignitis rubent.

Quo pestis illa verget? ubi ponet minas?

Heu me! omnis atro periit afflatus decor

Serpentis ore: languidum flores caput

Ægri reclinant, vixque reliquias suæ

Tuentur animæ. Proh dolor! sanctæ locus

Felicitatis horret ingrato situ.

Etiam, nefande, lilium? hunc tetra lue

Inficere florem tendis? immanis fera

Siste, & vel uni parce: nec tantum tibi

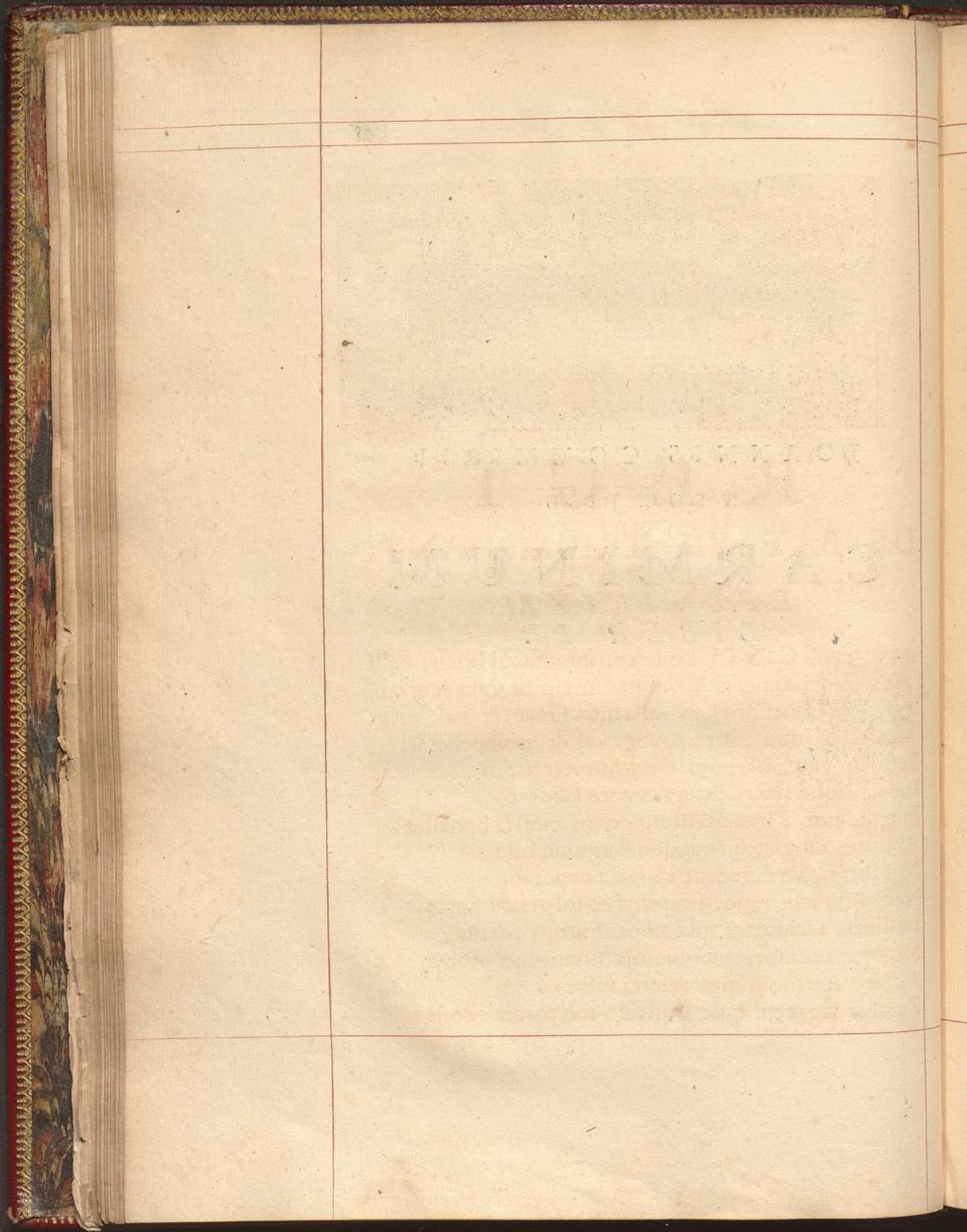
Permitte crimen. Ludor? an versa vice

Inferre letum dum parat, mortem invenit
Inimicus anguis; & suo morfu perit.
Sic est: draconis germen infestum necat
Cœleste virgo liliū: namque hanc modis
Imago miris & sacros ortus refert.
Ergo agite Divam canite victricem Stygis,
Solamque vitii puram & antiquæ luis.

JOANNIS COMMIRII
E SOC. JESU
CARMINUM
LIBER II.

I

REGI

DE BATAVIS TRIUMPHANTI

EPINICIVM.

ICISTI Lodoice, ipsoque in limine belli
 Exuperas hostisque metus & vota tuorum.
 Præfidiis jam nulla fides super : & male tutus
 Intra castra pavor, vel deditio mereri
 Festinat veniam ; positis vel turpiter armis
 Indecorique fuga, justum vitare laborat
 Supplicium. Pauci obsistunt, quos mortis honestæ
 Ambitio tangit, sperataque sanguine fuso
 Nobilitas. Seri credent ea facta nepotes ?
 Nec tamquam vanos strepitus & splendida famæ
 Ludibria accipient ; quæ nunc Europa tuetur,
 Moxque omnis recinet linguis mirantibus orbis ?
 Audiet Arctôo si quæ deserta sub axe
 Zembla riget ; si quæ Austrino sub cardine coeli

I ij

Gens alios cursus annorum atque altera novit
Sidera; quæque bibit deprensum in origine Nilum,
Extremique hominum Japones, & inhospita tellus
Sinarum, & Canadæ regio vastissima sylvis.
Audiet Americæ, vectos maria omnia circum,
Immensique ausos pelagi se dicere reges,
Nostorum gladiis citius periisse Batavos;
Quam se posse peti per tam longinqua viarum
Crediderant. Mora nulla: ruit rex fulminis instar:
Et famam antevolans simul affuit, & simul omnis
Spes liquit trepidos. Solitum victoria cursum
Nec tenuit: sed quos terræque marisque potentes,
Confisosque opibus regum & socialibus armis
Viderat exoriens; idem, mirabile dictu,
Exutos opibus, terraque marique subactos
Junius excedens vidit: tantæque negavit
Alterius mensis spatium fortuna ruinæ.

O miseri, quæ tanta animos ignavia fregit,
Ut prope victores imbelli ex hoste triumphum
Jam pudeat retulisse? Decusne hoc demere Francis
Mens fuerat; cum structæ opere ac molimine tanto,
Totque minis murorum & latis undique fossis
Incinctæ, primis patuere assultibus urbes?
At stricto mallent juvenes irrumpere ferro
Tela inter, flammæque, & plumbi missilis imbrem,
Orsoeam pugnæ auspiciu, turreſque Burici
Disjectas, fractis & propugnacula rostris
Vesaliæ, totiesque imbutam sanguine Ibero
Rhinsbergam, & Grollæ non expugnabile vallum,
Atque arcem bifido quæ desuper imminet amni
Imperitans: & quas non tam mihi dicere promptum est;
Quam superare manu fuit & subvertere bello.

Scilicet hoc illis robur præsentia regis
Magnanimi, hos stimulos cuncta in discrimina subdit.
Et labor est cursus inhibere & vota ruentum.
Aggressi nando Vahalis transire fluenta,
Atque Ifalæ Rhenique vado insultare sub armis.
Nec generosa rates virtus pontesque moratur.
Nempe suus cuique est sonipes simul & ratis & pons:
Dum procul aduerso sub litore conspicit hostes,
Festinatque prior fugientum cedere terga.
Ah! ne desperans animi, atque occumbere certus
In pubem egregiam peccet furor; & male quærat
Pugnæ ignominiam, crimenque abolere cruore
Borbonio! non est captiva Hollandia tanti;
Ut tot sponte suâ caput objectare periclis
Heroes certent, ac cæde aspergere lauros.
Sed quid ego victos hominumque artisque labores
Indomito miror sub principe cedere Francis?
Ipsa etiam leges ultro natura recepit:
Et signis, Lodoice, tuis addicta fideli
Conspirare operâ, & socias conjungere vires
In Belgam tecum potuit voluisse videri.
Fortunate nimis! siccas tibi misit ab Arcto
Cælum hyemes, nimbosque avertit veris aquosi,
Ut tutum præberet iter victricibus armis.
Sorbuit ipsa lacus & vastas terra paludes,
Seque sibi asseruit; quo te patremque mereri
Ac dominum posset. Putei amisere liquores,
Et mediis miseros in aquis sitis arida torfit.
Quique olim imperii fuerat tutela Batavi;
Nunc fluctu Nereus tumido exitiale minatur
Naufragium, tibi si renuant parere rebelles.
Non facient: portisque Amstelæ tota reclusis

Occurret victori : illam vicina sequentur
 Oppida, prostratæque solo cum turribus arces
 Orantes veniam. Tu vincula demere captis
 Gaudebis, Lodoice ; jugoque exolvere colla
 Jam placidus, positoque ultoris nomine princeps.

SOMNUS DELPHINI.

DUM compressa silent patriis sub legibus arma,
 Sopitûsque alta Mavors in pace quiescit ;
 Dum populi turbis procul, infanoque tumultu
 Otia felices, miti sub principe, carpunt :
 Te quoque concessæ decet indulgere quieti,
 Delphine : invitat Sominus, succoque madentes
 Concurrit ambrosio pennas, cunabula circum,
 Impatientsque tuis ardet succedere ocellis.
 Sed Jocus, & volucer tenerorum rector Amorum
 Stant contra, gratæque excedere sede recusant.
 Ille papavereo cunctantes verberare pulsat,
 Et pactas servare vices & fœdera cogit
 Invitos : quis enim locus ambitione Deorum
 Dignior, aut quem armis potius defendere certent ?
 Tu tanti causa & pretium, puer auree, belli :
 Tu pacem compone, & molles mollior ipse
 Junge Deos. Aget excubias cum fratre Cupido,
 Atque tuas ambo versabunt ordine cunas :
 Dum tepido infusus gremio te somnus habebit.

Non ille obscœnis mentem turbantia visis
 Somnia, pallentesque cava sub imagine larvas ;
 Sed risus faciles, & læto gaudia vultu
 Objiciet : referet lusus nutricis amatae,
 Et fractos blæso ore sonos & carmina nota,

Osculaque ah ! roseis toties impressa labellis.

En digito premit ora, jubetque silentia nutu
Sigalion : cernis pretiosam ut serica noctem
Conopea tibi, atque invito sole tenebras
Inducunt dites ? Sua pulchræ sunt quoque nocti
Sidera, sunt stellæ tenebris: carbunculus ardens
Innubisque adamas micat, & pura unio luce :
Lilia labentes referunt per cœrula flammæ,
Factura invidiam cœlo. Non pulchrius Horæ
Obtendunt Phœbo velum, cùm fessus in undas
Reclinat caput, & thalamis se mollibus infert.
Murice quamquam illud multoque illuserit auro
Intexens gemmas Tethys, viridesque lapillos.

Dum loquimur, victo somnus jam corpore regnat,
Oppressitque oculos. Dormi, dulcissime, dormi.
Tempus erit, cùm te vigiles sub pectore curæ;
Cùm te laudis amor, magnique parentis imago,
Objectæque animo laurus, bellicque trophæa,
Insomnem seras cogent traducere noctes.
Seu contra immitem renovato fœdere Turcan
Arma feres, Scythicæque minantia cornua Lunæ
Infringes gladio (neque enim tibi deinde triumphos
Fas sperare alios :) seu toto avertere ponto
Prædonem Numidam, & priscæ Carthaginis arces
Dejecisse voles iterum, magni æmulus ingens
Scipiadae : runc segnem oculis, & pectore somnum
Excutes : positis tunc nudo in gramine membris,
Effultusque caput galea, longove supinus
Ære super, lituos inter sonitusque tubarum,
Tympanaque, & sævi vesana tonitrua Martis,
Indomitum assuesces raptim mulcere laborem.
At nunc ne pudeat noctes requiescere totas

Atque dies : facili favet omnis Gallia somno ,
 Inque tuo reperit secura sopore quietem.
 Quippe haud desidia languens , turpique veterno
 Marcidus ; ast regno pretiosus , & utilis orbi ,
 Est sopor. Ille tibi succis vitalibus ossa
 Irrigat , & puro perfundit sanguine venas.
 Ille toros , roburque ausis ingentibus æquum ,
 Regalique pares animo tibi præparat artus.

Ut rosa , quæ primi quondam sub tempora veris ,
 Tenuis adhuc , necdum cunas egressa virentes ,
 Dormit , vel molli dormire videtur in umbra.
 Jam tamen imperio nata est. Lasciva Favoni
 Gens volitat circum alludens , lenique flabello
 Ventilat , & teneræ sudorem absterget alumnæ.
 Pars frondentem agitant spondam , pars oscula libant ,
 Ast illi occulto interea natura labore
 Intus agens vires sensim atque alimenta ministrat :
 Nunc ostrum aspergit foliis , nivibusque decentes
 Temperat ingenuis flammæ : nunc perlinit auro
 Summum apicem , & pulchro crines diademate cingit.
 Inde sinus grato aspirans perfundit odore.
 Nec mora : vix cœlo se tertia rettulit Eos ;
 Atque illam , insignem folio & stipantibus armis
 Plebs omnis florum admirans lætatur , & ultro
 Reginam flexa cervice reclinis adorat.

Auratis sic dum , puer , & florentibus ostro
 Incumbens stratis , gremiove infusus amatæ
 Nutricis somno indulges : tibi dædala rerum
 Impendit genitrix curas , studioque fideli
 Advigilat , properans heroa absolvere cœptum.

Quamquam ô nequicquam natura hunc poscat ho-
 norem.

Sola

Sola tibi. Manet augustos nam prima parentes
 Laus opere in tanto. Patris ab felicibus ulnis,
 Matris ab amplexu venient in corpora vires,
 Inque animum. Insistent studiis certantibus ambo
 Mores prole sua dignos, Annæque nepote
 Induere, ac teneræ totos se infundere menti.
 Tu vivos monitus, & magna exempla sequendo,
 Majora efficies: geminatis laudibus illos
 Quin etiam superabis, utrique simillimus unus.

CAROLO SANCTA-MAURO

DU CI

MONTAUSERIO,

CUM NORMANNIÆ PRÆFECTUS ROTHOMAGI EXCIPERETUR.

NEUSTRIA frugiferæ Cereri gratissima tellus,
 Foeta viris; cui stant centum cum mœnibus arces,
 Cui portus totum missuri vela per orbem
 Litora prætexunt; torvi Mavortis alumna,
 Phœbi eadem studiis, lenique addicta Minervæ,
 Pace simul belloque insignem heroa salutat.

Illa quidem tristis, luctuque obducta recenti,
 Et cinere incomptos etiamnum sordida crines,
 Principis heu! cari miserum testatur amorem,
 Flebilibusque gemens alternat verba querelis,
 Non aliter placitura tibi. Tamen accipit ingens
 Casibus in tantis, qua fas est cumque, levamen;
 Quod gremio collapsa tuo amplexuque recumbit.
 Nec totum leto putat amisisse parentem;
 Cum venias patrii affectus & pectoris hæres,
 Promittasque alium nobis in præside civem.

K

Felix forte sua provincia ! quæ tibi de te
 Judicium regis, verumque probavit amorem;
 Cum permiffa tibi est. Æquos cum conjuge honores
 Dividis. Huic infans, magni spes altera regni,
 Parsque tuæ ejusdem melior concredita curæ est.
 Ipsa finu sacrum fovet officiofa fideli
 Deposuit: tibi se fatum & fortuna resignat
 Publica. Delphinum custodit Julia Francis:
 Tu mare Delphino, regnandaque litora fervas.

Atque illum, postquam membris florentibus anni
 Addiderint vires, nil jam nutricis egentem
 Accipies primæ custos rectorque juventæ:
 Principis & claras docilem informabis ad artes,
 Pressa patris monstrans vestigia. Nam neque Grajos
 Sectari ille duces, nec quos tulit æmula Roma,
 Dignetur: quamvis Pellæi gesta Philippi,
 Et gnati veteres miretur fama triumphos;
 Suppositasque jugo gentes, mundumque minorem
 Cæsaribus. Puero Lodoix magis omnibus unus
 Sufficiet: seu Martis amet decerpere lauros,
 Seu malit capiti mitem circumdare olivam.
 Quasumque is decorum partes laudumque sequatur,
 Inde exempla petat: felix genitore magistro
 Tyro ingens crescat, factisque æquare laboret.

Interea tamen annales & nostra volutans
 Tempora; te pulchræ illectum dulcedine famæ,
 Suspiciet nondum belli patientibus annis
 Alpinas calcare nives, perque invia saxa
 Eridani ripis succedere: ubi inclytus Hector,
 Intutos Rosinani ausus defendere muros,
 Ausonium virtute sua tardavit Achillem.
 Hinc Casalis ruis auxilio, quam miles Iberus

Hector de Mont-
 ausier, qui ad bal-
 nea Bormii dein-
 de cæsus est, Ro-
 sinanum obsidete
 Spinola fortissime
 propugnavit.

Fulmineo obsessam quatiens circum ære tonabat :
 Immemor heu ! quantas tibi pro dementibus ausis
 Deberet pœnas. Jam te Germana prementem
 Agmina , & Austriaco mutantem sanguine Rhenum ,
 Regius admirans discet puer : ut tibi fortes
 Succubere fero tandem certamine Boii ;
 Ut servanda tuis Alsatia concidit armis :
 Gaudebitque tuens aquilas captivæque signa.
 Tum fræno astrictum lustrabit Nerea , & actis
 Clara tuis iuga Dunkerkæ. Nunc ille tenacem
 Obsequii , magnisque fidem laudabit amicis
 Prælatam : nunc Santonicæ sub mœnibus urbis
 Bella leget , vetitoque abductos foedere cives ;
 Captaque vi castella hosti male prodita Ibero.
 Nec parcat lacrymis : (has exprimet æmula virtus
 Et pietas) magnam cernens per vulnera lata
 Ire animam , & pulchra mortem pro laude pacisci.

Sarnensi ad Bri-
 sacum pugna ter
 congressus, ter
 cum equestri ho-
 stium vexillo re-
 diit.

Hæc & plura legens rectori plaudet alumnus ,
 Inque tuo propriam laudem sibi quæret honore.
 Et merito. Neque enim sævi in discrimina Martis
 Cæca animi te vis rapit & temerarius ardor :
 Ut quondam prætentæ latronum in tela leones
 Præcipitant. Fortem ducit mens provida dextram :
 Consilioque jubet casus servire secundos ,
 Fortunam virtute regens. Nec sola domare
 Corpora scis : animos , quæ maxima gloria , blando
 Cum libet , eloquio cogis frænasque volentes.
 Nec te qui cantu Thebanam condidit arcem ,
 Saxis ad numeros surgentibus ; aut fide , duras
 Qui potuit tigres inflectere Thracius Orpheus ,
 Æquiparent. Faciles veniunt ad carmina Musæ ,
 Otia cum gravibus juvat intermittere curis.

Nunc illas studiosa suo tibi Neustria mittit
 Nomine : quæ sensus populorum & publica vota
 Voce ferant, cumque officio testentur amorem.
 Magna quidem de te nobis promissimus omnes:
 Spem tamen evinces meritis; solumque querentur
 Nil ultra posse optari, te præside, cives.

CELSISSIMO PRINCIPI
 FERDINANDO
 EPISCOPO
 PADERBORNENSI &c.

ME novus urget amor: juvat ire & visere sacros
 Amisii fontes: qua manet origine flavus
 Luppia; queis Paderæ se mœnibus unda coronet
 Nascentem; quæ famosus riger arva Visurgis;
 Quos Romana locos clades & funera Vari,
 Et libertati Germanæ erecta trophæa,
 Arminiusque suis sanctum ac venerabile nomen,
 Nobilitent. Salve ô coelo gratissima tellus,
 Indigetum ac regum cunis dignata superbis.
 Cui quondam totum complexa potentia mundum
 Cessit; & imperii præfagia certa futuri,
 Victrices populorum aquilas fascesque reliquit.
 Sed non tantus amor Latii vestigia fastûs
 Lustrare, & positam Drusorum manibus aram,
 Castraque Saxonico quæ Carolus imbuit ultor
 Sanguine, quosque sibi addixit victoria campos;
 Quantum optem magni vultus atque ora tueri
 Principis: ille animum pompis magis omnibus unus

Explere, & quoscumque viæ pensare labores
Sufficiat. Nam quas naturæ prodiga in ipsum
Non effudit opes manus; aut quæ præmia virtus
Non tulit, immensum sortis prægressa favorem?

Si gentile decus, si nobilitatis avitæ
Quærantur tituli, fumosisque illita ceris
Stemmata; vix ulli se *Furstemberga* minorem
Submittit domus, ac ipsis se regibus infert.
Scilicet antiquo *VVidekindi* è semine crevit
Cattorum, ut perhibent, felix sub montibus arbos;
Radicesque egit late, intexitque beatas
Angariæ valles umbris & *VVesphala* rura:
Sceptraque luxurians torvis metuenda *Borussis*
Emisit trunco, & fatales *Thracibus* hastas,
Et dominas rerum virgas tulit. Illa coronis
Implicitas lauros, & frondes mitis oliuæ,
Non semel est mirata suis inserpere ramis.

Atque hinc perpetua heroum per sæcula venit,
Ferdinanande, tibi series: bellicue togæque
Artibus insignes *Frederici*; & fortia corda
Hermanni; ac fidei priscæ jurisque tenaces
VVenemari; & gaudens pro relligione tuenda
Exilium tolerare, sacrisque impendere *Gaspar*
Magnam animam; patriæque patris *Theodorus* honestū
Qui meruit nomen, *mithrâ* liquoque verendus;
Atque alii quos hic longus meminisse viritim
Sit labor. Hos inter rutilas, ut fulget *Olympo*
Astrorum flammis inter *Diana* minores.

Nam quora pars laudum, si fas numerare, tuarum
Nobilitas? Apices generisque insignia jactent,
Quos proprium decus, & justæ fiducia famæ,
Innitensque sibi & factorum conscia virtus,

K iij

Deficiunt. Tibi plus debere fatetur avorum,
Quam tribuit, sanguis: pretium acquisivit eundo
Et fonti acceptum cum fœnore reddit honorem.

Digna tibi imperio facies, & multus in ore
Majestatis honos: sed qui contentus amari,
Nil terroris habet. Mens pulchro in corpore regnat
Pulchrior: illam oculi cœlesti ardore micantes,
Ingenuusque lepos & non ascita venustas,
Et sine felle sales, & lactea copia fandi
Testantur, rapiuntque hominum mirantia corda.
Felices! quos affatu dignaris amico,
Queis depromis opes animo interiore repostas,
Arcanum ingenii totum & penetralia pandens.
Hic Sophiæ ac Themidis domus, hic Astræa relicto
Consedit cœlo, & regum Prudentia custos,
Innumeræque Artes, & clara inventa virorum.

Quas dum miratur juvenili in pectore dotes
Chisius, ac sese gaudens agnoscit in illis:
Ilicet arsit amore tui, alternamque petivit
Promisitque fidem: cumque alto vertice regni
Jam fulgeret apex & sacrae insigne tiaræ;
Ille sibi vitæ socium delegit, & ultro
Amisii è ripis Romanam accivit in urbem,
Grande ornamentum Musis aulæque futurum.

O quoties dum purpureo laudante senatu
Egregios actus patroni condis, & ingens
Nomen Alexandri non impare tollis ad astra
Carminibus; suspensis Tiberinus restitit undis,
Gratatus reduces Germano auctore Camenas.

O quoties sensum ante annos experta senilem,
Et grave consiliis pectus, rebusque gerendis
Mentem habilem, ac cunctos fortem superare labores;

Te patriæ invidit Roma, optavitque Quiritem
Esse suum. Ac ni mors Fabium immatura tulisset,
Ires jamdudum Latio spectandus in ostro,
Inclyta quod meruit virtus, quod numina debent
Justa tibi, studiisque optat certantibus orbis.

Absenti Padiborna alios decernit honores
Interea: flagrant pariter te principe cives
Et pastore frui. Ne spes ne differ amantum,
Ferdinande, morasque omnes abrumpe, vocatus
Assensu unanimo & votis concordibus urbis.
Quis pompam illius lucis, quis gaudia fando
Concelebret? sacro cum rite perunctus olivo,
Festivas inter voces cantusque tubarum
Cymbalaque, & gratis modulata sonoribus æra,
Ibas delubrum ad magnum, soliumque petebas
Aureus in baculo & gemmantis tegmine mithræ.
Credo equidem cineres patrui exultasse sepultos:
Felicemque altis Divûm de sedibus umbram,
Et spectasse, tuo & lætam applausisse triumpho.
Nec verò optatis solum provincia sensit
Respondere fidem: sed spes & vota fatetur
Inferiora suis, tanto sub principe, fatis.

Quæ dum Teutonicas miracula fama per urbes
Dividit, & gratis aures rumoribus implet:
Arrecti populorum animi, mirusque repente
Corda incendit amor. Tacitis tua sensibus omnes
Imperia exoptant: studio præsumit aperto
Vestphaliæ caput, & Bernardo læta volenti
Deligit adiutorem, ac jus dat habere secundum:
Bernardo, Batavum justo qui Marte rebellem
Nunc premit, & sævis pavidum circumtonat armis,
Ille pecto gladium socians, mithræque comantem

Imbelli obtendens galeam , gens impia quando
 Fas omne abrupit , ferro flammisque refutat
 Crimina , & everfas Divorum ulciscitur aras.
 Interea cœlum votis precibusque fatigans
 Poscis opem , ac superos melioribus addere castris
 Sollicitus curas : venient ad signa vocari ,
 Ne dubita , victoque dabunt ex hoste triumphum
 Ferdinande tuis : & quod clementia munus
 Prætulerit , pacem adjungent victricibus armis.
 Hanc pietas , & prisca fides , & casta sequetur
 Relligio. Fugient fraudes , & amica furori
 Hæresis ora regens mendaci turpia larvâ.
 Cumque olim terras senior , te flente , relinquet ,
 Coelestemque animam cognatis inferet astris :
 Tunc Paderæ Amisique jugo devincta sub uno
 Flumina pacatas volvent felicius undas ;
 Et Ferdinandi læto cum murmure nomen ,
 Insignique ferent Musas trans æquora pompâ.

A D E U M D E M

E P I S T O L A.

FERNANDO , patrem patriæ quem libera dixit
 Luppia; cui Franci palmas celeremque triumphum,
 Hermiones victi pacem debere fatentur ;
 Dicere quam mallet Commirius ipse , salutem
 Extremis longe Caletum mittit ab oris.
 Nescio quod tibi me secretis viribus astrum
 Temperat , & ductos per tot discrimina rerum
 Fortunæque animos arcano foedere jungit.
 Namque mihi insolito quatiuntur pectora motu,

Et

Et mira capti sensus dulcedine gliscunt ;
Forte tuum nostras fando si perculit aures ,
Incurritve oculis sparsum per carmina nomen :
Carmina quæ grati fundunt tibi plurima vates ,
Quæque ipse æternis dignaris credere chartis.
Nec me adeo ceræ capiunt , & scuta vetustis
Oblita imaginibus , tituli que , & laudis avitæ
Reliquiæ illustres : nec qui fastigia regum
Te tollit super , atque ipsis cœlestibus æquat
Pontificalis apex , mitræque insigne decorum ,
Et baculus terris pariter metuendus & orco.
Sunt hæc magna quidem , meritis & debita , princeps ,
Dona tuis. Sed non solos fortuna merentes
Adjuvat : & spreta quondam favor ambitioque
Plus virtute valent. Tua denique , non alieni
Quæ sunt juris , amo. Me me rapit igneus ardor
Ingenii , & puro facundia purior amne :
Atque expers fuci , & nativo aspersa lepore
Simplicitas. Qualem tulit ætas aurea vatum :
Cum regeret justis Romanum legibus orbem
Augustus ; Pindi Mæcenæ regna teneret.
Sanctius his etiam , & nostro pretiosius ævo ,
Quodque ipse ingenii vel corporis omnibus unum
Muneribus præfers decus , in tua jura volentem
Transtulit : eximius morum nitor , & bona mentis
Sobrietas , pompaque animus non victus honorum ,
Fortunaque sua major , & dignus habere
Quas contemnit opes ; expertaque rebus iniquis
Sæpe fides ; pietasque alto sub pectore fixa ;
Religioque Dei cultum quæ servet & aras ,
Quæque suum Christo melioribus asserat armis
Imperium. Cordi religasti hæc vincula nostro :

L

Quæ renovas, quoties scalpro perfecta fideli
 Effigies oculis sese mirantibus offert;
 Et placida frontis mihi maiestate renidens,
 Permittit simul alternum & promittit amorem.
 Ergo ego, quando vetor voces audire loquentis;
 Aspectuque frui, calamo confabulor absens;
 Et desiderii pennis inVectus, amœnos
 Nunc lustro Paderæ fontes, & florea rura
Neuhusii. Musas nunc tecum in valle reducta
 Cantantes, tantoque beatas præside adoro.
 Et juvat auditos imitando reddere cantus,
 Ac similes tentare modos non viribus æquis.
 Nec revocare gradum, carasque relinquere sedes
 Posse putem, Fernande: aurem ni vellat Aquinas
 Austero increpitans vultu, invitumque reducat
 In loca senta situ, & pungentibus horrida dumis;
 Jamque vale: feror ingenti circumdatus umbra;
 Omnis & ex animo Phœbi lux pulchra refugit,

E I D E M

SOTERIA.

*Cum è periculosissimo dysenteria morbo tandem
 esset recreatus,*

QUAS superis reddam grates pro munere vitæ
 Ferdinande tuæ? Queis vaturn turba piorum
 Mecum aras cumulet donis te sospite sospes,
 Sublato interitura, simulque premenda sepulchro?
 Ipse quidem tanti cum nuntia fama pericli
 Perculit infandis trepidas rumoribus aures:
 Extemplo tenebris sensi per lumina obortis

Caligare diem. Coiit formidine sanguis;
Defecere animi, riguitque immobile corpus:
Ut Nioben perhibent natorum strage suorum,
Phineaque aspectâ quondam obriguisset Medusâ.
Membrorum interea vinclis & mole caduca
Liberâ mens, qua certa viæ tuâ ducit imago,
Ingreditur: celeres amor & metus addidit alas.
Non illam montes, aut plenis flumina ripis,
Æquoreive lacus remorantur. It æthere aperto:
Fulguris inque modum celsa superastitit arce
Neuhusii. Tum furtim ipsis penetralibus audax
Irrumpit, vigilum nulli observata tuorum.
Atque ibi languentem suspiriaque ægra trahentem
Te videt. Exanguis macies nudaverat ossa,
Inque tuo vultu pallorque, & plurima leti
Sederat effigies. Quantum ah! mutatus ab illo
Principe eras, vinctum aurata quem tempora mitra,
Regali & nixum baculo mirantur ovantes
Delubris populi, & ceu præsens numen adorant.
Muta metu thalamos cingebat turba medentum,
Et variis corpus succis atque arte fovebant
Pœoniâ, incassum. Morbi violentia cunctas
Herbarum exuperat vires, gliscitque medendo.
Jamque propinquabat tacito mors improba gressu,
Sanguineam quatiens falcem. Tulit obvia contra
Brachia flammatus pulchro Schatenus amore:
Inque suum avertit letalia vulnera pectus.
Labitur, & patroni animam supponere fatis
Lætatur moriens. Tum nube incinctus Apollo,
Ne cari vitam sibi non deberet alumni,
Venit. Eum longo stipabant agmine Musæ,
Et Charitum chorus, atque exercitus omnis amorum.

Ipse videbaris dextram sentire potentem ;
Auxiliumque Dei. Sensimque redibat in artus
Et vigor , & primæ robur cum flore juventæ.
Torckius indigetum templis solvebat honorem
Votorum reus : & motis ad carmina nervis
Vatum animos cupida suspensos aure trahebat ,
At læti pulsa tandem formidine cives
Certatim dapibus curas & nectare Jacchi
Laxant , nocturnasque incendunt ignibus umbras ,
Atque incompotis referunt spectacula ludis.
Dum sibi gratantur ; dum te patriæque parentem ,
Custodemque optant producere Nestore vitam
Longius , Euboicæque annos æquare Sibyllæ :
Excussus plausu sopor , & mens reddita membris ,
Ac simul effugere oculos regalia tecta ,
Et fontes Paderæ , & Romani limes Aliso
Imperii. Sed non etiam tua dulcis imago ,
Ferdinande , mihi cum somno lenta recessit :
Æternum hærebit memori sub pectore fixa ;
Nec proprios unquam sibi deesse queretur honores ,
Turaque , floresque , & Musarum carmina munus.
Illa quidem male grata , tuisque haud digna referri
Auribus : at purum domini testantur amorem.
Nec vero si Dii vocem & plectra æmula Flacco
Annuerint , donentque Andinos vincere cantus ;
Par laudi sperem esse tuæ. Immortalia facta
Immortalis egent calami : solusque triumphos
Quos meruit virtus , potes æquiparare canendo.

ILLUSTRISSIMO ECCLESIAE PRINCIPI
JOANNI DE MONTPEZAT
DE CARBON

ARCHIEPISCOPO BITURICENSI.

*Cum Nicephorus tragædia eidem à collegii alumni
dicaretur.*

P ONE modum curis, paullumque abrumpe laborem,
Qui grege te caro super & custodibus ipsis
Exercet, cunctos vigilantem avertere casus.
Musarum festiva parat certamina pubes
Muneribus decorata tuis : oculisque vicissim
Servire, atque animis pia per spectacula tendit.
Maternis non hîc umbris agiratus Orestes
Feralem tristi funestat imagine scenam;
Non Medea viri crimen majoribus ulta
Criminibus; non Oedipodes per fata parentis
Ductus ad incestum; non prolis sanguine potus
Tantalides; non Alcida labor ultimus, ignis
Quem meruit. Casto meliora exempla theatro
Te spectante decet mites proponere Musas.
Si faciunt ludos, ludi sunt præfule digni,
Christiadumque oculis. Dat sacrae nobile scenæ
Argumentum, ipso præfert qui nomine palmas
Supposita heu! misero Nicephorus hostia quondam
Sapricio. Non illo alius contemnere dulces
Vitæ blanditias, ferroque opponere corpus
Fortior, & letum pro relligione pacisci.
Illius & lacrymas, cum duri pectus amici
Mollire, antiquamque fidem revocare precando

L iij

Incaſſum inſtituet, populus mirabitur omnis.
 Fors & erit, quondam ut juvenes creſcentibus annis
 Æmula ſuccendat virtus, mortisque decoræ
 Ambitio: & quem nunc imitando effingere gaudent,
 Illum æquare velint, ſimilesque referre triumphos.
 Interea mores, etiam cum ludimus, æquum eſt
 Informare pios; magniſque ad fortia facta
 Ducere imaginibus, Chriſtiſque accendere amorem.

Sed quid opus tandem veteres evolvere faſtos,
 Et peregrina ſequi veſtigia? propria virtus
 Carbonum eſt pietas, veſtræque domeſtica genti:
 Unde petant morem, quos famæ haud vana cupido
 Sollicitat. Nam ſeu patriam defendere certant,
 Seu caſtos ritus, Romanaque ſacra tueri,
 Vel pacis tractare artes; domus omnibus una
 Sufficit. Illa viros pariter fortesque, piosque,
 Quos miremur, habet. Morinorum moenia teſtor,
 Albanasque arces: ubi quondam ſanguine fuſo
 Juratam magni heroes regique, Deoque
 Signavere fidem. Caleti obſederat urbem
 Sub Duce Francigenâ, fatiſ melioribus uſus
 Auſtriades. Et jam centum æra tonantia flammis
 Proruerant muros: rupto ſtant aggere contra
 Hinc Carbo, hinc bellum. Bis vulſis moenia ſignis
 Adverſæ irrupere acies, bis reppulit illas
 Fortis avus. Sed enim non uno vulnere feſſæ
 Deſciant dextram vires: cadit obrutus armis,
 Victoresque premens proſtrato corpore vincit;
 Quaque licet, muris ſubeuntem ſubmoveret hoſtem.

De Rhofne.

Albertus Cardin.

Ludovici XIII.

Parte alia genitor Tarnis dum pugnat ad oram,
 Albanoque urget clauſos ſub monte rebelles;
 Principis ante oculos funus laudantis honeſtum,

Et cœlum pariter miles, martyrque petivit.

Tu quoque claræ inter tot fortia pectora gentis,
Illustre exemplum, & memorabile laudis avitæ
Nomen eras; nisi te pietas adjungeret aris,
Lenibus & studiis rejecto Marte dicaret.

Quancquam hîc bella etiam pugnax sine sanguine virtus
Sustinuit magnis animis, atque intulit ultro.

Seu cùm impubis adhuc doctâ plaudente coronâ
Colligeres sophiæ lauros, & pulvere honesto
Sordidus acciperes meritam certamine palmam.

Seu cum immortalis gladio, & cœlestibus armis
Instrueres magnam graviora ad prælia mentem,
Certa sequens patrum gressu vestigia pressa:

Jam tum discebas venturo infringere vires
Errori, propriis præludebasque trophæis.

Quis dicat quantas cornu natura benigno
In te effudit opes! quantis proventibus auctæ
Ingenio crevere tuo! Cum sanguine venit
Ducta per immensam seriem comitumque, ducumque,
Et dominis etiam terrarum innexa coronis
Nobilitas. Titulos atavorum insignibus ornas
Ipse tuis: quæque est aliorum gloria major,
Hæc in te minima est heroibus esse creatum.

Si dignam imperio speciem vultusque verendâ
Majestate graves cœlum dedit: ipse sereno
Imperium mollis risu; metuensque timeri,
Majestas quod habet fulgur, clementia demit.
Nulli difficiles aditus: patet omnibus horis
Janua, nec fandi tempus captare necesse est.

Jam quale ingenii robur, quam vivida mentis
Fulget ubique acies, quam rebus prona gerendis
Dexteritas, quæ consilii fiducia, nunquam

Successū frustrata suo : Prudentia victrix
Fortunæ , & casûs , æquâ regit omnia librâ :
Ardua quæque aliis , vel desperata videntur ,
Explicat , & cursus cogit servare secundos.

Res curare suas facer ordo , patrumque senatus
Temporibus duris regali jussit in aula.

Plena laboris erat provincia , plena pericli
Conciliare pedum sceptrō , pallatia templis ;
Nec civis violare fidem , nec prodere sancti
Jura ministerii. Votorum summa fuisset
Hæc aliis , tam difficili se calle ferentes
Non titubare gradu. Medio in discrimine vadis
Intrepidus , regisque , & patrum jura tueris ,
Regis apud patres , patrum defensor in aula.
Quodque magis mirum est , partes rationibus ambæ
Et dixere suis simul , & sensere faventem.

Nec semel hæc perspecta fides , laudataque virtus
Solemni in cœtu , quò sacro ex ordine lecti
Conveniunt de more patres , cùm publica rerum
Cura vocat. Quoties , procerum mirante senatu ,
Discordes animos , populisque inimica ferentes
Consilia , eloquio & facundæ fulmine linguæ
Fregisti ? Quod Volcarum provincia floret ,
Quod servat leges & municipalia jura ,
Quod gemini sperare audet commercia ponti ,
Munere quod pacis fruitur , quod regis amore ;
Hoc tua sedulitas illi , & prudentia præstat.

Hinc illi plausus , hinc te ad fastigia rerum
Sponte suâ ducens favor , & sine crimine prensans
Gratia : quæque istos tibi sola petivit honores ,
Virtutum ambitio , turpis secura repulsæ ,

Præmiaque

Præmiaque exuperans meritis, quæ maxima debet
Roma tibi, Biturix votis certantibus optat.

GALLUS NUMIDICUS,

A D V. C.

HEMERICUM BIGOTIUM.

ILLA, vides, cortis dominatrix ales opimæ,
Cœruleis paleis, minioque ardentia multo
Colla gerens, cristamque ostentans vana minacem;
Quæ passu ingreditur per gramina læta superbo;
Expandensque alas pictæque volumina caudæ,
Attonitum visu vulgus plebemque minorem
Territat, & pompa obsequium sibi quærit inani:
Accola Bætis erat, cui vis invicta Deorum
Abstulit humanos mutato corpore vultus.
Digna cani res est: tu dictis adjice mentem
O decus, & nostræ cura Hemerice Camenæ.

Qua propè Getulum, ponti discrimine parvo,
Despectat litus meta Herculis ultima Calpe:
Imperium in populos durum exercebat Alastor,
Geryonis de stirpe satus: sic fama ferebat,
Et mores fecere fidem. Vultu horridus atro,
Nulli aditu facilis: contemnere suctus amorem,
Dum metui sciret: sceptro submittere leges:
Cæterà ventosa melior contendere lingua,
Quam pugnare manu; timidosque laceßere fortis,
Torva virum vix ora ferens. Tamen inclytus armis
Ille celebratur, tanta inconstantia famæ est!
Et volitat longe bello memorabile nomen.
Conveniunt juvenes diversis partibus orbis,

M

Ingentes actus magnorum exempla laborum
Rege sub indomito visuri. Venit & ipse
Gallicus Alcides, sed non manifestus, & inter
Confertos latitans. Urebat scilicet illum
Æmula laus, factisque suis jam noxia virtus.
Excipit hos torva cum maiestate tyrannus.
Utque sibi accedat major reverentia, vultum
Coeruleis pingit maculis, minioque rubenti
Inficit in lunam sinuata cornua barbæ.
Dat collo circum tubulis undantia crispis
Lintea: rugosumque sinus componit in orbem,
Glutine triticeo saturos, amyloque rigentes:
Mobileque ad numeros latus & vestigia librans,
Magnifice ductum à tergo circumspicit ensen,
Seque admiratur, cultuque superbit in illo.
Tum graviter spirans, tumido sic ore profatur:
Discite magnanimi juvenes quam laudibus impar
Fama meis fuerit: veroque minoribus aures
Implerit vestras, licet augeat omnia rumor,
Et nondum visis mendax fastigia rebus
Addat in immensum, Non ulla veretur Alastor
Damna sui decoris: maioremque agnita virtus,
Quam narrata probat. Vos visa docete nepotes.
Ante tamen breviter veteres audire triumphos
Præstiterit. Subdunt animis ingentibus acres
Facta ducum stimulos, partæque in pulvere lauri,
Ergo rudimenta, & nascentis pignora laudis
Prima fuere, feros manibus lacerare leones,
Pressisque immanes elidere faucibus urfos,
Nudum armis, fidentem animis. Quid Græcia jactat
Terrorem Nemees Alcidae robore victum?
Plura puer feci. Virtus crescentibus annis

Ipsa etiam crevit. Mutavi saltibus urbes,
 Aque feris arma in populos victricia verti.
 Hic quoque par fortuna fuit. Vix moveram in hostem,
 Et jam victus erat: pax & discrimine parvo
 Bella sequebatur, nostrum poscentibus ultro
 Gentibus imperium: pro me rem fama gerebat,
 Vixque omnis Libye pugnam suffecit in unam.
 Ergo novos orbes, penitusque reposta profundo
 Regna sub Oceano, vixque ipsi cognita soli
 Quærere consilium est: ne virtus limite mundi
 Æstuet angusto, pigraque in pace senescat.
 Repperimus, sceptris accessit Vesper Iberis:
 Flavescentes auro montes, atque æquora conchis
 Gemmiferis constrata, suis victoribus offert
 Americæ. Sed & hæc, fateor, victoria multum
 Non habuit laudis. Quid enim submittere inermes
 Laudis habet? Peperit justos Europa triumphos:
 Dum, quos sit pulchrum mihi vincere, suscitât hostes.
 Germanos domui: pendit captiva tributum
 Ausonia: infrænes Siculi mea jura verentur.
 Non libuit bellum Geticis inferre pruinis:
 Defensamque gelu claustrisque nivalibus Arcton
 Quærere, visa fuit res nostro indigna labore.
 Una jugum sedenim collo quassante recusat
 Gallia, luctaturque suis animosa ruinis
 Nequicquam. Facit hos animos, redditque superbam,
 Nescio quis nostræ jamdudum debitus aræ
 Ogmius. Atque utinam campo deprensus aperto
 Sustineat mecum justo contendere Marte!
 Ille amens nosset quid vano distet Alastor
 Hercule, quam levibus præstent mea vincla catenis.
 Non potuit lentum ulterius cohibere furorem

M ij

Sic vocabatur
 Gallicus Hercu-
 les, de cujus cate-
 nis ex ore pen-
 dentibus vide Lu-
 cianum.

Ogmus : & vocem mentis turbante tumultu :
Coram adsum quem poscis , ait , mactandus ad aras
Victima grata tuas : votivum perfice munus ,
Quando tam facilem spondet victoria palmam.
Nec plura his finit ira loqui. Discedere vulgus
Inde metu mutum jubet , & dare libera pressis
Ordinibus spatia , ingenti clamore tyrannum
Increpitans ; mediaque ferox consistit arena.
Sed non contra animis & pectore fractus Alastor
Ferre gradum , non ora potest infesta tueri.
Haudque aliter trepidat , quam sola in valle leonem
Pastor ubi offendit tumidus : dum retia damis
Tendit , vel canibus leporem sectatur anhelum.
Genua labant , tremulis pulsu micat artubus horror.
Quid faciat ? quo se tanto in discrimine vertat ?
Hinc metus , inde pavor studia in contraria pectus
Abripiunt. Pudor est tumido sic ore locutum
Cedere , & ad pugnam non respondere vocanti.
Sed retrahit pavor , & nimium sibi cognita dextræ
Futilitas , miserumque animam postponere honori.
Spem vultu simulat tamen ; & quas non habet iras ,
Ingenio supplet , naturamque adjuvat arte.
Ter mulsit barbam consueto more minacem ,
Terribilesque oculos intorsit lumine fusco
Multa fremens : ter se , nullo prohibente , teneri
Indoluit. Cunctos in opem miser advocat astus :
In cassum , nec enim Alcides avertitur illis ;
Sed pugnae in studio perstat , nec jam ulla moratur
Foedera : cunctantemque , & supplice voce rogantem
Corripit amplexu furiosus Alastora , vique
Quassatum multa , prono super ipse sequutus
Pectore humi sternit , genibusque incumbit ; & arctis

Elidens manibus fauces, cum flamine vitam
 Eripit. At gelidum, dictu mirabile, corpus
 Vertitur in volucrem primum illo tempore visam.
 In rostrum vultus tenuantur: barba rubenti
 Mutatur palea: cristæ pro crinibus extant:
 Brachia luxuriant plumis, & pectora villis:
 Torquis adhuc collo superant vestigia crispæ;
 Concreto sedenim livorem à sanguine duxit.
 Et quia præcluso vox est elisa meatu,
 Non nisi singultus tremulos è faucibus edit.
 Haud tamen ille suos mores cum corpore vertit:
 Quoque vir intumuit, spectatur in alite fastus.

CICURES LUSCINIÆ
 TOTA HYEME CANTANTES.

A D V. C.

LUDOVICUM PETITUM POETAM EXIMIUM.

SIRENES nemorum, pennatæ gloria gentis,
 Dicite, lusciniæ, quæ cantus tanta voluptas,
 Dum bacchatur hyems, & terras frigore vexat!
 Ecce omnis raptos arbor nunc luget honores:
 Desertæque suis odiosa silentia silvæ
 Hospitibus servant. Languent merulæque, parique,
 Et dociles sturni, pictis & acanthides alis:
 Et querula solùm testantur voce dolorem.
 Dulcibus interea mulcetis cantibus auras,
 Et veris mediâ celebratis gaudia brumâ.
 Nempe meus Daphnis vos excitat: illius ergo
 Rumpitis ante diem blandas in carmina voces:
 Natalesque umbras lucorum & frondea tecta

M iij

Exosæ, cultis agitis in ædibus ævum;
Scilicet ut mores domini referatis amœnos:
Illius & miti ingenio vestigia ruris
Cedant, & quicquid superest feritatis avitæ.

Dum loquor, ecce fremunt caveis jam classica totis,
Et rostro argutos sonitus imitante tubarum
In consueta vocant se prælia. Martius omnes
Incendit canor, & sopitum exsuscitat ignem.
Principio levibus prætentant guttura musis
Garrituque rudi. Qualis cùm pollice nervos
Explorat fidicen, confusaque murmura miscet
Præludens. Tota mox adnituntur opum vi:
Et quos quamque usu docuit natura magistro,
Ore referre modos properant. Amor adjuvat artem:
Dulcis amor laudum, & vincendi pulchra cupido.
Atque hæc tristitiam simulans, cum murmure anhelò
Ah! fontes dolet amissos, & ruris opaci
Testatur desiderium: suspiria densa
Vocem intercludunt, & languiduli singultus.
Mœrentis questus tamen est audire voluptas,
Et venit à ficto major quoque gratia luctu.
Latior hæc castum Zephyris enarrat amorem,
Inclusasque sinu flammæ & amabile vulnus
Detegit impatiens animi: discrimina vocum
Mille adhibet, totidemque modos. Nunc sponte vo-
lutum

Faucibus ire sinens carmen; nunc gutture rauco
Infuscans; nunc arguto raptim evibrat ore,
Conciditque frequens animam, mollitque tremendo.
Interea socias pudor urit & æmula virtus.
Succensent aliæ, & convitia mutua dicunt
In numerum, jactantque minas: it pectore creber

Sibilus, atque aurem stridore lacescit acuto.
At quarum civilior est discordia, gaudent
Inter se miscere jocos, blandasque vicissim
Dicere delicias. Ceu quondam in valle reducta,
Montibus aut curvis lasciva jocatur imago,
Offensam geminans vocem: miratur arator
Inscius, & credit Nymphas audire loquentes.
Garrula non aliter pubes rixatur amice:
Succedunt, præeuntque; & jam cantata retractant
Carmina: perque vices alias imitantur, & iisdem
Insistunt numeris studio certante; fugasque
Intexunt, variosque orbes, alterna premendo
Per vestigia se: donec jam spiritus illas
Deficiat, medio & cantu frustretur hiantes.

Fortunata cohors, non vos de plebe volantum
Obscurum cepit genus aut mortalis origo
Indecores. Sed si Samii commenta magistri
Vera canunt, manes tumulis remeare sepultos:
His magnorum animas membris inolescere vatum
Crediderim, post fata iterum sub lumina missas;
Musæumque, Linumque, recepta & conjuge lætum
Orphea, quique olim motis ad carmina saxi
Arte nova muros urbi circumdedit, & qui
Delphinas fidibus potuit frænare canoris,
Atque alios prisca insignes quos extulit ætas.
Ergo agite, officio dominum recreate fideli
O blandæ, procul & tristes avertite curas.
Nam meruit. Non illo alius per tempora brumæ
Infestas vobis hiemes & frigora flammis
Dispulit, aut melius venientem molliet æstum.
Ille etiam dulces escas & pabula nota
Sæpe manu tulit, & largos sitientibus imbres.

Nec vos ullus amor nidorum aut prolis alendæ
 Sollicitat castas, importunique hymenæi.
 Nec jam ullus terret medicato vimine pastor,
 Aut serpens rictu, prædatorve unguibus ales.
 Otia sed vobis clemens immunia præstat,
 Carminis & solum officium pro munere poscit.
 Obsequium felix, & libertatis amori
 Anteferendus honos, tali servire magistro.

P S I T T A C U S

A D V. C.

ANNAM BIARDUM INCARVILLÆUM.

TU quoque carminibus quondam celebrabere
 nostris

Eoæ viridis regnator Psittace silvæ:
 Quo doctæ gaudent volucres didicisse magistro
 Arguto humanas imitari gutture voces.
 Unde tuæ tamen ordiri præconia laudis
 Incipiam? nam dicta aliis jam vatibus, auro
 Circum colla nitens, minioque interlita torquis,
 Plumaque nativo superans fulgore lapillos,
 Et mille ad solem quæ sparsa coloribus Irin
 Cauda refert, coccoque rubentis gloria rostri,
 Blanditiæque, jocique, & herilibus oscula labris
 Sueta dari, & sævæ in fures convitia linguæ.
 Hæc, & plura, quibus justo te Psittace tollis
 Inter aves fastu, priscei cecinere poetæ:
 Nos versam effigiem, mutataque membra canemus.
 Parnassi sacras furtim penetraverat arces
 De levium populo lepidissimus unus Amorum.

Nam

Nam forte Idalii nascuntur dispare fratres.
Hos Cytherea parens divino semine leti
Procreat immunes: ast illi humana sequuntur
Fata nothi, patrioque trahunt à sanguine labem.
Haud tamen hic gressu pueris cœlestibus ibat
Inferior: par oris erat, frontisque venustas;
Idem oculis ardor. Non flavis gratia cirris,
Non brevibus deerat formosa superbia pennis.
Nec minus ille etiam jaculis metuendus & arcu;
Nec rudis ardenti juvenes incessere tæda,
Si libuisset, erat. Sed enim violentia menti
Nulla fuit: ludi, nugarumque una voluptas.
Gaudebat petulante sales aspergere lingua,
Et grata innocuis incendere prælia dictis.
Ergo ubi se lucis frondentibus intulit audax,
Nunc vitreos propter fontes lascivus oberrat;
Nunc super areolas & odoriferos pulvillos
Radit iter liquidum suspensis lubricus alis;
Nunc manibus totos horti populatur honores
Præteriens, fertisque comas innectere gestit.
Sæpe etiam medio libratus in aere, lauri
Vel ramo insistens, flores jaculatur; & ipsas,
Aut violæ, aut croceo calthæ petit imbre sorores:
Inque caput nimbos, inque ora effundit olentes
Insultans; factisque jocos scurrilibus addit.
Non tulit ulterius puerum regina procacem
Calliope; meritisque pares imponere pœnas
Cogitat. Ecqua autem speret ratione fugacem
Prendere? Fidentemne etiam pernicious alis
Captabit? notos igitur se vertit ad astus:
Et volucrem aucupio, qua debuit arte, fefellit.
Forte fuit curva auratus testudine carcer,

N

Ovid. l. 6, Me-
tamorph.

Quem distincta ostro virgarum argentea circum
Claudebat series : fulgent capita alta pyropis
Nexilibus ; virides prætexunt infima gemmæ.
Hoc quondam abdiderant victas certamine Picas ,
Servabantque sui monumentum insigne triumphi
Aonides. Ergo hunc mediis componit in hortis ;
Ambiguaque fores , & fallax cardine limen
Occulto insidians filo suspendit. At intus
Calliope flores & poma reponit , amor
Incauto illecebras. Quæ summa ut ab arbore vidit ;
Advolat in prædam , caveæque irrumpit apertæ :
Demens , qui luctusque suos , quodque ipse parabat
Exitium sibi , nesciret ! Nam pensile limen
Labitur extemplo , & nulla referabilis arte
Cardo viam obstruxit. Gemit Cythereia proles ,
Proque suis sero nimium sese increpat ausis.
Nec minus interea , si quâ vi claustra revellat ,
Nititur. Explorat clathros , & virgea multâ
Septa manu quassans , morfuque & dentibus urget
Nequicquam. Simul hinc magnis clamoribus adsunt
Pierides , gaudentque vicissim illudere ; & iras
Extimulant dictis & amaræ verberare linguæ.
Ille truci contra obtutu respondet ; & acres
Plus oculis quam voce minas , ni vincla resolvant
Protinus , intentat. Sed scilicet irrita Divæ
Verba parum curant : ipsaque in clade ferocem ,
Proque prece & lacrymis arcus & tela parantem ,
Aversæ merito captivum in carcere linquunt.
At puer infelix , quando jam exire facultas
Nulla super , questusque diu jactarat inanes ,
Nil responsuræ nomen genitricis opemque
Implorans , statuit crudelem abrumperé vitam.

Utque humerisabilem pharetram de more gerebat,
Telum immitte manu (tanta impatientia probri est,)
Heu! telum non hos fabricatum promit in usus.
Ferrumque obvertens nil tale merentia contra
Pectora: Tū certe vinclis & carcere foedo
Eripies, inquit; meque in mea jura repones:
Nec longum illudi capto patieris Amori.
Has inter voces letali saucius ictu
Labitur, inque suo moriens se sanguine versat.
Quem simul ac vidit (namque hauserat illa furentis
Clamorem extremum) casu illacrymavit acerbo
Calliope: pectusque manu percussa decorum,
Ungue genas secat; & flavos moestissima crines
Inferias puero superinjit, atque ita fatur:
Non ego te, testis Dea mater, & ipse loquenti
Frater Amor, tantum sperabam haurire dolorem;
Ut velles telo crudele arcessere funus.
Da veniam, ô si quis sensus post fata remansit,
Errorisque animum memorem ne perfer ad umbras.
Dum queritur, corpus visum est exangue moveri:
Sive fuit lacrymis ea vis, siue oscula crebra
Instaurare animam membris potuere fovendo.
Nec mora, pro puero volucris novus emicat alis
Psittacus: inque Deæ gremium mirantis & ora
Insiliens blanda solatur voce; manumque
Et tenero in pignus pacis petit oscula rostro.
Ille quidem nollet cavea brevior teneri:
Non tamen hanc odit; nam priscum morte furorem
Deposuit: sed par studium, par lusus, & idem
Garrulitatis amor mutato corpore restat.

HOROLOGIUM

A D V. C.

ÆGIDIUM MENAGIUM.

MORTALISNE etiam felix audacia dextræ
 Æternas simulare domos, & legibus æquis
 Sidera constantem cœlo modulantia cursum
 Aggreditur, Divûmque operi certare laborat?
 Ecce brevis moles totum comprehendit Olympum:
 Æmula naturæ moles, qua prædita tellus
 Nil jam solis eget: neque lunæ consulit ignes,
 Ipsa suum sibi tempus habens. Namque alite curru
 Quot terram circum volitans sol conficit orbes,
 Tot gyro brevior imitatrix machina ducit;
 Metiturque viæ spatium, & discrimina signat
 Ortusque, occasusque; aut mundi vertice summo
 Cum stetit, & radiis fugientes contrahit umbras.
 Nec cessare licet, suaque in vestigia ductos
 Flectere jam retro gressus; quin improba voce
 Segnitiam incuset crebrâ, tardosque jugales:
 Seu cœlo dicat leges, atque imperet astris.
 Sed quis multiplices speret describere motus,
 Aut tam magna sequi miracula posse canendo?
 Ecce rudis plumbi, contorta è cannabe, massa
 Cardine subjecto pendet: vis insita deorsum
 Quam trahit, & sensim nativo prægravis urget
 Impete. Eam contra leviori corpore pondus
 Funis ad extremum nodo religatur: at illud
 Æthereas tantum se fert subline sub auras;
 Massa suo quantum descendit plumbea nutu.
 Hinc series motus, & inenarrabilis ordo

Ducitur : hinc totos apte diffusa per artus
Vis agitat molem , & certo cum foedere torquet.
Trochlea nam spiris circum labentibus acta ,
Tardior ipsa licet , vicinum concitat orbem :
Atque hic alterius conferto dente vicissim
Urget ágens gressus , secumque impellit eundo.
Ergo ambo rapidus curvo ferat agmine vertex ;
Alternò ni libra moras versatilis unco
Injiciat , pressisque fugam moderetur habenis :
Ipsa autem justo tempus discrimine pensat
Interea ; secumque putat , quos lubrica fines
Accipiant momenta , quadranti quis modus arcto ,
Quantum labentes spatium determinet horas.
Cumque pererrato jam limite signa ruendi
Certa dedit , frænoque rotas cohibente minores
Admonuit pulso : versis fragor axibus ingens
Exoritur. Velut æstivam cum Juppiter olim
Increpuit nubem : vel cum victricibus undis
Oppositas rupere sonantia flumina moles.
Effugiunt orbés , indignatique teneri
Præcipitant , qua quemque suus vocat impetus , & qua
Vis plumbi gravior jubet inclinare sequentes.
Nec mora , turrita respondet ahenus ab arce
Excubitor : ferroque sonum pulsante per auras
Ingeminat toties , tabula quot in indice tangit
Virga notas ; numerumque horarum cantibus æquat.

Haëtenus informes orsus , & nobilis artis
Pingue rudimentum. Nam posthac doctior ætas
Expoliit , cultuque novos adjecit honores.
Nunc picturato labentia sidera mundo
Artificem justis deducere motibus annum
Suspiciet , Phœbique imitantem lumina flammam

Obliquum per iter bissex percurrere signa;
Errantemque globum lunæ, parvosque planetas,
Alternis dociles modulari lustra choreis.
Nunc fictas acies mirabere, sævaque in armis
Agmina præbere infantis spectacula belli.
Stat campo tacitus miles, viresque videtur
Colligere ipse suas; donec vi concitus axis
Signa dedit. Fremuere tubæ, & cava tympana pulsu
Horrifico: stringunt enses, & tela corruscant
Misti equites peditesque; idem omnibus incidit ardor:
Alternosque ferunt ictus, & mutua densant
Vulnera: mox facta concordēs pace quiescunt.
Sæpe etiam heu! tristis suspensus imagine pompæ
Integros memini spectando ducere soles.
Saturnus, similis leges & jura ferenti,
Fronte oculisque minax folio confederat alto.
Sub pedibus rigidæ fatalia pensa sorores
Carpebant. Mors ipsa aderat, cui falce gravatur
Dextera terribili, librataque pender in ictum:
Exque viris, fallax quos lætat vita futuri
Immemores, nunc hos oculis, nunc destinat illos.
Supremæ interea miseris Deus arbiter horæ
Metiri momenta, & inevitabile punctum
Ære videbatur pulsato indicere. At illa
Protinus in medios qua copia facta ruebat,
Monstratumque caput telo excutiebat acuto.
Vosne hostes somni dicam, quæ cura quietem
Rumpere tinnitu, & lucis revocare labores?
An vos, quæ dominis coelata in pyxide clausæ
Gemmantes horas, pretiosaque tempora in auro
Volvitis affixæ lateri noctuque diuque
Excubiæ vigiles? Nec tu incelebratus abibis

Carminibus nostris, memori dignissime fama
 Annule: quem digitis Cæsar regalibus aptum
 Scilicet, ingenioque parem gestare solebat
 Carolus. Ille brevi pala, mirabile visu,
 Currentesque rotas, implexosque orbibus orbes,
 Ponderaque, & justo suspensam examine libram,
 Indice cumque suo vocalia ceperat æra.
 I nunc, i tenues nunc admirare quadrigas
 Græcia, quamque suis navem musca obtegit alis:
 Archytæ jacta ludos, fictamque volucrem
 Cœrula mendaci tranantem nubila penna;
 Quæque Syracosii solers industria fabri,
 Naturæque manus victrix miracula finxit.
 Plus quiddam est cœlum potuisse includere gemma.

Carolus V. Im-
 perator.

Nunc ego te ô præses, degendæque arbitra vitæ
 Machina; sub rigido si te spirare metallo
 Non frustra perhibent, sed habet vis dædala mentem;
 Unum oro, & dulci vates pro carmine posco;
 Parce meo feralem horam properare Menalcæ.
 Sed potius relegens tua per vestigia cursum,
 Fata redordiri, primæque reducere florem,
 Quantum fata Deusque sinent, molire juventæ.
 Ceu quondam magna populi spectante caterva,
 Per denos sublapsa gradus retro umbra cucurrit;
 Ezechiaque suos ævum revocavit in ortus.

Sinæ machinam
 viventem appel-
 lant.

HELIO TROP I U M.

ILLUSTRES animæ, quas pulchræ gloria fortis
 Induit in florem, & pictis decus addidit hortis
 Sidera camporum, terræque parentis amores,
 Cedite: formosumque omnes agnoscite pronis

Verticibus regem, parvoque assurgite soli.
Omnia solis habet, nomenque, orbemque, coloremq;
Ardentesque auro radios, ignemque serenum
Crinis, & innocua fulgentem luce coronam.
Indidit & motum solers natura; suumque
Esse dedit terris, visu mirabile, solem,
Constanti qui lege dies metitur & umbras,
Attonitoque novum deducit tempus Olympo.
Quin & sensus inest flori, occultisque movetur
Illecebris: pulchrosque fovet sub cortice duro,
Quos radiis sol ipse suis exsuscitat, ignes.
Ergo ubi purpureo reduces Oriente quadrigas,
Auratumque videt dilecti sideris orbem;
Ilicet haud dubiis prodit sua gaudia signis:
Quemque modo exangui moriturum stirpe putares,
Nunc caput attollit nitidum, calicisque reclusas
Pandit opes, fulvumque comæ diadema superbæ
Explicat, & cupide tendit formosus haberi.
Mox animas efflat molles, pretiosaque amanti
Nubila: particulasque leves de corpore libat,
Ire omnis cupiens, ni votis gleba repugnet
Innectatque moras. Sed, quod licet, aspicit illum:
Palliduloque suos vultu testatur amores:
Est pro voce color. Nec amati gratia solis
Nulla refertur. Et is parili quoque carpitur æstu,
Et flammis calet ipse suis: gaudetque tueri
Quos pinxit radios, seque admiratur in illis.
Ast ubi nulla datur spectandi gloria floris,
Et cœco obtutus dirimit nox invida velo:
Ille moræ impatiens, (quid non amor improbus audet?)
Permeat obstantes nebulas, radiumque fidelem
Mittit ad absentem, notis impressa figuris

Qui

Qui sua verba ferat, multam exoptetque salutem,
 Admoneatque sui, responsaque certa reportet.
 Ipse autem quanquam præmisso interprete gaudet,
 Ni caro tamen aspectu, totaque potiri
 Luce datur, lenta paulatim tabe fatiscit.
 Demittit caput, & post aurea lumina solis
 Dedignantem oculum quicquam spectare, tenebris
 Devovet æternis: nimioque oppressus amore,
 Efficit ipse suo sibi dives caule sepulchrum.

U R A N I E

SEU THEOLOGIÆ DESIDERIUM.

ECLOGA I.

LYCIDAS. ÆGON.

FORMOSI Lycidas custos gregis, & bonus Ægon,
 Ægon ipse suis malas villosior agnis
 Noto constiterant in gramine, qua fugit aspris
 Cautibus elapsus liquido pede dives aquæ fons.
 Dumque omnis luxu grex solvitur, & loca late
 Concava lascivis resonant balatibus, ipsi
 Stant tristes, lacrymisque humectant ora magistri
 Grandibus. Alterno nec enim contendere versu
 Ut quondam juvat, & tenues inflare cicutas,
 Ah! nimius miseros angit dolor: impius ex quo
 Nuntius attonitas fando pervenit ad aures.
 Et siluere tamen, dum vinci dura ferendo
 Nequicquam posse sperant mala. Verum ubi nullam
 Accipiunt legem, & rectus magis æstuat ignis;
 Tum gemitu laxant iter, indulgentque querelis.

O

Has venti, & tremulo retulerunt murmure lymphæ;
Mœstaque respondit curvis è vallibus Echo.

Lycidas. Pan nemorum custos, & capripedes satyrisci,
Et Dryadum chorus, & pastorum numina Nymphæ,
Accipite hæc, memorique animo mea figite dicta.

Si vos à teneris colui puer, & pede casto
Vestras sæpe domos adii: si nocte serena
Dum filet omne genus pecudum, genus omne volantum,
Per juga cantando, per frondiferos labyrinthos,
Sum vestigia nota alacer gressusque sequutus;
Et plausus audii salientum, & verba notavi:
Quid prodest, quando Uranie me denique temnit?

Graminei colles & saxa virentia musco,
Antraque, nativoque arquata pumice cryptæ,
Vos testor læta implicitis umbracula ramis,
Ut mihi cura animum depascitur. O ubi soles!
Credo equidem niveis soles tunc isse quadrigis;
Cum Lycidas studiis juvenilibus iret opacas
Per rupes gracili Uranien meditatus avena.
Uranien silvæ, Uranien cava saxa sonabant.
Ipsæ etiam pinus, ipsæ alta cacumina fagi,
Uranie ad nomen Zephyro plaudente movebant.
Nunc vero lugent pinus; nunc languida fagi
Dejiciunt moerore cacumina: nec nisi planctus
Convexæ referunt rupes, collesque supini.
Et merito quando Uranie me denique temnit.

O quoties molli sub gramine fontis ad oram,
Dum crispæ tremulis vibrantur flatibus undæ,
Hæc memini dixisse jocantibus! Ite Favoni,
Sic vos Chloris amans fertis fragrantibus alas
Innectat, roseoque capillos perpluat imbre;
Ferte illi, supplex Lycidas rogo, ferte salutem,

Et desideria , & mœsti suspiria cordis ,
Questusque , & lacrymas , & adhuc improspera vota.
Dicebam ventis , retulerunt omnia venti ;
Sed frustra , quando Uranie me denique temnit.

Huc ades ô Philomela : tuos nam sæpe dolores
Flens ipse audiui memorantem ; & sæpe vicissim
Ore favens nostros studuisti audire labores.

Si tibi dulce meum quicquam fuit , ocyus alis
Cœruleum per iter delabere , qua nemus ingens
Hospitibus Musis felices educat umbras.

Hic illam invenies : hic me sua vincula primum
Implicitum tenuere ; & vincula ferre juvabat.

Sic dices Philomela : O docti gloria cœtus ,
Misit me Lycidas ; an adhuc tuus ? Et tamen olim
Ni falso sibi plaudit , amabas hunc quoque Diva.
Plurima namque aliis occulta aperire solebas.

Et cum triste vale ferret , complexa sereno
Mulsisti vultu lacrymantem , & dura querentem
Dissidia ; & reditus spe solabare futuri.

Interea fruges jam septima demetit æstas ,
Promissi nec spes reditus tamen ulla refulget.
Quod si etiam durant fastidia , protinus atro
Indignantem animam præcludi funere cernes :
Inque meo leti tumulo celebraberis auctor
Causaque : nam hoc tumuli scribetur marmore carmen.
Uranie Lycidam nimium aspernata peremit.

Hæc Lycidas : mistis sic fletibus excipit Ægon.

Ægon. Mutantur pratis sua gramina , fontibus undæ ,
Arboribus fœtus. Nec Damon semper easdem
Cogit in arva boves , nec eosdem Tityrus hœdos.
Omnia cum mutant , cur non & tædia muto.
At vidi cytho satiari sæpe capellas ,

O ij

Et lauri baccis merulas, & nectare fucos.
Nam si apes usque thymo vescatur, rore cicada;
Nec thymo apem vesci libeat, nec rore cicadam,
Dulce humor violis, & adultis frugibus æstas.
Sed neque perpetuis gaudent violaria rivis:
Sole nec assiduo placet arida frugibus æstas.
At mihi non ullis fas est odiosa levare
Interdum vicibus fastidia: protinus idem
Urgetur misero labor, & redit actus in orbem,
Jam quater in silvis pastori fraga leguntur,
Et toties grato cerasus se pondere curvat;
Ex quo istos colles & pascua nota frequento
Obdurans. Nec tam lepori sua cognita sepes,
Nec tam præpetibus frondosa cubilia cervis;
Quam mihi sunt notæ Carthaginis, Ilii & arces,
Idéque, Xantusque, & pulchro flumine Tybris.
Cantavi toties, quo flebilis Orpheus antro,
Ah! miseram Eurydicen, infelicesque hymenæos
Lugeret; quaque amissas reparaverit arte
Pastor apes. Fauces vox deficit ipsa. Capellæ
Me quoque jam fugiunt, repetiti dum piget illas
Carminis, atque greges alios, alia arva sequuntur.
Ite, nec invideo felix pecus, ite capellæ,
Tityrus, aut aliquis Divûm de gente Menalcas
Per juga dein meliora, & gramineas conyalles
Vos aget, atque novis recreabit cantibus aures.
Tantum, ne nimium placeat sibi; neu male nostris
Indutus spoliis, victo velut hoste triumphet.
Vidi ego dum proprias miratur Silvius uvas,
Tollere se fastu ante alios: dein turbine iniquo
Grandinis æstivæ populatas ingemere uvas.
Vidi ego dum latis Damon se jactat aristis,

Vicinas segetes contemnere ; dein Jove duro ,
 Pleiadis aut casu disiectas conqueri aristas.
 Et tu Tityre flave , & tu formose Menalca ;
 Tityre vane animi , Divum de gente Menalca ,
 Fors olim amissos deserto in litore honores
 Flebitis , aspicietque altis de montibus Ægon :
 Aspiciet , vestro & luctu lætabitur Ægon ;
 Quando illum indigna spreveritis sorte jacentem.

Hæc pueri inter se jactabant. Flentibus illis
 Juppiter intonuit coeli de parte sinistra ,
 Et paulum luctus tali omine mulsit acerbos.

DAPHNIS.

ECLOGA II.

*In gratiam V. C. Joannis de Vyenne, Abbatis Sancti
 Martini apud Nivernum.*

THYRSIS. IOLAS.

THYRSIS Sequanides , & Phœbi cultor Iolas ,
 Ambo concordēs animis , sine litibus ambo
 Rivales , ibant soli per devia rura
 Obliti sociorum. Urebat Daphnidis illos
 Namque amor assueto violentius. Unus in ore
 Daphnis erat , unum spirabant pectora Daphnim.
 Imprimis cura hæc puerum mordebat Iolam ,
 Num placeant illi sua carmina. Nam neque tantum
 Fama juvat , neque laus ; quantum tua gratia , Daphni.
 Hæc viridi potiorque hedera , & Permesside lauru ,
 Queisque alii gaudent præcingere tempora fertis,
 Deyenere , fugax trepido qua Niveris amne

O iij

Inter populeasque umbras, alnosque comantes
Murmurat, & soles undis defendit iniquos.

Tum sic unanimen Thyrsin compellat Iolas.

Iol. Cur non Thyrsi, pari quoniam succendimur igne,
Inque vicem nostros fidi conscimus amores,
Cantamus Daphnim? mulcentur carmine curæ,
Atque sitis rivis, & opacis frondibus æstas.

Thyrs. An mihi sit quicquam jucundius? aspice, flumen
Daphnidis audito murmur compressit aquarum
Nomine: nec jam ullæ strident per prata cicadæ,
Nec jam ulla alludit calamis fluitantibus aura.

Daphnis abest: cantus nostros tamen audiet absens,
Audiet, ipse suo gratusque favebit honori.

Iol. Incipe quandoquidem hic mollis substernitur herba,
Alnus & implexis præbens umbracula ramis
Desuper incumbit, lambunt vestigia lymphæ.

Incipe Thyrsi, meos referam dein ordine versus.

Thyrs. Nymphæ Niverides, qui vos tunc squalor ha-
bebat!

Cum Daphnis procul hinc ageret diversus ab oris
Ignoti Vidulæ prope flumina. Nam neque campis
Cultus erat, nec honor pratis, nec gratia silvis.

Flores quin etiam rubigo infederat ipsos,
Et passim hirsutis horrebant vepribus horti.

Ut venit, ut tenet hæc Daphnis loca; protinus agris
Mutatur facies: horror suus excidit hortis,
Redditus atque honor est pratis, & gratia silvis.

Daphni tuum rupes etiam sensisse feruntur
Adventum, & duri crevisse in tecta molares
Sponte sua. Ipse etiam tiliæ licet arida tellus
Protulit, & virides suspendit in aere cryptas.

Daphnis & arboribus brumas defendere tristes

*La Veste fluvius
Remos alluens.*

Instituit; Daphnis prohibere à floribus Austrum.
Ille etiam gratos spinis induxit odores,
Ille etiam rhamno pretiumque & nomina fecit.
Fortunate senex! hic inter florea regna
Et saltus lætos facilis tibi ducitur ætas.
Et nunc propter humum nascentia carpere fraga
Gaudes, nunc cerasi rubros legis arbore foetus,
Quæ mittas calathis ad amicos munera plenis.
Ah! ne cœruleus per gramina repserit anguis,
Innocuasque dapes tristi corruperit aura!
Ah! ne nectareum libaverit ore cruorem
Eruca, & virus cum morfu afflaverit atrum.
Fortunate senex! tibi silvis ecce relictis
Nocte dieque refert sua carmina dulcis aëdon.
Te merulæ læto garritu sponte salutant,
Te rauca celebrant formosæ voce columbæ.
Omnia, Daphni, tuum tangit decus, omnia honori
Certatim famulantur: amant namque omnia Daphnim.
Dum pinus montes, dum flumina myrtus amabit,
Pulchra umbras laurus, soles cyparissus apricos;
Niveris ad ripam celebrabere. Nec tibi Lethes
Pocula sunt metuenda. Premat licet omnia Lethe,
Daphni, tuum nomen fama immortalis habebit.
Iol. Dulce mihi murmur fugitivæ in vallibus undæ,
Dulce avium plausus, & amabilis aura Favoni
Undantes tremulo dum flamine crispas aristas.
Sed neque lympa juvat me tantum garrula, plausus
Nec volucrum, molli nec crispæ flamine aristæ;
Quantum, Thyrsi, tuo deductum pectore carmen.
Thyrs. Jam desueta diu mihi fistula. Vox quoq; Thyrsin
Conatu sæpe in medio frustratur hiantem.
Quamquam ipsum memini Pana æquiparare canendo.

Omnia tempus habent, versus quoq; Tetrica postquam
Nos habuit Sophie, Musa auersata reliquit.

Sed tu parce, puer, causando ducere tempus.

Iol. Daphnin ad astra feramus: amat vos vestraque
Daphnis

Munera, pastores: illi quoque fistula curæ.

Daphnis & ipse boves Arduenna pavit in alta,

Otia cum silvis & pax tranquilla manebat:

Nec miles pecori exitium, nec vincla magistris

Ulla minabatur. Non illo tempore quisquam

Aut melior turbare lupos, aut fallere vulpes;

Nec melior quisquam graciles inflare cicutas,

Aut versus calamis componere. Vos ego Musæ

Testor, quæ toties illum vidistis agentem

Faunorum Dryadumque choros sub montibus altis.

Nunc etiam, quamvis nive tempora texerit ætas,

Non oblita seni juvenilia. Sæpe ego Daphnim

Æstivos vidi cantando condere soles.

Nec Damon alio fertur didicisse magistro:

Damon qui potuit mollitas sub juga tigres

Mittere, & ad numerum salientes ducere tauros;

Damon qui dubiam fecit tibi, Mantua, palmam.

Me quoque jam vatem, si non & fallere tendunt,

Pastores perhibent ex quo illum visere coepi.

Quamvis, Pirenes, atque Aoniæ Aganippes

Transferint longe mihi pocula: nec juga Pindi,

Nec fontes sacros recluserit augur Apollo.

Pro mihi Pirene, pro fatidica Aganippe,

Daphnidis unus amor mentem impulit. Ille medullis

Cœlestem accendit Phœbo præsentior ignem.

Sed quid, Daphni, tuo sit jam insuperabile amanti,
Si valuit sævos moderari pectoris æstus,

Et

Et præbere animo solatia ? si mihi pulchræ
Uranies desiderium, & spes tempore sero
Dilatas lenire, modumque adhibere dolori ?
Te sine, blande senex, mihi funere tristior ipso
Vita fuit ducenda. Carerent lumine soles,
Et saltus umbris, liquidis & flumina lymphis,
Hibernoque gelu squaleret odoriferum ver.
Te sine jam nullus terris superaret Iolas.
Ut vitis Baccho decori est, ut Palladi oliva,
Populus Alcidae, pulchro sua laurea Phœbo;
Tu decus omne mihi. Nec tantum gramine vaccæ;
Nec thymo apes gaudent, tenera nec fronde capellæ;
Quantum, Daphni, tuo aspectu lætatur Iolas.
Ergo Liger Tyberi miscebitur, Elaver Istro,
Et Rhodanus Tamesi, & flaventi Sequana Ibero;
Ante tuæ quam me capiant oblivia laudis.
Seu face purpurea terras incendet Eous,
Seu tenebras referet nos humida; nil nisi Daphnim
Cantabo. Daphnim silvæ & cava saxa sonabunt,
Æmula per valles Daphnim modulabitur Echo:
Æternumque suis inscriptæ nomina fagi
Corticibus, Daphnim nostrosque loquentur amores.
Thyrs. Non tibi frustra ignis præcordia tantus adurit.
Nam Daphnis gemitus, cum tu discedere velles,
Et lacrymas fudit, teque amplexatus euntem,
Hic mecum dilecte mane, mane, inquit, Iola.
Sed jam serus oves sub tecta reducere vesper
Admonet: inceptum cras perficiemus honorem.

A D E U M D E M

*In historiam militarium viarum à Nicolao Bergier
scriptam.*

DUM volucris pennâ Latiarum strata viarum
Pastor obit, captique refert miracula mundi,
Ipse sibi arte viam mirâ munivit Olympo,
Et paribus scriptis Romanum æquavit honorem.
Obstupui visu; & quamquam spes maxima dictis
Facta, Vyenna, tuis fuerat; mens conscia veri
Invenit majora tamen, promissaque rebus
Victa suis ultrò agnoscit, gaudetque fateri.

Quid dicam, unde novæ surgent exordia laudis?
Ten' memorem egregius Cœci labor Appia Claudî
Appia Romulidum quondam regina viarum;
Vel quæ Flaminii te jactas nomine, vel quæ
Æmilii servas æterno in marmore famam;
Atque alias, quas dum terram victricibus armis
Æneadæ lustrant, decorum monumenta suorum
Extruxere opere immenso, nec dispare sumptu,
Cui vix tot census, tot vectigalia latè
Regnantis populi, & mundum ditione tenentis
Sufficerent. Quoties audacibus invida cœptis
Objecit natura moras; quotiesque labore
Indoluit victum numen, legesque recepit?
Depressi montes, æquataque culmina campis,
Aggeribus valles obductæ & molibus altis,
Ac jussi substare lacus, perque invia ductum
Flumina iter, medioque diremtus limite Nereus
Ad frænum docilis captivos volvere fluctus.
Sæpe etiam excisæ rupes, pertusaque saxa

Fornicibus longis, perque intima trames apertus
Viscera petrarum, & cœci penetralia Ditis.

Huc adde egregias cultu, spoliisque superbas
Pyramidas populorum, auctosque insignibus arcus,
Balneaque, & thermas, & vulgi gaudia circos,
Et vota in medio belli discrimine templa.
Hæc & plura suo spectanda volumine Pastor
Exhibuit, nullis ante intellecta priorum;
Et quamquam tritos Latii describere calles
Aggressus, tamen astra novo sibi limite pandit.

CHRISTO JESU

IN EUCHARISTIA

DE CORDIBUS TRIUMPHANTI.

EPINICIVM.

STERNITE fronde vias & pictis compita velis,
Spargite ferta manu, date tura, incendite odores:
Purpureâ passim florentes luce fenestræ
Luxurient, vincantque suis funalia solem
Ignibus. In cantus & verba precantia voces
Effundant liquidas pueri innuptæque puellæ
Certatim, festi resonent toto æthere plausus:
Victor adest Deus, Ecce Deus. Non qualis opacâ
Nube vehens olim Zephyros per inane jugales
Cum tonitru ciet, & tristes denuntiat iras
Gentibus, inque reos cœlo gravis ingruit ultor:
Sed felix placidusque suis, & dignus amari
Ingreditur famulas populis lætantibus urbes,
His secum referens pacalis munus olivæ.

P ij

O victor ! (nam quo potius te nomine dicam
Magne triumphati sine vi , sine milite , mundi
Arbiter ac princeps ?) gravibus non pressa catenis
Post currus it turba tuos , lacrymosaque reges
Agmina felicitis turbant spectacula pompæ ;
Non tibi captivæ dejectis mœnibus arces
Invidiam , non regnorum fumantia busta
Conciliant , tinguntque tuas fuligine palmas.
Sed Pietas comes , & miti Clementia vultu ,
Atque Fides , atque in dubiis certa anchora rebus
Spes , circum duxere choros. Tibi prævia latè
Gratia iter sternit , manibus cœlestia plenis
Dona ferens , totasque in vulgus prodiga spargens
Divitias : tibi certatim plaudentibus alis
Siderei alludunt juvenes : te regia cœli
Ambit , victorique humeros supponere gaudet.

Præcipuas sedenim reliquis cedentibus ultrò
Implet Amor partes , magni pars ipse triumphi
Maxima. Non illo quidquam præfente , severi
Majestas habet , aut tumidi victoria fastûs.

Quin adeò metuens ne non tolerabile numen
Mortales hebetet visus ; refringit amicæ
Oppositu nubis radios , orisque serenat
Fulgura , quò fas sit cunctis impune videri ,
Et solos retinet queis pectora torreat ignes.

Nec vero his Amor officiis contentus ; inermem
Christe , manum reddit tibi , ne punire nocentes
Ut cupias , possis : adimit quoque luminis usum
Crimina ne videas : aures tibi denique claudit ,
Ne pateant jactis ultura in numina probris.

Sic te sponte adigis sub vincula : quique triumphas,
Ipse triumpharis proprio subiectus amori.

O animæ turres, & claustra impervia ferro,
 Ne pudeat portis, nunc demum ivisse reclusis
 Sub leges, ipsâque viam fecisse ruinâ.
 Tuque meum pectus, quamquam munimine circum
 Obseptum triplici, superesque adamanta rigore,
 Cede Deo, totoque sinu complectere ovantem.
 Hoc petit, hæc illi est tantorum meta laborum.
 Æternosque feret clemens tibi victor honores.

C O R

IN AMORIS OFFICINA RENOVATUM.

AD DE fidem vati, pronasque his vocibus aures
 Posteritas, memorique animo mea dicta repone:
 Mira canam. Piceis nox orbem involverat alis,
 Jamque poli media cursum statione tenebat:
 Cum subito visa ante oculos discedere late
 Culmina, & immissa compleri luce penates.
 Quaque secans umbras radiato limite sulcus
 Funditur, aurati faciens commercia mundi;
 Dius Amor magna fratrum comitante caterva
 Improvisus adest. Dependet eburnea collo
 Telorum custos: manus altera sustinet arcum:
 Altera præfixo vibrantem adamante sagittam.
 Et prior: O socii, quid enim mea jura moratur
 Accipere, & domino submittere pectus amor?
 Nempe gerit triplex circa præcordia ferrum
 Durus, & à blando nequicquam figitur arcu:
 Fracta morâ cuspis, solidoque illisa resultat
 In nostrum reditura caput. Quin irrita quando
 Vis perit, & nullis rigor est superabilis armis,
 Ingenio certare juvat. Depromite cunctas

P iij

Nunc in opus mecum vires, artemque magistram.
Occupat imperium factis pennata juvenus,
Nuda caput, vestes cubito collecta revinctas.
Pars optare focis sedes, & condere saxo:
Pars filicum flictu vivacis semina flammæ
Excudit, & motis certatim ventilat alis.
Hic parat incudem, ruditesque industrius aptos;
Ille lacum fodiens propriis sudoribus implet.
Interea furtim laterum compage soluta
Dius amor pectus, nullo cum vulnere, miti
Scrutatur jaculo, fibrisque innoxius errat;
Si cor forte manu demum tractabile flecti
Se sinat, & tactu saltem propiore moveri.
Erubuit sperasse Deus: simul angit acuto
Ungue secans nervos, & vincla tenacia solvit.
Corque æris rigidum, aut montani roboris instar,
Protrahit in lucem, fociisque ostentat. At illi
Protinus ardenti gelidum immerfere camino;
Irritantque focos pennis, animasque ministrant.
Admover ipse manus operi, massamque rebellem
Forcipibus stringens uncis, qua flammea vento
Vis animata furit, versat volvitque per ignes,
Creber, anhelanti similis: domitamque vapore
Subjicit incudi. Tum fratres ordine certo
Brachia docta movent, alternisque ictibus instant
Ad numeros; perguntque rigentem tundere massam.
Nec mora, nec requies. Denso cor verberare tandem
Flectitur, ac flamma victum superante liquefcit.
Vicinus, exclamant juvenes: dominique triumphum
Ore sonant læto, plaususque ad sidera tollunt.
At Deus: Haud satis est doctam moluisse per artem
Cordis, ait, longo duratum frigus ab ævo:

Quin amet, ac nostris fiat penetrabile telis.
Accipiensque manu facilem sub pollice ducit
Materiam; & vario subigens medicamine, miscet
Tres lacrymas, totidem gemitus, quos flebilis olim
Expressit Metanœa sinu: precis adjicit imbrem
Mellifluum, & tenues divini nectaris haustus.
Denique cœlestis rutilo mucrone sagittæ
Ipse suum nomen, titulumque inscripsit honoris:
Hic amor æternos glaciem convertit in ignes.
Hæc ubi facta, novum lateri cor reddit aperto:
Et Deus ex oculis superas evasit in auras.

S O L O R I E N S.

SOL effert rutilum cœlo caput; atque sereno
Aspiciens terras vultu, mortalibus ægris
Optatæ reddit lucis cum munere vitam.
Illum omnis merito venientem gaudet honore
Præverti natura. Feræ, pictæque volucres
Motibus, & læta, qua fas est, voce salutant.
Ipsæ etiam fagi, ipsæ etiam sentire videntur
Sideris exortum dura sub cortice pinus:
Ad numerosque movent frondes, & murmure rauco
Gaudia testantur. Nec dispar floribus ardor
Incessit. Gratos properant diffundere odores
Certatim, puris adolentque vaporibus auras,
Inque sua dominum venerantur imagine numen.
Salve orbis decus, & cœli pulcherrima lampas,
Astrorum dux atque pater, quóque omnia cernunt
Mundi oculus. Tu naturæ certissima vita
Atque animus. Tibi regalem diadema coronat
Auratis frontem radiis. Te flammeus axis

Æterno portat coeli per templa triumpho.
 At quocumque pedem felix & lumina torques,
 Continuo alma dies oritur, fugit umbra, tenebræ
 Sub Styga præcipitant, nigra mergitur oceano nox.
 Nec vero flamma sol deficiente laborat,
 Aut tristi dolet obductos caligine currus.
 Hæc Phœbe, hæc quæcumque aliena luce coruscant
 Damna pati metuant stellæ. Non deficit ignis
 Divinus. Cumque in medio se limite condit,
 Invidia lunæ, atque objectu corporis atri,
 Creditur amisisse diem; tunc ardet Olympo
 Purius, & lunæ tenebras noctemque remittit,

Unde tanta poëtici spiritus carminumque varietas.

NESCIS care puer, quantas Aganippidos undæ
 Esse potestates Pindi regnator Apollo,
 Quam varios usus voluit. Fons unus in alveos
 Scindit se plures: sed non vis omnibus una.
 Nam sacer erumpens variis siphonibus humor
 Ora modis vaturn fingit potantia miris,
 Hac elegos, illa molles de parte phaleucos
 Continuo ire datum. Tragico voluuntur iambi
 Cum sonitu; heroi grandes placido agmine currunt:
 Labitur ad numeros modulatis fluctibus ode,
 Ipsa loci facies oculos invitat euntum,
 Aspectuque suo mulcet. Confurgit in auras
 Tectorum in medio geminato vertice rupes
 Structa manu: concha, positisque ex arte lapillis
 Naturam simulavit opus. Longo ordine circum
 Diversæ effigies stant; & jaculantur aquæ vim
 Ritu quæque suo largam. Bicoloribus alis

Fama

Fama volans, lauruque caput redimita virenti,
 Ære ciet pugnas, regesque hortatur ad arma.
 It lituo longe proruprum flumen. At illo
 Mæonii sese properant immergere olores,
 Cumque undis numeros & Martia carmina ducunt.

Heroica poësis.

Parte alia auratis graditur regina cothurnis,
 Scissa comam, laniata genas. Tum cuspide sæva
 Ilia transfadigit. Liquor alto vulnere manat
 Purpureus; verusque potest cruor ille videri.
 Hinc Tragici potant, mentesque ad grandia fingunt
 Crimina fortunæ cantanda, virumque labores,
 Et magnos rerum fato sub vindice casus.

Tragœdia.

At Venus in brevibus foccis & simplice amictu,
 Sparsaque inornatos crines per eburnea colla,
 Neglecto & cultu formosior, improba gaudet
 Jurgia & insanas juvenum componere lites,
 Furtaque, servilesque dolos, vanumque thrasonem,
 Subductosque seni loculos, dum stertit, avaro.
 Dicta Deæ ac gestus taciti mirantur amores.
 Illa levi feriens terram pede, prolicit amnem:
 Unde bibunt, queis aut divini fama Menandri:
 Aut Libycæ Sirenis honos, præcordia tangit.

Comœdia.

Non procul hinc Satyrum tergo rudentis aselli
 Hærentem aspicias. Dependet buxea collo
 Fistula, non paribus crescens de more cicutis.
 Læva quatit virgam, pigrumque urgere laborat
 Quadrupedem. Ridet circum lasciva juvenus,
 Atque jocis misero salibusque insultat amaris.
 Ipse autem naso rivum exertoque molari
 Eructat duplicem. Naso qui labitur humor,
 Innocuos generat risus dulcesque cachinnos,
 Et quæ qui patitur convitia, credit amari.

Satyra.

Q

At quæ dente putri saliens micat unda , colorem
Fellis habet , potu & bilem succendit acerbo.

Proritatque animos , letumque in vulnere linquit.

Lyricum carmen.

Amphion fidibus mulcens delphina canoris
Inde mari vehitur. Glomerant se vitrea circum
Numina Tritones , pendentque canentis ab ore
Attoniti. Patulis geminos de naribus efflat
Interea piscis fontes , pulsatque vicissim
Humentis citharam plectro. Bibit impigra vatū
Gens latices , & fatidico se proluit haustu :
Tum vero heroum superis exæquat honores,

DE

TRANSFUGIO CORDIS.

Ad amicum amica expostulatio.

ISTA quidem vis est. Quid enim committere tantum
Imprudens in te potui , dilecte Menalca ,
Ut mihi cor furto vulsum radicibus inis
Surripere ? hæc Musarum pro munere solvis ?

Debueram certe , si mens non læva fuisset ,
Præsentire dolos , & quæ me damna manebant :
Cum primū vultusque nives , capitisque verendam
Canitiem , & signis qui plurimus extat in illis
Candorem perspexi animi , moresque serenos ,
Et come ingenium , & juvenilem penè senectam ,
Doctrinæque capax pectus , Phœboque sacratum
Et Musis , vegetamque effœto in corpore mentem.

Ex illo namque insidias & dulcia tendens
Vincula , coepisti cordis , blandissime , fluxam
Sollicitare fidem , nostrosque avertere sensim

Obsequio , atque tuas me dissimulante vocare
Sub leges mirâ illecebra ac dulcedine victum.

Ex illo tua perpetuo circumvolat ipsum
Effigies : te nocte vigil , te luce renatâ
Cogitat , in te uno cura inclinante moratur.
Nec satis hoc illi est , ni tota à sede revulsum
Ad te exire sui pennâ festinet amoris.

Exeat , inque sinu , quam non reperire priori
Sub domino potuit , capiat felice quietem.

Sed ne te lateat natura , novique clientis
Conditio ac mores ; paucis adverte , docebo.
Vividus est olli flammæ vigor , ignea virtus ,
Formaque nativo referens in acumine flammam :
Irrequies motus , tremuloque simillimus igni :
Ore vomit flammæ , sunt huic quoque pabula flammæ :
Infantes flammæ , quas non Venus improba telis
Succendit , fallaxve auri nitor , aut mala vulgi
Glória ; sed sincerus amor , generosaque honesti
Ambitio , & gaudens luxum nescire voluptas.
Illos causa eadem nutrit , quæ suscitât ignes.
Atque ubi materiam castis ardoribus aptam
Invenere , huic æternis amplexibus hærent ,
Constantique fide ; quam nec longæva vetustas ,
Annorumque vices , nec toto dislita mundo
Corpora dissolvant , nec iniquæ injuria sortis ,
Aut gelidæ noctis frigus , cineresque sepulcri ,
Feralesque umbræ , tristisque oblivia Lethes.
His tibi cor nexum illecebris , dilecte Menalca ,
Nulla sui sentire potest dispendia amoris :
Æternæ existent æterno ex fomite flammæ.

Nec tamen una meum commendat gloria pectus ,
Quod sit ab alterius castis penetrabile telis :

Q ij

Urit amore sui multos quoque, nec genus illos
Indecores, quos hîc longus meminisse viritim
Sit labor. Ex uno reliquos, tantum instar in uno est,
Conjicias. Deus, ipse Deus, cui flore micantes
Terra sinus pingit nequicquam, optatque videri
Luminibus formosa suis; cui sidera crines
Auratis comunt radiis; quem Luna fatetur
Curarum auctorem grato pallore suarum;
Cujus ab igne calet Phœbus; quem cœrula Tethis
Ardet habere procum, & votis certantibus ambit
Incaſsum: noſtri jampridem flagrat amore
Pectoris. Huic & delicias, & gaudia cœli,
Gaudia mortales longe exuperantia ſenſus,
Interdum partitur, & ubere proluit hauſtu,
Alliciens, hacque invitans dulcedine tardum.
Sæpe etiam ſubiit ingens penetralibus hoſpes,
Accubuitque ſinu parvo, viſuſque quietem
Hujus in amplexu & felices quærere ſomnos:
Aut ſacrâ ipſe ſuos expreſſit cuspide vultus,
Inſertumque notis nomen pretioſus amator
Exſculpiſit, tacitiſque loquentia ſigna figuris.
Nec mora nec modus eſt: donec cor denique victum
Exaquet curas, caſto & reſpondeat igni.

Gloria, crede mihi, magna eſt, dilecte Menalca,
Rivalem meruiſſe Deum; quodque omnibus ipſe
Ambiat officiis, ultro te tollere munus.

At quoniâ ut ſoles geminos, ſic bina recuſat
Corda pati natura; tuum donare viciffim
Te decet. Unus enim merces æqualis amori
Eſt amor, & ſolo conſtat bene pectore pectus.

Quam gratum mihi pignus erit! quæ cura tuendi
Tantum depositum non ſollicitabit amantem?

Quos illi cultus & religionis honores
Non referam, gratus Musis Phœboque sacerdos;
Victima erunt lacrymæ, & dulci suspiria questu
In numerum sociata, & gaudia mista dolori.
Ipse comam lauri redimitus fronde nitentem,
Concipiamque preces & non improspera vota:
Quæ, si nec surdum est, nec duro durius ære,
Audiet, æque sinu nolet discedere nostro.

IN NATALEM S. JOANNIS BAPTISTÆ,

ELIAS FATIDICUS.

AD ILL. V.

PETRUM DANIELEM HUETIUM.

VO s mihi nunc sacrum natalem, ortusque beatos
Zacharidæ pueri, quo tota exultat Idume,
Cui Libani & celsæ salierunt Thaboris arces,
In numerumque suas Jordanes impulit undas;
Dicite coelicolæ. Nam primi nomen, & ingens
Præscistis longe decus; ignaroque parenti
Promissæ fato prolis monstrastis honorem.
Tuque adeo Isacidum jam felicissima matrum
E latebris erumpe tuis. Tibi dedecus alvi
Ista dies, sterilisque senectæ opprobria demit;
Atque moræ tanto pensat fastidia partu.
Nec vero tibi consuetos Lucina dolores
Attulit enixu in primo: nec dulce parentis
Quæsitum multo tribuit discrimine nomen.
Sed facili castus solvit se pondere venter
Sponte sua. Qualis maturus ab arbore foetus

Q iij

Labitur ; aut riguus liquefactis nubibus olim
Ros cadit in terras. Tibi enim , tibi Virgo pudicos
Fœta sinus , totumque utero complexa Tonantem ,
Adfuit , admovitque manus. Illa oscula nato
Prima dedit ; prima arridens ad pectora pressit ;
Et tepido teneros artus involvit amictu ,
Componens cunis ; dixitque faventia verba.
Nec minus Elysiis sanctorum examina vatū
Astiterunt campis : radiato vertice Moses
Monstrificam quatiens virgam , citharaque decorus
Jessides , domitique Elisæus terror Averni ,
Et regum Amosides genus , & qui tristia bella ,
Versasque urbis opes peregrini Euphratis ad oram
Dum gemit , ah ! liquidas turbavit fletibus undas.
Venit & ignito senior per nubila curru
Thesbites : blandeque suum complexus alumnum ,
Præscia venturis fatis sic ora recludit.
Sancte puer , quo non alius sub luminis auras
Fœmineo major nixu , nec carior astris
Prodiit Adamidum ! non te florente juvena
Consueris victi illecebris genuere parentes :
Inque tuos ortus partem sibi nulla libido
Vindicat. Effœtos sed quæ succendit amantes
Cœli flamma fuit , stellisque simillima puris :
Unde novus fulges aurato Lucifer igne ,
Antiquam removens noctem mortalibus ægris ,
Præque tuo veniens optatum lumine solem.
Sancte puer , non te mollis contagia vitæ
Crescentem inficient , blando illudetque veneno
Corporibus pariterque animis damnosa voluptas.
Sed simul ipse gradu poteris consistere , sylvas
Et desertâ petes Solymis spelæa relictis :

Mel ubi agreste famem, tristique sapore locusta
Pellent, præteriensque sitim solabitur amnis.
Pro molli pluma, pro stratis murice pictis
Nuda torum præbebit humus, tenerosque camelus
Intonsis horrens fetis male vestiet artus,
Interea nexu & terrenæ pondere molis
Libera mens, sedes rutilas inviset Olympi,
Unde illi genus: & cœlestum crebra fruetur
Colloquiis: numenque oculis mirantibus ipsum,
Hauriet, obtutuque hærebit fixa beato
Usque inhians. Nec sese unquam divertat ab illo
Ni patriæ clamor, jactæque ad sidera voces
Languentum Isacidum, & duro sub fasce gementum,
Numine placato rebus succurrere lapsis
Continuo admoneant, finemque afferre malorum.
Quas autem lacrymas tibi, quæ suspiria mœsto
Corde trahet, regem spectandi ablata facultas;
Virgineo quem clausum utero, sterili ipse parentis
Ventre latens quæstisti, exultastique reperto?
Illum inter scopulos, & seræ noctis in umbra,
Et cum exorta diem mundo reparaverit Eos,
Voce vocans, Stygii orabis crudele tyranni
Imperium ruat, & mortales extrahat Orco.
Ast ubi ter denis tandem natalibus ætas
Fecerit aucta virum; loca sylvis avia linquens,
Cœrulei, monstrante Deo, Jordanis ad oram
Consistes, cœlo venturæ nuntius iræ
Abramidis: ni mutati commissa retractent,
Seque suumque nefas purgent lustralibus undis.
Ergo omnis subito instinctu concurret ad amnem,
Et vacuas Judæa suis mirabitur urbes
Civibus. Has asper vestis rigor, atque verenda

*Genimina vipera-
rarum. Jam secu-
ris ad radicem po-
sita est.*

Illuvies oris, victu & jejunia duro
Producta illicient. Nec amaræ fulmine linguæ
Interea parces luctantia frangere colla
Vipereæ gentis; jamque ab radicibus imis
Admotam sterili ficu intentare securim.
Queis plebis moti procures, patrumque senatus
Promissum oraclis sibi per tot sæcula regem
Advenisse ferent: dominumque agnoscere, & ultro
Sceptra tibi, ac rerum venient permittere habenas.
Tu constans animi temeraria vota refelles:
Nec mentem tibi regnandi tam dira cupido
Inflectet, vetito ut libeat servire favori.
Maeste nova virtute. His artibus ignea ovantem
Astra super feret aurato te gloria curru.
Agnoscis juvenem, cui cœlo allapsa columba
Dat plausum ingentem pennis; tonitruque sereno
Blanditur, natum appellans, vox missa per auras,
Mortali Deus, ipse Deus sub corpore numen
Dissimulans, sacro dignatur gurgite tingi,
Misceturque reis insons. Quid dulcis amantem
Non cogat pietas! Tu vero perfice jussus
Grande ministerium. Veniet tibi nomen ab illo;
Baptistæque ætas mirabitur omnis honorem.
Incesto ante tamen debes crudele tyranno
Ludibrium. Video mensas, quas potus equino
Sanguine Massagetes, Hircanique accola ponti
Horreat. Heu! fractos lasciva puella per artem
Emollire gradus, & brachia docta movere
Ad numeros, madida saltatrix sævit in aula:
Turpis & in pretium ludi petit impia mortem
Vatis: marmoreaque caput cervice recisum
Fert disco infandæ gratissima munera matri.

Hæc

Hæc vultus, primaque oculos in morte natantes,
 Oraque, adhuc tacitâ Venerem damnantia voce
 Illicitam, digitis tractare immitibus audet:
 Dira & pungit acu, vetitos ne turbet amores;
 Terrificamque jubet servare silentia linguam.
 Atque hic singultu verba interclusa relinquens
 Thesbites, fugit Elysias non lætus ad umbras.

MUSICI METAMORPHOSIS IN LUSCINIAM.

A D V. C.

JOANNEM HAMELIUM

CANONICUM ET ARCHIDIACONUM ROTHOMAGENSEM.

HARMONIÆ claro Phœbi de semine proles
 Unica Luscinius quondam fuit; omnia patri
 Persimilis, roseos vultus, & eburnea colla,
 Et flavos crines: vocem de matre ferebat.
 Seu pharetram, atque humerisabilem suspenderat
 arcum;
 Phœbum arcu, & sumpta jurasses stare pharetra:
 Seu nervo impulerat volucres stridente sagittas;
 Continuo jussæ feriebant signa sagittæ.
 Non tamen hæc tantum, quanquam hæc quoque jure
 placebant;
 Quantum vox puero placuit sua. Prima voluptas,
 Primus amor vocis: nec erat felicior alter
 Et canere, & blando moderari pollice chordas.
 Harmonie scires illum didicisse magistrâ.
 Quin adeo, ut perhibent, materna lapsus ab alvo;

R.

Impulit in numerum teneris vagitibus auræ.
Cumque olim mœsto suspiria corde trahebat;
In numerum gemitus, suspiriaque ægra cadebant;
O quoties cunas circumstetit agmen Amorum
Infantis placidam gaudens turbare quietem,
Et dulces iras & jurgia grata mereri!
O quoties Nymphæ violas & cana tulere
Lilia, textilibusque onerarunt poma canistris;
Blandum avidæ risum, lenesque movere cachinnos!
Hinc ubi florentes adolescere cœpit in annos,
Et voci vires, & naturæ addidit artem:
Tum Phœbo invidiam fecit; potuitque videri
Judicibus Musis Phœbum superare canendo.
Vos, ô aërii montes, vos conscia testor
Flumina, & umbroso nutantes vertice sylvæ;
Carminibus nam sæpe suis parere coegit
Luscinius, jussitque alio migrare volentes:
An lyra Threïcii fuit imperiosior Orphei?
Illo Naiades, illo psallente Napææ
Continuere vagos ripis sine murmure fluctus;
Et multæ optarent juveni placuisse: sed Echo
Hunc sibi præ cunctis merito deposcit honorem,
Echo Hamadryadum pulcherrima. Viderat illum;
Et pariter vultu, pariter dulcedine vocis
Arserat: ingenuum nec dissimulabat amorem.
Ergo pedem quocumque tulit, cantantis ab ore
Pendet amans virgo. Sive is vagus errat amoënas
Per valles; gelido seu frigora captat in antro,
Æstivosque fugit soles; seu margine fontis
Gramineo recubans nervos impellit & undas:
Echo hæret lateri; sequiturque audita fidei
Plectra sono, paribusque modis æquare laborat.

Audiit has Faunus vicini e culmine montis
Delicias, magnoque furens excanduit æstu.
Nam sibi præ Nymphis Echo sylvestribus unam
Sperabat thalamo Faunus fociare jugali:
Et sæpe huic calamis surdas ludebat ad aures,
Sæpe incomposito referebat carmine curas.
Addiderat precibusque minas, & fletibus iram:
Virgineum si fors posset mollire precando,
Vel superare metu pectus. Sed nescia flecti
Nympha procum ridet: gemitusque precesque superbo
Fastidit vultu, furias nec curat inanes.
Mollem quippe animum formosior ignis adurit,
Nec jam alias victo potis est admittere flammæ
Pectore. Luscinius placet unus, & unus amatur.
Ah! quid agis virgo? Deus est quem despicias, asper
Est Deus, & frænos docilis laxare furori.
Sed surdus nil audit amor: securaque pœnæ
Mortali præferre Deum non sustinet Echo.
Ipse autem impatiens iræ, impatiensque repulsæ:
Ergo nescio quis Fauno præponitur, inquit,
Speratosque intercipiet fidicen hymenæos?
Sentiet ille tamen quem tu sibi, perfida, præfers;
Sentiet, & dura fastidia morte piabit,
Contemptusque tuos. Nostri solatia certe
Ista doloris erunt, quod non potieris amato.
Sunt Dryades sylvis aliæ, sunt Naiades undis,
Nec forma indecores. Unam cur millibus amens
Antefero? non est Echo me iudice tanti.
Talia flammato secum sub pectore volvens
Ingreditur lucum Capripes: ubi fontis ad oram
Gramine sub viridi par lene sedebat amantum,
Demulcens curas cantu, mollesque vicissim

R ij

Ad sua suspirare docens suspiria chordas.
Quos simul ac longe ferus aspicit, avia pulsans
Horrendo fremitu juga, convallesque supinas:
Et video, exclamat, vestrum mea probra furorem,
Et punire licet. Subitus nil tale timentes
Oppressit pavor, & vocem cum lumine ademit.
Ut vero rediere animi, & vox reddita Nymphæ est;
Tela Dei & furias contra miserabile pectus
Objiciens, totoque tegens sub corpore amantem;
Si qua, inquit, restat pietas, si gratia nostri
Ulla super, ferro juvenem violare nefando
Immeritum ne tende, vel hanc prius exue vita,
Et mea Luscinii per viscera transige pectus.
Una duos virtus concordæ foedere junxit:
Eripiet mors una duos, jungetque sepulcro.
Interea juvenis furtivo saucius ictu
Labitur, infelix sequitur quem virgo cadentem.
Qualis pampineis circumdata frondibus ulmus,
Cui multam agricolæ duri impegere bipennem,
Fessa ruit, traxitque maritam pondere vitæ.
Haud aliter miseros casus tulit unus amantes:
Sic ambo in media sibi morte suprema dederunt
Oscula; sic animas ambo simul exhalarunt,
At caræ exitium proles miseratus Apollo
Esse dedit volucrem, maculisque rubentibus alas
Aspersit memores effusi cæde cruoris.
Ille tamen priscum mutato corpore nomen
Servat adhuc, moresque suos. Par gloria cantus,
Par amor est. Illum sua nunc quoque diligit Echo;
Non jam Nympha Echo, & Fauni invidiosa volup-
tas;
Sed sine mole sonus, sine pondere vocis imago.

Luscinium sequitur sylvis, & reddere gaudet
Nunc etiam teneros parili modulamine questus.

RIVI RIVALES.

AD V. ILL.

GUILLELMUM LAMONIUM

PARISIENSIS SENATUS PRINCIPEM.

SI quis adhuc te ruris amor tenet, urbe relicta
Huc ades, ô Guillelme: fori dum jurgia cessant,
Et Themis ipsa etiam positâ capit otia librâ.
Non tamen hic lites deerunt tibi: sunt quoque sylvis
Quas & ames rixas componere. Fontis ad oram
Dum sedeo, raucæque silent per prata cicadæ,
Rivales nuper vidi concurrere rivos.
Si vacat, agrestem nec dedignabere Musam,
Dum tacet omnis ager, nemoris dum gratior umbra est;
Rivorum tibi sollicitos referemus amores:
Rivales causam dicent te iudice rivi.

Formosi fontis custos formosior ipsa
Callirhoe geminos mediis urebat in undis,
Tantum perdit amor tua possunt spicula, rivos.
Ambo udis orti sub rupibus, ubere venæ
Ambo pares, longis insignes cursibus ambo,
Huc fato tulerant se dispare. Mollibus alter
Luxurians ripis, læto cum murmure lymphas
Prata per, & saltus, & olentes floribus hortos
Evolvit; pictoque argenteus innatat alveo.
At torto sese alter agens pede, sentibus aspris
Heu! lacerum corpus trahit, & vix per scabra saxa
Eluctatur: eunt adjunctæ fletibus undæ.

R. iij

Non tamen ille minus sibi Naiada destinat amens :
Et quamvis miser est ; amat , & se poscit amari.
Ac prior , his illam certans mollire querelis
Cœpit. Eo dicente , trahunt suspiria venti ,
Flent volucres , mœstis singultibus adgemit Echo.

SISTE gradum , fugitiva : tuus , licet ipsa repugnes ,
Te tuus orat amans : certe usum nominis hujus ,
Quem pro te patitur meruit labor. Hei mihi ! duro
Si nequeunt etiam mitescere corda labore.
Nonne vides longis ut fessæ erroribus undæ ,
Dum per tanta sequi divortia poenitet illas ,
Ah ! miseræ bibulis ultro immoriuntur arenis.
Nec me adeo , quod inops , tenuique inglorius alveo ,
Et rivus videor sine nomine , despice Nympha.
Dum properamus , aquæ pars faucibus hæret iniquis ,
Pars est hausta solo , pars intercepta lacunis.
Dimidium nostri vix cernitur. An quia canos
Esse vides fluctus irâ infervescere credis ,
Atque metu trepidas ? Non induit ira colorem
Hunc illis , sed amor : mecum pallefcere discunt ,
Ipsi etiam & curas fluctus imitantur heriles.
Quem fugis ? ille tamen multas quoque Naiadas urit ,
Nec forma indecores , nec quas te iudice amare
Sit pudor : Est Cyane , notum tibi nomen , in illis.
Sæpe mihi Cyane dotales obtulit undas :
Sæpe mihi dixit : Thalamo pulcherrime nostro ,
Dum calor est , libeat requiescere. Molli amarantho
Pictus erat thalamus ferrugineisque hyacinthis ;
Et gravis æstus erat , & eram defessus eundo :
Sustinui Cyane præter tamen ire relictâ.
Illa aspernanti tristissima quæque precatur :
Et valuisse preces sensi miser. Ecce ferenti

Per sola plana pedem, pronaque in valle ruenti
Occurrit saxi pendentibus horrida rupes.
Ut vidi, ut tremui, ut ripæ conterritus hæsi!
Nam neque jam retro vestigia ferre licebat:
Nec, si etiam possem, fineret furor. Invia amanti
Nulla via est: crevere animi crescentibus undis.
Jam rupem super assurgit præruptus aquæ mons,
Diluviumque minatur: at illa immota solo stat.
Ipse ut eram præceps saltu me immitto per auras:
Atque cadentem ingens sequitur fragor. Unda resultat
Pumicibus scabris illisa, iterumque relabens
Cogit fidere humum. Patet atro limes hiatu:
Meque rapit torto cum vortice, fertque sub umbras.
Vos testor Stygii, pallentia numina, manes:
Immemor ipse mei, sed non oblitus amorum,
Callirhoen media formosam in nocte vocavi;
Callirhoeque vale, vale ô pulcherrima, dixi.
Callirhoen furdo retulerunt murmure valles.
Inde tamen rupta redeo tellure sub auras.
Sive fuit pietas; seu, quod reor, ira Deorum:
Et renovo Alpei miracula dispare fato.
Nam mihi post tantos nulla est Arethusa labores,
Quæ fessum levet, & cûras soletur amando.
Quin gravior clades superingruit. Unda maligno
Dum fremit anfractu deprensa & faucibus arctis;
Olli horrenda, ingens, immani corpore moles
Claudit iter. Rauco stridens rota vertitur axe,
Et longa exertos circumfert cuspide dentes.
Credo equidem haud alio laceros Ixionis artus
Orbe trahi Stygiis spectant in vallibus umbræ.
Ter circum immentos rapida vertigine gyros
Correpti latices obiere: ter incita cursu

Subjectam in caudem disjecit machina longe
 Diverfos : scopulis spumæ rorantibus albent.
 Ipse fugam interea celerare, & murmure anhelos
 Dira queri tormenta. Ut acutum sibilat anguis
 Terga solo sinuosa trahens, quem forte viator
 Duro improvisum læsit pede. Nec mihi retro
 Ferre oculos, tantus pavor est, fiducia restat.
 Usque rotæ ante animum feralis oberrat imago.
 Hinc alii atque alii salebroso in tramite casus,
 Crebraque per sentes, per & implicitas vepretis
 Longâ ambage vias, divortia. Sed quid inani
 Jactare hæc studio ventis juvat? Improbos nostros
 Callirhoe ridet fletus, & pascitur illis.
 Pascere crudelis; tibi jam felicior alter
 Partus amans, cui flore torum muscoque virenti
 Sternere mox libeat. Cupientem dicere plura
 In præceps traxit dolor, & stagno intulit alto.
 Prosequitur risu casum infelicis amaro
 Rivalis: tum sic fari incipit. Atque ibi lætas
 Exultare solo pecudesque ferasque videres
 In numerum, & prono nutare cacumine pinus.

EGREGIAM vero dotem, & te conjugæ digna
 Rusticus ille proci fert munera. Nunc, age, ripis
 Concine hymen hymenæ: tibi licet esse maritam
 Callirhoe. Rigidis mucronibus aspera pumex
 Scruposo thalamos jamdudum servat in antro.
 Jam dira incipiet molles rota frangere fluctus.
 Scilicet in pœnas sibi nubere blandus amator
 Te velit, & magna luctum mercede pacisci?
 Ah! fuge crudeles tœdas, fuge barbara vincla,
 Et mecum propera felicem ducere vitam.
 Quæ te conjugio tali non invida cernet

Naiadum

Naiadum? Tenuis nec enim & sine nomine rivus,
Ægre inter filices nisu eluctatus anhelos,
Obscurum juncis celo caput. Ubere venæ
Haud ego fluminibus magnis certare recusem.
Me quoque jam flumen dicunt, ubi frigidus alto
Humentem cœlo reclinat Aquarius urnam,
Pastores; potuique hoc dignus honore videri.
Aspicias, ut leni sese demittere clivo
Subjectas procul in valles mons gaudet? ibi udis
Picta sinum violis & odoriferâ calaminthâ,
Instravit cunas tellus nascentibus undis.
Illas vicinis Dryades de montibus, illas
Cognatæ mirantur Oreades; & pede circum
Exultant incomposito, exercentque choreas.
Projiciunt flores Hyale, & formosa Melhydris;
Blanditiisque fugam, fertisque inhibere laborant
Incasum: juvat ire, & qua suus impetus, & qua
Noster amor latices secum trahit: haud sine largo
Nympharum fletu, & maternæ murmure rupis.
Ecce sub extremum collem viridi aræa campo
Immensum excurrentis protenditur: ulmus opacis
Ordine quadruplici mediam discriminat umbris.
Hac picturato feror invidiosus in alveo,
Illimemque vadis ago perlucentibus undam.
Hic mecum licet æstivos infringere soles,
Hic teretes grato strepitu objurgare lapillos.
Auratus tibi dotali sub gurgite ludet
Carpio, purpureisque cutem trutta oblita guttis;
Lenia miscebunt nivei certamina olores.
Ne nimis ista tamen placeant tibi: rustica rivos
Simplicitas juvat agrestes; mihi culta per artem
Gratior, & multo quæsitâ labore voluptas.

Nympha veni, & luxu nunc demum assuesce beato,
Te domus invitat felix, hortique superbi
Quos lavisse datur: pars sum quoque laudis in illis.
Et nunc citrorum sylvas mirabere olentes,
Antraque gelsemino fragrantia: nunc pede mecum
Errabis liquido per floriferos Mæandros,
Pallentes violas gaudens allambere, & ægris
Oscula ferre rosis. Data reddent oscula vitam.
Nec sua festivo defunt spectacula ludo.
Mille modis saliunt dociles ad nubila lymphæ,
Mille modis recidunt: sed dum saliuntque caduntque,
Vis tamen omnis abest; ludi trahit una voluptas.
Hæc & plura canentem averso numine rivum
Improba Callirhoe rauco cum murmure fugit.

JOANNIS COMMIRII
E SOC. JESU
CARMINUM
LIBER III.

TO THE
LIBRARY OF
CARMINUM
MUSEUM

AD SERENISSIMUM PRINCIPEM

CONDÆUM

SOLO LACTE VICTITANTEM.

O D E I.

E sit pudori lacte regales mero
Mutare, Borboni, dapes;
Luxu & remoto, pellere innocentib⁹
Sitim famemque poculis.

Haud alius olim, rege Saturno, cibus

Heroas aluit & Deos:

Cùm pura adhuc, recensque ab auctoris manu

Natura nesciret dolum;

Rivisque latice candido manantibus

Curam & labores mergeret.

Tunc illa lacti concolor proles suo

Agitabat ævum lætius:

S iij

Nec quid feneſtus , quidve lautitiæ comes
Foret podagra, noverat.
Tunc & capellæ plena ſiccantem ubera
Tellus adoravit Jovem :
Qui , ne ſibi unquam tam bonus deeſſet liquor ,
Nutricem Olympo tranſtulit.
Apollo dolci rore cum cuperet frui ,
Servavit Admeti boves:
Mammaſque crebro fuxit, ambroſiæ ut vetus
Abſtergeret faſtidium.
Hoc ipſe madidus neſtare Alcmenæ puer
Nova fecit orbi ſidera :
Quot ab ore guttæ , dum bibit , deſluxerant ;
Tot ière per cœlum faces.
Languere inerti ne tamen crede otio ,
Queis molle placuit poculum:
Lac auget animos. Inde magnorum venit
Effector operum ſpiritus,
Puroque bilis igne , cognata & ferens
Superas ad arces pectora
Æthereus ardor. Sic feros idem Hercules
Lactantis in matris ſinu
Elifit angues ; ſequæ conciliis Deum
Patrioque deberi polo ,
Jam tum probavit. Sed quid exemplis fidem
De fabuloſis quærimus ?
Ephratæus ille paſtor , immanes manu
Cui ludus urſos frangere ;
Cui ſæpe preſſo gutture horrendum fremens
Succubuit in filvis leo ;
Virtutis unde robur indomitæ hauſerat
Et cor pavere neſcium ?

Per sola patrios rura sectantem greges
Succo fovebat vivido
Expers aratri vitula, & infestis lupos
Lacessere audax cornibus.
Hinc funda victrix, & Palæstinus caput
Suo ense truncatus gigas.
Tibi ipse testis, Borboni, an lac Martios
Restinguat ignes pectore.
Dicat Batavo mutuam in cladem & probrum
Male foederatus Celtiber;
Epulisque opimis frustra, & ardenti mero
Germanus iram fuscitans.
Valles Senesi strage cumularunt suâ,
Vinoque rubrum & sanguine
Auxere Sabim. Pinguia obscœnas adhuc
Pascunt volucres corpora.
Seu cum Libyssæ matris expressum bibit
Mammâ furorem turgidâ,
In bella catulus fertur, & sævos boum
Tristique custodum nece
Exercet ungues. Efficaci poculo
Ad arma sic vigor redit,
Nova & juvenus. Te quidem nuper tribus
Cum vidit auctum laureis,
Hostesque trepido fugere cogentem gradu,
Alsatia juvenem credidit.
Nunc ergo dum te rore vitali fover,
Viresque fessas recreat;
Lacti vicissim reddis antiquum decus,
Meritofque honores asseris.
Nam jure dici meruit heroum cibus;
Quando ipse fecisti tuum.

Expugnato Lim-
burgo; Hagena
& Tabernâ obsi-
dione solutis.

Galli 2 voce
 γαλα, quæ lac si-
 gnificat, habere
 nomen dicuntur.

Jam Gallus omnis, nomini favens suo,
 Præ delicato nectare
 Fastidiosus despuit: fuetas dapes,
 Spretrique dona Liberi.
 Jam rursus imbre lota divino, novum
 Trahent nitorem lilia.
 At tu liquores quæ gravi nunquam ubere
 Summittere almos desinis,
 Juvenca felix! si potest quicquam meum:
 Spondere carmen, & potest;
 Non fabulosis clara Graiûm versibus
 Io tibi se præferet:
 Ex homine quanquam facta bos, Dea ex bove
 Templo remugit aureo;
 Populosque blanda voce poscentes opem
 Oraculis contreruit.
 Dicere quondam nobiles inter feras
 Tenere Olympi pascua:
 Vernosque cornu ducere aurato dies,
 Tauri marita lucidi.
 Interea olentes perge regali memor
 Herbas alumno carpere:
 Præstesque Francis, lactea ut serus via
 Condaus ad superos eat.

AD EUNDEM

SERENISSIMUM PRINCIPEM

CONDÆUM:

POST SENEFENSE PRÆLIUM

ET

SOLUTAM ALDENARDÆ OBSIDIONEM.

O D E I I.

Q U I S me curuli per vacuum æthera
Nimbo volantem fustulit, avios
Squalentis in colles Senefi;
Qua fociis inimica signis
Stant castra, ferro vertere Galliam
Jurata? Nigrum pulvere Martio
Agnosco Condæum, & decori
Enguineum comitem pericli.
Proh! quantus illum per medias rapit
Ardor phalanges, fulmineâ ut manu
Bellator hostiles maniplos
Versa fugæ dare terga cogit!
Jam decolores sanguine Belgico
Undare campos; jam Batavûm ferâ
Cerno minorem strage Sabim,
Scuta per & galeas anhelò
Retro ire cursu. Non sua Teutonas
Castella densis invia vepribus;
Non clausa lucorum, & cavatæ
Diluviiis sub agros lacunæ,

T

Rupto paventem foedere Cantabrum
Tutantur. Heros omnibus ingruit

Par unus : infestis vicissim

Unum acies petit omnis armis.

Ter foeta nubes grandine aenea

Flammisque , nudum depluit in caput :

Ter funus in sese fidelis

Vertit equus domino paratum.

Fies honesto tu quoque vulnere

Nomen futuris nobile sæculis

Henrice : nec patrem redemptum

Corporis oppositu tacebit

Injurioso fama silentio.

Quin Roma priscum Scipiaden novis

Submittet exemplis ; suumque

Te potius volet esse civem.

Io ! triumphum miles io ! canat.

Gallus triformem Geryona Hercules

Longo reluctantem duello

Parte sui meliore fregit.

It truncus uno corpore ; nec triplex

Cervice fessa ferre valet caput.

In seque discors ac rebellis

Altera Borbonidæ trophæa

Sub Aldenardæ mœnibus excitat :

Quæ cincta vanis obsidiis , fuga

Turpi reliquit ; mox daturus

Clade novum geminata honore

AUREUM NUMISMA

CELSISSIMI PRINCIPIS

FERDINANDI

EPISCOPI PADERBORNENSIS,

COADJUTORIS MONASTERIENSIS,

COMITIS PYRMONTANI,

LIBERI BARONIS

DE FURSTENBERG,

AB EO MUNERI MISSUM.

*DIALOGUS POETÆ ET NUMMI.**ODE III.*

P. **A**T unde nobis luce pretiosa micans
Se sponte nummus ingerit;
Oneratque diti pondere humanas opes
Nescire juratam manum?
An fraudulentò rursus olli Juppiter
Defluxit imbre prodigus?
Hermusne arenis dives, & avari Midæ
Voto superbus improbo
Pactolus illum fudit, aut Phœbi rotâ
Coruscus abstersâ Tagus?
Frondens metallum nunquid Hesperiiis male
Deripuit hortis Hercules:
Vel flavus Helles vector Æmonii tulit
Ingens laboris præmium?

T ij

Mille an suorum delibutam cædibus
Multoque rubram sanguine
America glebam misit ; in propria heu ! nimis
Opulenta tellus funera ?
Dic ipse , sodes , numme ; nam te litteræ
Testantur haud fandi rudem :
Fortuna quæ te cepit ; aut cuius viri
Clarus nites imagine ?
N. Sum Ferdinandi munus , undosum caput
Cui Padera nascens subijcit :
Quem dominum adorat Lupia, Amisus vover
Sibi destinatum principem.
Illius ora gesto : nam vir aureus
Effingi in auro debuit ,
Sed innocente , labis & cunctæ integro ,
Suisque simili moribus.
Procul hinc Jovis dedecora, furtūque Herculis ;
Tinctumque parricidio ,
Tædæque vellus Colchidis veneficæ
Olim redemptum Jasoni ;
Midæque crimen flumini infusum ; & suo
Pinguis cruore Mexica.
Me terra virgo sub serenis solibus
Primoque cœli lumine
Parturiit ; orbi cū crearet auream
Saturnus ætatem pater :
Cum fulva campis surgeret passim seges ,
Auroque fronderet nemus ,
Fluviisque late rutilus undaret liquor ;
Nec invideretur Tagus.
Præferre bifrons Janus hinc voluit suos ,
Deique vultus hospitis ;

Longum ut maneret sæculi cognominis
Impressa in auro gloria.
Per ora regum deinde, perque Cæsarum
Superbus ivi stemmata;
Sua quos Olympo flammeis virtus rotis
Evexit ac fecit Deos.
Sic destinatam Ferdinando bracteam
Fata excolebant provida;
Sic dedicabant, Ut pedo dignus forem,
Tot ferre sceptrā debui.
P. O te beatum numme! cui formam viri
Simulare cœlestis datum,
Et Vaticanæ par tiaræ parvulo
In orbe complecti caput.
Nec te caminis, credo, deflagrantibus
Fluxisse tories pœnitet;
Nec pertulisse ferreas Brontis manus,
Et malleos Steropis graves.
N. Doleantne vero, quæ mihi immensum decus
Pretiumque tulerint, vulnera?
Hac scilicet pensantur incudes bene
Flammisque stridentes lacus
Mercede, Cari ferre vultum principis,
Constare caro par fuit.
P. Ergo alia, numme, in ora te verti nefas,
Aliudve nomen indui.
Lamna illa fugiat Cæsarum effigies pati,
Quæ Ferdinando serviit.
N. Et tu memento, qua decet, munus fide
Servare amici præfulis:
Suscepta nec enim sponte paupertas verat
Sacra esse custodem rei.

IN FONTEM DRIBURGICUM,
MEDICATIS AQUIS NOBILEM;

CELSISSIMI PRINCIPIS

FERDINANDI

PADERBORNENSIS EPISCOPI, &c.

AMORE, MUNIFICENTIA, ET VERSIBUS, NOBILIOREM

O D E I V.

MONTIS filia Bructeri,
Quæ ferri medicis tincta saporibus
Iburgum vetus irrigas;
Languentes animos ægraque temperans
Sanis corpora poculis,
Vi non Phillyridæ graminibus data:
Ut te gloria Naiadum,
Si fata annuerint, aspiciam libens!
O! ut stratus amem tuæ
Conchæ margine, nunc futilibus sacrum
Amplecti violis caput;
Nunc rivum croceis ungere odoribus;
Grato non sine carmine,
Motis in numerum cui salias aquis.
Morborum mala te cohors,
Te longe pavido mors refugit pede.
Ast infusa tuo Salus,
Et felix Hygieia innatat alveo.
Vates quin etiam facis,
Instigasque novo pectora numine:

Ex quo te bibit , & suis
Virtutem insolitam cantibus addidit
Fernandus soboles Deum.
Hinc plectri & fidium Torckius arbiter,
Auritas trahit ilices ;
Nil mortale sonans, dum paribus modis
Fert ad sidera principem ,
Et rerum dominas concinit infulas,
Hinc claro patre clarior ,
Parnassi bifido vertice devocat
Musas Heinſius ; hospitis
Metatus ſtabilem Neuhuſii domum.
An dulcis quoque me furor
Inſuetum Aoniis miſcet oloribus ;
Et plumas humeris leves,
Et vocem philomelæ adjicit æmulam ?
Non te , candide Verjuſi ,
O vitæ merito pars melior meæ ,
Recluſo metuam æthere
Sectari præeuntem. Ibimus , ibimus,
Qua divina Menagii
Ad ſanctos latices ſignat iter chelys.
Tu votum exolues memor :
Et promiſſa diu carmina divides.
At laurum ipſe ſeram manu ,
Inſcriptam foliis nomen amabile
Fernandi. Glacie hiſpidas
Ridens illa hiemes & rabidum canem ,
Flores ambitioſior
Fernandique decus perpetuum feret.
Levi cortice dein ſuper ,
Hos verſus calamo ſcribam adamantino,

Mirans advena quos legat :
Si vos tangit honor carminis, aut salus ;
Phæbi spernite flumina.
Iste majus eo numen habent aque.

AD V. ILL.

J. DIONYSIUM DAULEDAM ESTONACIUM.

SENATUS BURDIGALENSIS PRINCIPEM.

O D E V.

AUSONIUS POETA CONSULARIS
amplissimam civi suo dignitatem gratulatus ,
novos eidem honores gratulatur.

U T Fama Elyfias domos
 Venit lætitiæ nuntia publicæ ,
 Centum vocibus ac tubis
 Daüledam referens, semideûm genus ,
 Francæ lumine purpuræ ,
 Supremisque togæ fulgere honoribus :
 Manes Ausonius pios
 Notum continuo se vocat in nemus ,
 Rubris myrtus ubi comis
 Servabat memores supplicii notas.
 Ex quo , Cypride iudice ,
 Egit sæva reum turba Cupidinem ,
 Suffixitque cruci ; sua
 Adscripsisse Deo crimina gestiens.
 Adsunt undique consuli ,
 Evincti nitidum molli hedera caput

Vide idyllium
Ausonii, cui titu-
lus est: Cupido
cruci affixus.

Vates

Vates , & choreas pede
Gaudent in numerum ducere libero.
Festo præcipue fremunt
Læti murmure , quos Burdigala artium
Mater nobilium tulit :
Paulini veteres , cognita non semel
Fastis nomina Romulis ;
Ætatisque suæ justa superbia ,
Astrææ soliti infulis
Pontaci Aoniam nectere lauream ;
Et quotquot vetuit mori
Post bustum & cinerem Musa superstites.
Tum vero emeritas manu
Palmas concutiens , non sine numine
Heros sic canere incipit :
Quo cantu Eridanus defluere inmemor
Fontes continuit suos ,
Et Lethe tacito restitit alveo.
Clararum decus urbium ,
Quæ vinci indocilem Vasconiam tuo
Regina imperio tenes ,
Et terris pariter juraque das mari :
Nunc , ô patria desine
Fasces , & trabeas , & Jovis aureis
Sellam curribus æmulam ;
Et gratæ , statuas , præmia tibiæ
Mirari. Veteres recens
Laus quando titulos deserit , & prior
Magno surgit avo nepos.
At quamvis ferulæ subdita Cæsarum
Vidi sceptræ meæ : tamen
Haud cessisse pudet , dotibus ingeni

Æneid. l. 6. v. 659.

Dauledæ minime parem.
Hic regum egregiis doctior artibus
Prolem fingere; & arduum
Per virtutis iter non timidam sequi,
Templo sistere gloriæ
Divorum pueros inter amabiles.
Hic sancti vice principis
Justo fata virum examine pendere,
Vitæque ac necis arbitram
Inflexâ melior vertere dexterâ
Urnam consilio patrum.
Felix forte sua! quem probat unice
Expertus studium ac fidem,
Et jam dignum aliis tollere destinat
Ludovicus honoribus.
Ergo turrigerum fideribus caput
Nunc, ô Burdigala, infere:
Nunc non indecorem, sume superbiam,
Una prole beatior,
Quam quæ cincta suis Roma Catonibus
Se matri æquiparat Deûm.
Nos vati interea purpureo juvat
Lætum plaudere, & aureæ
Desponsum Themidi dicere Apollinem.
Sic fatus cecinit tuba,
Et blandas digitis increpuit fides.
Quo signo Elysi chorus
Omnis lene fremit, nomen & inclytum
Dauledæ recinens decus.
Dauledam litui, plectraque tibiæ
Permistis referunt sonis:
Ingratoque diu muta silentio

Echo carmen amabile
Tercentum geminat garrula vocibus.

AD DIVAM CÆCILIAM.
STEPHANO DE FIEUX
ABBATE DE BELLOLOCO

CANONICO ROTHOMAGENSI, &c.
MUSICÆ SOCIETATIS PRINCIPE ET AGONOTHETA.

O D E V I.

FESTO Cæciliam die
Votivis properat tollere honoribus
Supplex turba clientium:
Delectusque sacri rite Fieuxius,
Et certaminis arbiter;
Patronam ad numeros qui melius canent,
Ollis munera destinat,
Victricique parat cingere laurea.
Ergo ferte citi pedem
Vates, Harmoniæ non dubium genus,
Cœleste aligerum melos
Queis æquare datum cantibus æmulis:
Curvæ Diva lyræ potens,
Ventosique animans blandius organi
Vocales digitis tubos,
Auctor carminis & materies erit.
Paretur: melicus puer
Dat signum, liquido gutture temperans

V ij

Argutas citharæ fides :
Cui centumgeminis vocibus adsonat
Concentu vario chorus ,
Secum & dissidio pugnat amabili.
Par cunctos animus rapit
Expertes thalami dicere nuptias ,
Et lapsa æthere lilia ,
Castarumque rosas præmia frontium ,
Et pulcra nece virginem
Immortale decus non timidam sequi.
Te fratres duce , magna per
Magnas ausi animas spargere vulnera ,
Cœli moenibus inferunt
Palmas purpureo sanguine lucidas ;
Et victa Styge nobilem
Curram , sancta , tuis auspiciis agunt ;
Nec cessisse pudet viros ,
Et pompæ comites foemineæ ingredi.
Tu vatam columnen ; tibi
Castè thure dato , non sine floribus
Dulci & carmine supplicant ,
Accenduntque pias ad statuam faces.
Sacris ô faveas tuis ,
Præsensque accipias vota sodalium ,
Sacramento amor & fides
Quos fecit proprios irrevocabili.
Sic ore unanimo chorus
Laudat Cæciliam. Cæciliam lyræ , &
Grato stridula flamine
Cannarum resonat fusilium seges.
Per templi laquearia
Per curvos geminat nomen amabile

Echo garrula fornices ;
Et portare levi dat Zephyro procul
Magni dona Fieuxii ,
Et famam celebrem trans mare barbarum,
Linguae flumine lacteo
Quo vult cumque animos ducere callidi,
Promissum meritis pedum ,
Cervicique leves cui feret infulas
Claro sanguine clarior
Virtus , & pietas juncta modestiae ;
Ni se relligio malè
Fraudare ipsa suis certet honoribus.

AD EANDEM.

JOSEPHO FIGUIERIO

CANONICO ET SUCCENTORE

ECCLESIAE ROTHOMAGENSIS ,

MUSICAE SOCIETATIS PRINCIPE ET AGONOTHETA.

ODE VII.

DESCENDE Olympo , & duc age candidis
Tecum quadrigis coelituum choros
O Diva , cui cantus fidesque
Et tremulis modulata ventis
Sunt æra cordi. Festa clientium
Te turma ad aras luce vocant suâ ;
Pompaeque solemni laborant
In numerum celebrare laudes.

V. iij

Præit micanti Figuerius manu
Arguta blandus tangere cymbala,
Auresque suspensas canoris
Atque animos tenuisse chordis.
Rex ille sacri dictus & arbiter,
Donanda claris præmia vatibus
Ostentat, & victrice frontes
Ardet ovans redimire lauru.
Jam tibiæ acres, & Berecynthia
Buxi, & remistæ cum citharis lyra,
Vocemque crispantes ephebi,
Dulce melos bene temperato
Plausu remittunt. Par studium omnibus
Nuptam Tonanti dicere virginem,
Sanctoque custodem pudori
Appositum thalamisque castis;
Et missa sponso lilia cœlibi,
Hortisque lapsas æthereis rosas,
Ad quarum odorem pulsa fugit
Corde Venus, Venerisque proles.
Nec clara fratrum prælia liquerint
Oblivioso pressa silentio,
Palmasque, & æternos subactis
Numinibus dominâque rerum
Româ triumphos. Foemina, nobilis
Dux facti & auctor: nec puduit viros
Duram sub imbelli magistra
Sponte pati didicisse mortem.
Illa irretortis luminibus rogos
Ferrumque, & omnes barbariæ trucid
Secura formas intueri, &
Carnificum potuit ferendo

Consumere iras. Sed neque vitreo
 Splendore fortunæ, insidiantibus
 Nec passa Sirenum illecebris
 Pectora plena Deo moveri.
 Divina Amazon! sic tibi laureis
 Intexa semper lilia floreant,
 Castique servatrix pudoris
 Perpetuo rosa vere spiret;
 Audi piorum vota sodalium,
 Hoc & precanti Cæcilia annue,
 Longos ut Harlæo fruatur
 Sospite Figuerius per annos:
 Harlæo, amicum quem sibi numina
 Si dextra servant; non Phrygias opes,
 Non sceptræ, fortunamque regum
 Invideat pretiosiore.

IN EANDEM.

DITHYRAMBUS.

O D E V I I I.

GRATUM sonantis Cæcilia organi
 Docta vocales animare cannas,
 Perque ære sylvam fusilem
 In numerum digiris concordēs ducere ventos;
 Interiore domus recessu
 Secum pudicos ventilabat ignes,
 Et virginales nuptias
 Coniuge digna Deo canebat.
 Custos pudoris aliger sub alto
 Lectas Olympi vertice fert rosas,

Liliaque puro pota nectare ;
Queis amat castæ redimire crinem , &
Frontem verecundam puellæ.
Quin etiam pennis auras , ceu folle , ministrat ;
Nec calamos finit esse inertes ,
His suam gaudens sociare vocem.
Quis tibi Valeriane stupor , quæve mens fuit ,
Cum procul ambrosiumque odorem
Nataque sentires alieno tempore festa ;
Humanoque prior cùm cupidis influeret sonus
Auribus , ora tamen fas non foret aspici loquētis ?
Furens amoris œstro
Fidem exprobrare jam parabas proditam ,
Læsaque connubii male jura ,
Illicitaque calens pectus face.
Sed pudor , & niveâ quæ plurima fronte sedebat
Virginitas , oculique decori ,
Placavere animi tumentis æstum.
Sorte discere tamen frui invidenda :
Nulli , quod tibi , contigit
Habere rivalem Deum.
Non illum olore qui volans adultero ,
Bove aut procaci mugiens ,
Monstris Olympum Iuppiter , criminibusque suis
Impleſſe terras dicitur ;
Sed quem nescia foederis jugalis
Purâ mater edidit alvo ,
Ante jam patri sine matre natum.
Hic sibi Cæciliam in cōnubia sempiterna quærit.
Ne tibi credas tamen esse raptam :
Felix amantes patitur Hymenæus duos.
O Hymen Hymenæe !

Fratris

Fratris nomen juncture marito ,
 Sponsæ nomen juncture sorori ;
 Lecti dissocians fœdere conjuges ,
 Leti consocians munere virgines.
 At vos , Cæciliæ dicata cultu
 Turma præcipuo , boni sodales ;
 Ne sinite præterire tam lætum diem.
 Date flores , nectite ferta ,
 Ferte faces , urite tura.
 Agite , quatite cymbala tinnula ,
 Jungite lenibus organa tibiis ,
 Argutæ fidibus sibilata tibiæ ,
 Alterno repetât musica gens ad numeros chord :
 Nupsit Cæcilia , & Valerianum
 Christo parturiens , funere nobili
 Vitæ redonavit , beati
 Perpetuum comitem triumphî.

PASCHALIS ANTIPHONÆ PARAPHRASIS

AD REL. V.

D. J. B. PELLOT CARTUSIANUM.

O D E IX.

LUCIDI regina potens Olympi :
 Cui dies puros famulante curru
 Sol agit , noctem rutilisque pingunt
 Sidera flammis :
 Pectoris curas , age , pelle tristes ,
 Heu ! nimis longo saturata luctu :
 Terge manantes lacrymis ocellos ,
 Oraque virgo.

*Regina coeli.**Lactare.*

Alleluia.

Nunc sonent plausus, tenerisque amicum
Gaudiis carmen, citharæque dulces;
Nunc superfuso tibi corda inundet

Amne voluptas.

*Quia quem me-
tristi portare:
Alleluia.*

Ille, qui rerum genitus parente
Se tuam gaudet sobolem vocari,
Morte io! pulsâ redit ad beatæ
Lumina vitæ.

Resurrexit

Ille ferali trabe quem refixum
Sub cavo condi moribunda saxo
Videras, io! domito reportat

Dite triumphum.

*Sicut dixit,
Alleluia.*

Cerne, regali trabea renidens
Fulgure ut transit Zephyros curuli;
Seque miraclo probat esse vatem

Judice verum.

*Ora pro nobis.
Alleluia.*

I, pete amplexus, licitoque amor
Mater indulge. Sed enim tuorum
Sis memor, nec jam miseros clientes
Despice felix.

PROSA PASCHALIS, VERSIBUS REDDITA.

A D C. V.

JACOBUM GAUDINUM
DOCTOREM ET SOCIUM SORBONICUM,
CANONICUM PARISIENSEM.

O D E X.

*Victima paschalis
laudes immolens
Christiani.*

MUNDI victima quæ nefas,
Fortis pro misera gente necem pati

Rivo sanguinis eluit ;
 Illi nunc placitam Christiadae immolent
 Puris cordibus hostiam ;
 Votivaque litent laudis adorea.

Io ! carcere liberas
 Prædonis Stygii victor agens oves
 Agnus restituit gregi.

Offensumque reis flecteret ut patrem ,
 Poenas non sibi debitas
 Christus sponte sua pertulit innocens.

Mirandi nova prælii
 Exurgit facies ! cuspide mors fera
 Dum vitam infidians petit ,

Dux vitæ moritur faucius : at sua
 Factus clade animosior ,
 Mortem ictu perimit non medicabili.

Dic nobis age Magdala :
 Solis nam rutilum præveniens jubar
 Sponsi reliquias tui

Ardebas liquidis ungere odoribus :
 Quæ miracula cernere

Vadentem attonito lumine contigit :
 Vidi rupe sub avia

Urnæ virginis corporis hospitam ,
 Nunc partæ nece gloriæ

Æternum monumentum , & nihil aureis
 Regum molibus invidens.

Tractavique manu lintea , fasciæ
 Et textum revolubilis :

Lucem hausique novam , non sine coelitem
 Grato cum citharis choro ,
 Plaudentum meritis regis honoribus.

*Agnus redemit
 oves.*

*Christus innocens
 patri reconciliavit
 peccatores.*

*Mors & vita
 duello conflixere
 vivando : dux vi-
 ta mortuus regnat
 vivus.*

*Dic nobis, Maria,
 quid vidisti in
 via.*

*Sepulcrum Chri-
 sti viventis, &
 gloriam vidi re-
 surgentis.*

*Angelicos testes
 sudarium & ve-
 stes.*

*Et duxque hominum
 innotuit etiam
 innotuit.*

*Surrexit Christus
spes mea:*

*Præcedet vos in
Galilaam,*

*Scimus Christum
surrexisse à mor-
tuis vere,*

*Tu nobis victor
rex miserere.*

Fidæ credite nuntiaë ,
Expertis oculis credite Magdalæ :
Spes & dulcis amor meus
Debellato Erebo Christus ovans redit ;
Et dudum Galilæa vos ,
Amplecti cupidus , sevocat in iuga.
Christo nos quoque nobilem
Gratamur memores de Styge lauream ,
Victoremque fatemur ; &
Curru colla juvat subdere amabili.
Quod si te qua clientium
Tangit cura , Deus : si neque gratiam
Sperare immiserabiles
Versa mente vetas : aurea da super ,
Fracto servitii iugo
Laudes usque tuas tollere sidera.

AD SERENISSIMUM PRINCIPEM
HENRICUM LOTHARINGIUM,
HARCURIÆ COMITEM.

Cum is Cadomense Societatis Jesu collegium inviseret.

O D E X I.

HENRICE germen nobile Austrasię domus,
Regumque mille ac Cæsarum :
Omnes licet stirps missa per mundi plagas ,
In sceptrâ vivax pullulet ;
Cunctasque ramis regias felicibus
Aut firmet , aut umbrâ tegat.
Attamen aliis gloria haud æque tumet ,
Tuo ac superbit nomine.

Clarusque venas sanguis ire per tuas,
Quam facere reges præferat.
Et quas Idume grandibus palmas avis,
Quas Sicala tellus protulit;
Gaudent trophæis obrui majoribus,
Tuisque vinci laureis.

AD EUNDEM.

ODE XII.

SEMIDEM proles, vel quos Mars horridus armis
Bello feroces extulit,
Hostilisque moram toties dedit esse furoris,
Labantis & fulcrum imperi:
Seu quos pax melior placitas instruxit ad artes;
Et profuturas civibus,
Magnanimo inspirans aluit sub pectore curas,
Utriusque in ævi commodum.
Publica privatis si fas confundere jura,
Patriæque Musas jungere:
Quas tibi debemus communi nomine gra
Privato amore solvimus.

AD VICTORIAM.

*Cum Turennius fœderatos exercitus multis cladibus
attritos ex Alsatia expulisset.*

ODE XIII.

DIVA non mitis soboles Gradivi;
Quam juvant hostis pavor, & tumultus,
Et fuga, & late calido natantes
Sanguine campi.

Nunc decet lauro religare crines ,
 Nunc & aurato volitare curru ,
 Quo vocat Turenni honor, & decori

Pompa triumphi.

Ille fortunæ comitem secundæ
 Te suis dudum residere castris
 Jussit ; & verti celeres volenti

Abscidit alas.

Teutonum victor triplici duello ,
 Te novis auctam celebrat trophæis,
 Et sacras Rhēni sub utraque ripa

Dedicat aras.

AD MUSAS.

*Ut relicto Parnasso , ad Bavillam illustrissimi viri
 Guillelmi Lamonii senatus principis
 velint consistere.*

O D E XIV.

CAstum Mnemosinæ genus
 Nunc, ô Pierides, linquite barbaris
 Polluta Ottomanis juga ,
 Captivosque lacus , & male turbidam
 Fletu Castaliam suo ;

Et lauro viduum fatidica nemus.

Vos sedes melior vocat :

Vos luci virides non sine frondium

Grato cum Zephyris joco ;

Fractæque ad silices murmur aquæ , & sacri

Custos umbra silentii,
Invitant profugas. Sed neque patrii
Deerit culminis æmulus
Mons, vobis geminum qui referat caput;
Et desiderium domus
Antiquæ, specie fallat amabili.
Fontem quin etiam alterum
Labentem Aonio flumine purius
Vobis Lamonides dicat;
Francæ Lamonides gloria purpuræ:
Libram cui Themis addidit,
Et vitæ dominas ac necis infulas.
Audimur: bijugis Deæ
Festinant Zephyris per liquidum æthera.
Has vatum sequitur chorus,
Et qui Romulea ludere barbitō;
Et qui consociare amant
Argutas numeris Sequanicis fides,
Quos inter, viridi comam
Innectens hedera, carminibus suis
Saltantes trahit æsculos
Rapinus Calabro blandius alite.
Illum dulcis agit furor,
Et fontis decus, & nobile posteris
Nomen tradere sæculis,
Quo mutare suum filius ungulæ
Humor Pegaseæ velit.
Et me, Lamonide, nescio quid loqui
Vis præter solitum efficax
Urget. Jam videor non humili sono,
Cantator temerarius,
Laudes posse tuas dicere; & inclytam

Mons S. Nicolai
biceps.

Prolis persimilis tibi
 Versu perpetuo condere gloriam.
 Sed miracula nunc fat est
 Bavillæ celebrasse, atque novem juga
 Consecrata sororibus,
 Et sylvam Clarii numinis hospitam.

AD DOMINICUM BUHURSIUM S. J.

*Elegantissimorum Eugenii & Aristi
 colloquiorum scriptorem.*

O D E XV.

NE sit Buhursi, magnanimo pudor
 Vanum Cleanthen ferre silentio:
 Tuaque ne digneris ira
 Pugnae avidum juvenem superbæ.
 Sic Africani rex nemoris Leo,
 Tauro paratis non furit unguibus
 Imbellis in foetum capellæ,
 Aut celerem dare terga damam.
 Fortes repugnant fortibus. Æmuli
 Contemptus indigni altius in jecur
 Descendet, infigetque vulnus
 Thræciâ melius sagittâ.
 Urunt diserti munditiæ Eugenî,
 Gravisque amicis ah! nimium nitor.
 Urunt Aristi sparsa blandis
 Dicta jocis lepidoque risu.
 Hinc ille sacris invidiæ furor
 Ardet libellis: par rabido cani
 Qui latrat ad lunam micantes
 Indocilem cohibere currus.

AD

CARMINUM LIB. III. 167
AD ANTONIUM HALLÆUM
POETAM EXCELLENTEM.

ODE XVI.

HALLÆE vatum maxime, quem sinu
Matris cadentem Phœbus amantibus
Excepit ulnis, & decoro
Mollem animum calefecit igni;
Quo me avocatum sensibus abripis?
Seu tu paterni criminis integros
Cantare conceptus; & anguis
Excidium celebrare gaudes,
Sub prima vitæ limina noxio
Mentes veneno tingere callidi;
Doctoque defunctum duello
Mille caput redimire lauris:
Seu garrientum non levioribus
Modis retractas carmina ædonum,
Irasque, amandos & furores,
Cantibus & mediis relictos
Non indecoro funere spiritus,
Vocemque vel post fata superstitem:
Tu fabulosi vincis Orphei,
Judice me, teneros lepores.
Quamquam ille blandus tigribus asperis
Mollire tactâ pectora barbito:
Virisque præreptos canendo,
Cautibus ingenerare sensus.
Et me eruditi gloria carminis,
Hallæe, mulcet: me juvat avios
Tentare Musarum recessus
Te docilem moderante gressum.

Y

Quod si haud recusas me juvenem senex
 Dixisse amicum ; pectore si sacro
 Admittis : immortale nectar
 Ducere cum superis videbor.

AD SANTOLIUM VICTORINUM.

Æterna esse præmia poetarum qui Latine scribunt.

O D E XVII.

NON, si carmina Gallicis
 Apte juncta modis , ingenî & artium
 Idem cultor & arbiter
 Colbertus meritis muneribus foveat ,
 Romanæ , ut quereris , lyræ
 Omnis continuo laus perit & decus ,
 Santoli. Neque præmia
 Illum deficient , Virgilio duce ,
 Versus per similes tuis
 Quandoque Ausonia qui recinet tuba.
 Nescis ut patrio novam
 Sermoni faciem quæque ferat dies ?
 Nam quas nunc misere anxius
 Scriptor quærere amat delicias , brevi ,
 Usus si volet insolens ,
 Spretas rejiciet non sine nausea.
 Ronfardus male barbaro
 Molles auriculas murmure vulnerat ,
 Dictus Franciacæ pater
 Linguae. Quis modo non unius æstimet
 Assis vendita millibus
 Terdenis opici carmina Portei.

Et jam Perronide jaces :
Jam , Malherba , tuos Sequana parcius
Miratur numeros. Fugit
Laudatus populis Vetturium lepos :
Festino & nimium pede
Chartas Balzacii deseruit Venus.
Sic mori placitum improbo
Fastidire , semel quod placuit , diu.
At certus Latiis honos ,
Et vani haud metuens tædia sæculi
Perstat gratia vatibus.
Vivet perpetui Musa Sidronii
Puro flumine purior :
Et qui nunc cithara provocat æsculis
Auditas Calabris fides ;
Acri nunc lituo Mæoniden refert ,
Felix ponere Vvallius
Incano duplicem vertice lauream.
Rident sole sub aureo
Flores nigram hyemem , quos facili manu
Inlevit meus & mero
Rapinus nitidos nectare perpluit.
Et te fama , Ruæ , anus
Tradet postgenitis , non humili pede
Persultantem Isalæ vada :
Dum cantu Batavos exagitas duces ;
Et quos rex gladio ferit ,
Æterno calami figis acumine.
Nec te , Frizo , finet premi
Obscuro indecorem posteritas situ :
Cui si me ingenio parem
Turenni annuerint dicere prælia , &

Rubros sanguine Belgico
Musæ Borbonidas ; non aliis velim ,
Obscœni fugiens lucri ,
Ornari potius carmina præmiis.

AD LÆLIUM.

Ut spretis mortalibus ad æterna aspiret.

ODE XVIII.

CUR vanis male credulum
Irretire animum pergis amoribus ,
Fortunæ toties fidem
Expertus nimium fallere lubricam ?
Tandem desine vitreâ
Insanire Deâ : quam cupide simul
Amplexaberis insolens ,
Mœrebis laceras flebiliter manus.
Felix vulnere si tamen
Tantillo monitus , præcipiti caput
Fracturam tibi pondere
Mature fugias. Hesperio licet
Sublimis folio feras
In centum populos jura , nec unicus
Orbis te dominum colat ;
Læli degeneres : ni spatiosius
Regnare ambitio , & suæ
Par quæsisse decus certet origini.
Villæ culmina sordidæ
Mirari pudeat , quem socium Deus
Æterni vocat imperi ,
Et sperare jubet fidereas domos :

Quo non pauperies gravis,
 Non furum insidiæ, flammæ Cæsarum
 Formidata palatiis,
 Non Martis penetrat barbarici furor.
 Sed castis opulencia
 Florens deliciis, & bona faustitas,
 Et pax lætitiæ soror,
 Mansurisque fruens gloria honoribus,
 Et sincerus amor, chorum
 Immortalem agitant non sine gratiis.
 Hanc Læli pete regiam,
 Oblitus tuguri cui miser incubas,
 Et Divûm propera genus,
 Sceptrum deposito sumere sarculo.

AD BERNARDUM PIGNIUM

CANONICUM ET ARCHIDIACONUM ROTHOMAGENSEM.

*Ut in Tolemenilianam villam, quo condixerat,
 venire festinet.*

O D E X I X.

RITU te quoque patrio
 Perjurum esse juvat? nec metuis datæ
 Ultiores fidei Deos,
 O caris nimium dure sodalibus?
 Tandem desine tristium,
 Quæ te angunt misere, sollicitudinum:
 Arcu dum bonus aureo
 Luces purpureas sol jaculatur; &
 Rubram uvis religans comam,
 October tepidis certat Aprilibus.

Y iij

Ridens Tolemenilii
 Te, Bernarde, nemus; pomaquefrondeis
 Matrum pendula brachiis;
 Et junctæ violis tempore non suo,
 Absentem increpitant rosæ.
 Sunt & parta tibi litore proximo
 Succis ostrea mitibus,
 Et grato sale, quæ restituant famem:
 Infantisque cadus meri
 Curarum omne genus diluere efficax.
 Cunctaris? tibi jam levis
 Saltare in numerum Rossula, pro jocis
 Latratus parat horridos;
 Et sævum femori dentem acuit tuo.

AD AMICOS

DE NIHILO INTER SE JURGANTES,

Ut potius regis optimi-maximi victorias celebrent.

O D E XX.

NATI S. amorem jungere litteris
 Rixas, sodales, sævaque jurgia
 Miscetis, infandoque Musas
 Dissidio facitis nocentes.
 Paulumne inermis distat acinaci
 Stilus cruento? cur calami ferunt
 Plagasque, cædesque, & venenum
 Sarmaticis gravius sagittis?
 Indigna dudum tollite prælia;
 Quis triste victum cedere, tristius
 Exire victorem, & pudenda
 Opprobrium meruisse lauru.

Non hos in usus ingenium pater,
Mentemque divinam, osque dedit sono
Pari relaturum triumphos
Borbonidum, celebresque terra
Marique pugnas: ut face Gallica
Charybdis ardens mugit: ut rates,
Tiphymque latranti voravit
Scylla rapax Batavum profundo.
Vos & decorum pulvere Belgico
Cantare regem non sine præmiis
Decebat, ereptumque Ibero
Bochanium, triplicique frustra
Condate fidens aggere: vos jugo, &
Suis superbam cladibus Ariam,
Pulsosque Trajecto Sicambros,
Dicere tempus erat, ducemque
Non insuetum se melioribus
Servare fati præcipiti fuga.
Hæc erudito par labori
Materies, venietque ab isto
Laus magna campo. Sit pudor æmulis
Præbere vestris ludibrium & jocos:
Dum scurra famosum inficetis
Carminibus memorat duellum
Plaudente turba. Non ego nomini
Notas inuri, si sapiam, meo
Lætabor æternas, inanis
Gloriolæ pretiosus ultor.

LAUS EPISTOLÆ.

ODE XXI.

CHARTA erudita, muta vox absentium,
 Mœstique lingua pectoris:
 Taciturne præco, quis te inaudito Deus
 Sermone monstravit loqui?
 Arcana pictis verba mittuntur sonis,
 Oculisque non auri obstrepunt.
 O pulchra amantum copula, animos exules
 Absente jungens corpore!
 Trans vasta ponti spatia, trans solis vias
 Curru feruntur candido:
 Totum peragrant orbem, & immoti manent:
 Centumque sic per obices
 Grata fruuntur mutui alloquii vice:
 Vocem audiunt, os non vident.
 Ni ficta vates prædicant, verusque amor
 Non fabulosus ignis est:
 Incendiis hæc præbet immortalibus
 Perenne charta pabulum.
 Materia flammæ pura formosas alit,
 Nec ipsa flammis carpitur.

IN OBITUM GABR. COSSARTII S. J.

Cossartius admonet amicos ne lugeant.

ODE XXII.

NE mihi, ne gemitu indigno turbate quietem:
 Tumulumque mœstis irrigare fletibus

Definite

Definite, ô vates. Nec enim, si vestra dolorem
Cohibere pietas renuit & constans amor;
Nostra etiam tristes patitur fortuna querelas,
Planctusque recipit obligatos funeri.
Vivimus: & spoliū de corpore mors habet uno;
Quod amastis in me, quod fui Cossartius,
Non rapuit. Manet ingenium post fata superstes,
Animusque veri cupidus & recti tenax.
Quam juvat inmoto gaudentem insistere recto:
Nescire vestræ sortis ingratas vices:
Et dubiam, celeremque humano pectore labi,
Non posse morum perdere innocentiam!
Quam dulce est sine nube ipsum deprendere verum,
Mundique causas fonte mirari in suo;
Æternamque sitim æterno restinguere potu
Sese fruendum largientis numinis!
Hic legere, inque uno fas omnia discere verbo;
Et quod librorum tot mihi volumina,
Tot fando nunquam potuere evolvere linguæ;
Sine voce referat eloquens silentium.
Discendi labor omnis abest: infusaque menti
Oblivionem non timet scientia.
Cumque olim innumeris confuderit ora loquelis
Mortalium audax scandere in cælum furor;
Sermo unus placuit superis, & fœdere pulchro
Conjungit idem pectora & linguas amor.
Hic & *Concilia* & cœtus spectare piorum
Meo adfidentem Labbeo demum licet:
Et conjuratos Christum defendere patres,
Seu voce dimicandum & ardenti stilo,
Sive fides sparso fuit obsignanda cruore:
Hos multiformis error, & fœdam aspici

Hæresis obvelans faciem, gremiumque parentis
Discerpere atrox schisma, pellaci & manu
Jucundum *novitas* docilis miscere venenum,
Horrent, metuque sub Styga occultant caput.
Me quoque pars tanti spectat nonnulla triumphi:
Calamoque & ore vindicasse cœlites,
Ingens nunc pretium, mercesque refertur Olympo.
Vati rependit *Vechius* grates suo;
Atque immortales dat circum tempora lauros,
Sacro coronam delibutam sanguine.
Auratisque adeo tecum *Francisce* quadrigis,
Memor dicati carminis, solem super
Stellarumque domos lætantem tollis: Averni
Seu cum revisis Japonem ereptum iugo,
Et tandem edoctos Christo succumbere Sinas;
Seu templa crebrâ supplicum excitus prece
Ingredieris, toto quæ plurima condidit orbe
Tuoque pietas consecravit nomini.
Sunt etiam nobis, ut quondam, nunc quoque cordi
Versusque, tibiæque, & argutis fides
In numerum pulsæ digitis. Rapit entheus ardor
Animos volentes: & disertæ carmina,
Inspirante Deo, fundunt ex tempore linguæ:
Queis aula cœli plaudit, & superum chorus
Mirando fayet omnis. Et est audire voluptas,
Non fabulosi vana Pindi somnia,
Graiorumque efficta modis mendacia miris;
Non additum aris atque adoratum nefas:
Sed cantus sacros, quibus est Deus argumentum
Ingens, perenne, nescium fastidii,
Usque placens; quod nec cantu exhaustire facultas,
Cultu nec ullo majus efficere ingeni.

O utinam spreto famæ popularis amore,
Aulæque nimium lubricis favoribus,
Materies vestri posthac sit carminis, unus
Dignum labori redditurus præmium
Terrarum cœlique pater! cui dextra creatrix
Cum promat ultro quas det immensas opes,
Ipse suis gestit sese superaddere donis.
Hac sorte lætus, his bonis circumfluens,
Non merui injusto causam tribuisse dolori.
Amici amico siene felici invident?
Gratari potius, decorique applaudere nostro
Fides monebat. Cur inanes lacrymas
Perditis? ah! ne flete paterna in regna receptum:
Sed flete vestrum tamdiu exilium trahi.

AD FONTEM POLYCRENEN

BAVILLÆO IN AGRO AQUARUM COPIA NOBILEM.

ODE XXIII.

O Fons, ocelle ruris atque uber tui!
Heri ô voluptas innocens!
Tuamne certem pauperis venâ ingeni
Æquare vates copiam?
Cui par, nec ille fuerit Aonios liquor
Movere cantus efficax:
Nec quæ Sicano lymphæ servatur mari,
Fluvium procacem dum fugit.
Non te superbo Parius hinc ambit lapis,
Hinc concha dives margine.
Non alta regum tecta, picto in alveo
Tumidus videri, perfluis.

Z ij

Sed musco, & udo gramine agrestem paras
Tibi ipse thalamum rusticus;
Et inter umbras, atque aperta vallium,
Vitreo fugax curris pede.
At ne pudori sit tamen, quod nil manus
Tibi fabra cultûs addidit.
Caduca dos est artis: æternus manet
Crescitque naturæ decor.
Sorte ô tuâ beate! Lamonidæ places:
Hunc nuda simplicitas capit.
Fuci animus expers scilicet mores suos
In te intuetur & probat.
At nunc in undis lene decurrentibus,
Placidoque fufis agmine;
Siticulosis, specimen eloquii exhibes,
Blande influentis auribus.
Nunc liberalem pingis, & avaras opes
Sibi retinere nescium:
Seu cum ardet æstas, fers bonus violis opem,
Herbisque supplicantibus;
Seu vitæ egentes populos felicibus
Rigando lymphis recreas.
Nec te rapacis more torrentis juvat
Late ruinis crescere:
Corripere messes, nemora, cumque ovilibus
Ipsas colonorum domos.
Herum æmularis nempe; quem nulli gravem,
Cuncti benignum sentiunt.
Hunc ipse sentis, quando reclinans caput
Amatæ in oræ gramine,
Æstum liquore temperat gelido & suis
Te consecrat sudoribus.

Trepidæ laborant undæ, & alternis manus
 Gaudent adorare osculis:
 Justâ hinc tumentes se ferunt superbiâ,
 Dulcique plenæ imagine,
 Monti obviisque vallibus Lamonium
 Fluctu loquuntur garrulo.
 Jure ergo, fons venuste, delitias suas,
 Suosque amores te vocat.
 Teque Polycrenen jure dici vult, novo
 Plaudente famâ nomini.
 Quod si futuri certa mens rite augurat,
 Inestque numen vatibus;
 Olim Hippocrenen occupatam barbaris
 Meliore reddes omine:
 Phœbo & relicto, sacra Musarum cohors
 Unum colet Lamonium.

A D I L L. V.

GUILLELMUM LAMONIUM SENATUS PRINCIPEM.

POLYCRENE BAVILLANA.

O D E X X I V.

PRINCEPS maxime Gallici senatus,
 Gratias tibi maximas, Lamoni,
 Ago Nympha tui beata ruris;
 Et pro nomine quod mihi dedisti,
 Quo mutare suum optet Hippocrene;
 Et pro carminibus quibus poëtæ
 Certatim Latiiqque Gallicique
 Æternare meos student honores.

Z iij

Namque hoc omne decus tuo in me amori
 Acceptum refero. Tibi placere,
 Si tamen placeo, una nostra laus est.
 Hinc sum fontibus invidenda cunctis.
 Quin & jam mihi Sequana invidere
 Narratur, quod identidem relictâ
 Urbe lætus aquas meas revisis.
 Sed stulta uritur æmulatione,
 (Pace quod dominæ velim esse dictum)
 Estque ingrati animi, optime merentem
 De se, tam male quæ remuneratur.
 Æger nam quoties venis ab illa,
 Integris toties redis ad illam
 Viribus: merito superba nostro est.
 Ergo visæ frequens tuos amores,
 Nec cœptum Boreas iter moretur.
 Nam præsens hyemes fugabis atras:
 Et quæ nunc pluviis geluque sordent,
 Suum restitues aquis nitorem.

A D E U N D E M.

POLYCRENES BAVILLANÆ LIBELLUS SUPPLEX.

O D E X X V.

ASTRÆÆ decus, arbiterque legum
 Lamoni, rudis illa, rustica illa
 Fontis Nympha tui, dedit libellum
 Ferre ad te mihi supplicem: querelas
 Dixissem melius. Sed & querelis
 Bonus consule, supplici & libello.
 Votorum hoc caput & simul dolorum:
 Abes, Lamonide, diuque cessas

Amatum reditu beare fontem.
 Hinc noctesque diesque lacrymatur :
 Hinc per saxa pede asperasque valles
 Errat præcipiti, & nihil merentes
 Objurgat male verberatque fagos.
 Jam spumas agit indices furoris :
 Tantum turbat amor ! medere amanti ;
 Et desiderio tui inquietæ ,
 Redde Naiadi suam quietem.
 Sin venire negas , perire certa est ,
 Aut cœcum sub humo invenire callem.
 Quà se Parisios ferat , superbæ
 Ut convitia Sequanæ reponat :
 Quæ te in urbe diu nimis moratur ,
 Suas delicias , suosque amores.

AD SERENISSIMUM PRINCIPEM

CONDÆUM

RHENI LIBELLUS SUPPLEX.

ODE XXVI.

INVICTISSIME Borboni nepotum ,
 Seu tu Gallicus Hercules vocaris ,
 Seu Mars Franciadum , arbiterque belli :
 Rhenus Teutonicique Gallicique
 Quondam limitis imperique custos ;
 Nunc ripam per utramque liliorum
 Auratosque rigans colensque flores ,
 Ultro fert tibi supplicem libellum
 Hostili modo sanguine exaratum.
 Cui subscribere non stilo , sed ense

Ut Condæ tuo velis , precatur.
 Ac ne te morer , illa summa voti est :
 Indignos dominos , jugumque turpe ,
 Et quicquid reliquum est adhuc Batavi
 Nobis servitii eximas ; nec ultra
 Captivam ire finas sub æquor undam.
 Non injusta peto. Sicamber oras
 Has enim Pharamundus obtinebat ,
 Cum pulsus aquilis ad arma gentes
 Franco nomine liberas vocaret.
 Ad priscos liceat redire cives ,
 Sub priscas liceat redire leges.
 Sic natum videas pater triumphos
 Exæquare tuos , avus nepotem.
 Nec longa est opus expeditione :
 Restant oppida pauca , quæ minaces
 Non ferent oculos ; manuque forti
 Vix impulsa solo dabunt ruinam.
 Certe dum legitur tibi hic libellus ,
 Jam fere poteras patrasse bellum.

IN ADAMUM KEDDUM

*Celsissimi Principis Christophori Bernardi Monasteriensis
 Episcopi proditorem.*

ODE XXVII.

SALVO principe salva quid moraris ,
 Mimigarda , Deo referre grates
 Custodi patriæque principisque :
 Quos involvere parricida tecum
 Et fato & tumulto parabat uno ?
 Ah ! sæcli opprobrium scelusque nostri !

Heroull

Ita Monaste-
 rium Westpha-
 liz vocant.

Heroum genitrix, parensque Divûm,
Potes degeneri creasse partu
Monstrum, cui feritate comparari
Haud Cacus velit, haud velit Procrustes!
Ut sic prodicione te nefanda
Pene fecerit impius nocentem!
Sed diri invidiam probrumque facti
Absterfit tibi proprio cruore,
Teque funere fecit innocentem.
Tortoris gladio caput recisum,
Qua vivus meruisset ipse frangi,
Stat rotam super excubans, suisque
Nota civibus ora præbet; ora
Edictura malis metum atque mortes,
Bonis lætitiâ & beatitatem.
Turpi membra jugo revulsa pendent
Ventis ludibrium & jocus protervis:
Quæ circumvolitans & hinc & illinc
Corvorum fera turba vulturumque
Rostris assidue unguibusque carpit;
Non sine invidia canum solutam
Lambentum faniem, atque putre virus.
Sic post fata etiam sibi remissum
Pendit supplicium, luitque pœnas
Quas clementia mollior levarat.
Et impune ferent, probare tantum
Qui nefas potuere, præmiisque
Illexere animum & manus latronis:
Non sic futile fulmen, & retusum
Fert enssem Themis otiosa. Sed tu
Salvo principe salva ne moreris
Munigarda Deo referre grates.

Aa

MUSCA IN ÆNIGMATE

Sub persona Herodiadis saltantis adumbrata.

ODE XXVIII.

INSECTUM petulans, proterva musca:

Harpyiâque, famelicoque milvo,

Et rapax magis & magis gulosa;

Et pudens minus & minus modesta;

Sanguisuga minor, volans hirudo,

Fumosæ hospita concolor culinæ,

Vermis filia, vermiumque mater:

Tune cum pedibus tuis, scelestâ,

Imbutis scabie atque purulentis;

Illo cum ore tuo fimetum olente,

Regales petis inquinasque mensas?

Nec repulsa fugis, sed usque & usque

Ad prædam revolas: licet minetur

Myrteo puer increpans flagello.

Nec caudam volucris times superbæ,

Nec stili exitium ferentis ictus?

Nempe dulce videtur ac decorum

Aureis saturam immori catinis,

Et confundere sanguinem Lyæo.

Verum te ratio fugit: neque illâ,

Quod cupis misere, frui licebit

Tam dulci nece, tamque delicatâ.

Pendebris laqueo implicata tristi.

Quem noctesque diesque nens Arachne

Festinat tibi supplicî satelles.

O! ut te pede proteret superbo!

Ut te profubiget modo huc modo illuc

Versans ; ut calidum obbibet cruorem !
 Unco deinde trahens cadaver ungui
 Auræ ludibrium dabit : vel ipsum
 Formicis , tineisque , vermibusque ,
 Belli materiam gravis relinquet.
 At hoc interea cicada carmen
 Alludens canet. Improba illa musca ,
 Quæ turbaverat omnibus quietem ,
 Nec cum vivere desiit , quiescit.

AD ILL. V.

LUDOVICUM HENRICUM LOMENIUM
 BRIENNÆ COMITEM.

De Tachylla equa ab eo venustissimis versibus celebrata.

ODE XXIX.

ADESTE alipedes equæ quot estis ,
 Seu vos Thracia Thessalæque valles ,
 Seu vos Ausonia Appulique campi ,
 Seu tulit Libye , Tagusve ripis
 Vidit aurifer anteire cursu
 Parentis Zephyri leves volatus :
 Mei cedite Lomeni Tachyllæ ,
 Heri deliciis sui Tachyllæ.
 Cui nec cedere , qui polo gemellum
 Tulit Castora , Cyllarus recuset ;
 Nec cognomine qui sepultus urbe
 Victor sub domini jacet trophæis ;
 Nec qui marmorea superbus aula
 Et præsepibus aureis , tumensque
 In ostro trabeaque , consulares

Aa ii

Tantum non meruit notare fastos
 Cæsaris socius, caputque mundi
 Vidit pene suis regi lupatis.
 Regum dignior est Tachylla amore,
 Regum dignior est Tachylla honore:
 Nam sub quadrupedis tegit figura
 Mentem, quæque potest amore duci,
 Dato quæque potest honore fungi.
 Quippe heri placidos heræque mores
 Dum felix equa discit æmulari;
 Seque dedidicit suosque mores.

Hanc ne tollere mors avara possit
 Æternas memori Brienna versu,
 Quo cani velit Iffa Martialis,
 Et passer teneri jocus Catulli.
 Nam Verona licet, suoque vari
 Favens Bilbilis abnuat fateri:
 Tantum iudice me tibi Catullus,
 Tantum cesserit ipse Martialis;
 Quantum passer equæ & catella cedit.

AD TACHYLLAM POETRIAM,

Cum Tachyllæ nomine versus à nonnullis scripti essent.

ODE XXX.

OHE jam satis est, ohe Tachylla.
 Inapte facis & parum modeste,
 Quæ te vis etiam inseri poetis.
 Hoc nec Pegasus expetivit unquam:
 Quamvis incola municepsque Pindi
 Non semel folium sacræ momordit
 Laurûs, atque suam sticulis

Sæpe faucibus hausit Hippocrenen.
 Fert dorso ille quidem & refert poetas,
 Hinnitque ad placitos salitque cantus;
 Sed contendere non amat poëtis,
 Nec tentat numeros sibi negatos.
 Estque in hoc sapiens supra caballum:
 Qui vatis titulos decusque, nunquam
 Hordei modio æstimavit uno.

Et tu si sapias, ô Tachylla, ab isto
 Parnassi tibi plus timebis oestro;
 Quam à crabronibus acribusque asilis,
 Fucisque omnibus, omnibusque vespis.
 Quippe huc denique tota res redibit:
 Pro largis cyathis meri Lyæi,
 Pro mulso, laganisque crustulisque,
 Quæ ad mensam domini beata gustas;
 Cogêris paleas vorare putres;
 Et male in stabulo cubare olenti,
 Cum mulis, asinisque, mannulisque,
 Qui te calcibus impetent protervis:
 Hæ nam deliciæ manent poëtas.
 Quare crede mihi, Tachylla, parce
 Illis deinde suam invidere sortem:
 Nam recte rationibus putatis;
 Multo præstat equum esse quam poëtam.

AD LOMENIUM.

Cum ei suos in Tachyllam phaleucos mitteret.

EPISTOLIUM.

VERSUS, Lomenide, nec elegantes
 Nec terfos satis aut laboriosos;

Aa iij

Longéque iis lepidissimis phaleucis,
 Quos misti mihi, dispares, remitto.
 Sed tamen quia sunt mei, benigno
 Illos accipies legesque vultu:
 Et forsan quia sunt mei, placebunt.
 Imo sunt potius tui: poëta
 Nil enim suum habet; sed ipse tantum
 Esse avet tuus, & tuus vocari.

AD ILL. V.

CAROLUM FERRARIUM TOTIUM
 SENATOREM ROTHOMAGENSEM.

*Cum ei librum de bonis senectutis, ab I. V. D. P.
 scriptum remitteret.*

EPISTOLIUM.

REMITTO aureolum tibi libellum,
 Dignum pyxide cedrina libellum
 Sacras Mnemosynæ recondi in ædes,
 Cum Bruto, Senecaque, Tullioque,
 Et Catonibus, & Platone magno.
 Nam nil dulcius & magis venustum:
 Nil est sanctius & magis severum:
 Seu luxus hominum, improbosque amores,
 Et raptam ante diem arguit juventam;
 Seu certam docet innocente vita
 Parari senibus beatitatem.
 Hoc noctesque diesque lectitando,
 Ferrari, didicisse non pigebit
 Quod te olim nive candidum verenda,
 Ætatis veteret invidere flori.

Ac ne fors metuas fidem libello
 Imprudens adhibere , cerne felix
 Auctoris senium : aureus libellus
 Nam quicquid docet , auctor experitur.

DE SUAUISSIMIS PHALEUCIS

*Quos Philippus Labbeus è soc. Jesu febre continua æstuans
 paulo ante mortem fudit.*

DUM venis furit æstuosa febris ,
 Et lentis coquit ignibus medullas ,
 Labbeus canit , & suos tenellis
 Mulcet hendecasyllabis labores :
 Mortisque immemor imminentis , ore
 Nil mortale sonat : tibi que , Christe ;
 Tibi , Virgo parens , suos vicissim
 Doloresque dicat , dicatque amores.
 Hos æger gemitus trahit canendo ;
 Has nocte atque die ciet querelas.
 Felices gemitus , pias querelas ,
 Quæ vincant numeros suaviores !
 O dulcis furor ; ô poëta felix !
 Quanquam cur voco Labbeum poëtam ?
 Curas , si sapiunt , suasque flammæ
 Flent in funere , non canunt , poëtæ.

IN OLIVARIUM CROMVVELLIUM,

*Cujus in equo sedentis , & ad bellum procincti ,
 imago circumferebatur.*

SÆCLI Procrusten , atque Busirim sui ,
 Suique lanium regis , & furiam Angliæ ,

Hac in tabella Cromyvellium vides.
 Proh! quanta vultu torvitas & picto inest.
 Geminus cometes vibrat ex oculis facem
 Mundo tremendam. Pendet in ferrum manus,
 Dum pervicaci frons supercilio minas
 Intentat astris; osque vel mutum probris
 Superos laceffit. Cerne, quadrupedem ut pudet
 Dorso tyrannum ferre; ut indignos pati
 Frænos recusat. Maecte Bucephali nepos:
 Sic usque volucrem provocans cursu Notum
 Post te relinquo. Sterne latronem solo,
 Crebraque tunde calce funestum caput:
 Tuumque pariter excute, & mundi jugum.
 Aut per salebras, perque sentes asperos
 Raptata differ membra, & in partes trahe.
 Ita promereri scilicet solus potes,
 Tibi dividendum cum tribus sociis decus.

PARODIA ANTIRRHETICA

*Ad virulentissimum scazontem, quem Josephus Scaliger
 Roma discedens effudit.*

FELIX sepulchrum perfidæ vetustatis,
 Origo pura sanctitatis & veri,
 Et Roma Româ major, & tui victrix,
 Et dicta vere Roma nunc caput mundi,
 Ipsique leges atque jura dans cœlo.
 Urbs usque Ditis iētibus laceffita,
 Sed usque temnens Ditis irritos ictus.
 Quæ cincta fæce gentium profanarum:
 Perstas Deo fidelis, & tibi suppar:
 Sub sede Petri petra semper immota.

Salve

Salve pudoris urbs magistra rectique;
 Rectum & pudorem moribus docens castis;
 Censura viva Januæ meretricis;
 Ancilla quondam, nuncque domina fortunæ;
 Laboriosa pacis aureæ cultos;
 Spectabilis pudica numinis conjux.
 Salve beata, consecrata, cœlestis,
 Divina. Quippe, quid tuas morer Divis
 Æquare laudes; quando jam facis Divos?

Geneva proxime
 lapsis sæculis Ja-
 nua vocata est.

AD SERENISSIMUM DELPHINUM
 SYMBOLUM HEROICUM.

Rex apum, quem examina comitantur.

LEMMA.

Omnia in uno.

MELLITÆ volucres, apes tenellæ,
 Quibus vel thyma, floreamve messem
 Decerpisse labor: citæ huc quot estis
 Obstrepentibus advolate pennis.
 Vobis ecce novus, rigens & auro,
 Rex adest: licet esse jam quietis.
 Nec deforme pecus timete fucos.
 Hic alis teget, & teget lacertis.
 Nec jam opus violis rosisque fufum
 Nectar querere roscidos per hortos:
 Hic & materiam dabit laboris,
 Et simul pretium dabit labori.
 Denique omnia suppetent in uno.

AD ILL. V. CLAUDIUM PELLOT
SENATUS ROTHOMAGENSIS PRINCIPEM.
SYMBOLUM.

Sol in libra.

LEMMA.

Omnibus ex æquo.

CUM subit ætheræ fidus spectabile libræ,
Et cœli medio Phœbus in orbe feder:
Omnibus ex æquo lūces dispensat & umbras,
Temperat & noctem lance diemque pari.
Nec magis auriferos pronus declinat ad Indos,
Quam versus Scythicæ barbara tesqua plagæ.
Hoc specimen, Pellote, tuæ mirabile in omnes
Justitiæ nobis mystica signa ferunt.
Non fortuna tuam flectunt, non munera libram:
Ac te jus unum præside pondus habet.

AD ILLUSTRISSIMUM ECCLESIE PRINCIPEM.
GABRIELEM DE ROQUETTE
ÆDUORUM EPISCOPUM.
SYMBOLUM.

Rupes ac stella scuto ejus gentilitio impressæ.

LEMMA.

Cum solido fulgor.

QUOD stellæ summo clypei sub vertice fulgent,
Statque infra rupes pondere nixa suo:

Pingentis specimen quis credat futile dextræ?
 Oracli hæc, præsul, non levis instar habent:
 Ingenium moresque tuos effingere vates
 Non potuit: signis exprimit illa suis.
 Ignea vis animo est, calor igneus: & tamen isto
 Ultra æquos fines non potes igne rapi.
 Præcipites motus gravitas matura coercet,
 Et luci pulchro foedere, pondus inest.
 Fortunent alios errantia sidera, junctus
 Nos *solido fulgor*, flammave fixa regat.

EMBLEMATA QUATUOR

IN GRATIAM EXIMII CUIUSDAM ASCETÆ.

Aquila provocans pullos ad volandum.

CERNIS ut expassis volitans per inania pennis
 Fertur, & ales idem sæpe recurrit iter:
 Atque rudes pullos nido excussisse laborans,
 Provocat exemplo tendere in astra suo:
 Et modo blanditias, modo sævos ingerit ictus:
 Et timidis animos utilis ira facit.
 Haud secus ignarosque viæ, infuetosque laborum,
 Prævius ipse, poli scandere templa doces.
 Quid dubitamus adhuc tanto duce tendere gressus?
 Credite, quam monstrat, non rudis ille viæ est.

Hercules Thesëum liberans.

CREDITUR Alcides audaci Tartara cœpto,
 Et penitus cæcæ noctis adisse domos;
 Theseaue, effractis nodoso robore vinclis,
 Imperio lætum restituisse suo.

Bb ij

Hercule tu melior Ditis cohibere furores ;
 Et Stygio prædas eripuisse cani.
 Ille unum summis adnitens abstulit orco
 Viribus : at lucis non mora longa fuit.
 Vox tibi pro clava est : animas his asseris armis :
 Et quam restituis , funere vita caret.

Lampas in tenebris.

UT caligantes rutila face dissipat umbras ,
 Et cæca victrix lampas in æde micat.
 Sic vitæ in tenebris & opaca nocte coruscans ,
 Ipse vides , & nos cuncta videre facis.
 Semestris jam non stupeo miracula lucis ,
 Quam polus alterna sentit uterque vice.
 Id potius miror ; tanta in caligine rerum ,
 Posse tibi plenam semper adesse diem.

Magnes ferrea corda trahens.

UNDE novæ chalybem tollunt per inania pennæ ?
 Forte suas illi commodat ales amor.
 Occultoque igni pretiosa incendia miscens ,
 Mollito facilem tollit in alta gelu.
 Ferrea corda sui saliunt oblita rigoris ,
 Et posito sursum pondere rapta volant :
 Frigidus ille licet , tamen hos si suscitât ignes ,
 Et chalybem magnes victor amore domat ;
 Illecebris cur nostra tuis parere morantur
 Pectora ? vis ferro durior illa premit.

EPIGRAMMATA.

I.

R E G I.

*De Trajecto ad Mosam, post duodecim acerrimæ
propugnationis dies capto.*

TRAJECTUM si te ausa fuit, Lodoice, morari,
Et tua bisse nos arma tenere dies:
Non fossæ hos animos, non cornibus horridus agger,
Lunave mille vomens funera, mille neces;
Non cæcis immane tonans Vulcanus ab antris,
Et pavido in cœlum fulmina missa Jove:
Virtutis Batavo insuetæ mentem ipse dedisti,
Inque tuum crevit vis inimica decus.
Ignavos fuerat tibi succubuisse pudendum:
Qui sic restiterant, hi meruere capi.

II.

E I D E M.

*De lunari munimento bis ante ejus oculos acriter
à nostris expugnato.*

QUOD genus hoc lunæ, quæ cornu infausta minaci
Noctes atque dies exitiale rubet?
Quæ ferri nimbos, & ahenum nuntiat imbrem,
Fulminaque ardenti grandine mixta ciet.
Dii prohibete minas, omenque avertite dirum:
Ne pestem ah! Francis perniciemque ferat.
Tuque ô læta suum quem dicit Gallia solem,
Famæ deliquium ne patiare time.

Bb iij

Cur timeas autem? feralis crimina lunæ
 Corrigere aspectu scilicet ipse potes.
 Coelestem reficit lunam sol lumine amico:
 Deficit ante oculos hæc, Lodoice, tuos,

III.

E I D E M.

*De cornuto, ut vocant, opere occupato à nostris, cum
 paratus ad subruendam loricam cuniculus
 frustra fuisset.*

CORNIBUS horrendam, rostroque decemplice molē
 Dum parat emota vertere fossor humo:
 Irritus erupit, Batavoque innoxius ignis;
 Et damnum nostris perniciemque tulit.
 Virtutis grande ingenium est, cum principis ora,
 Atque oculos testes sentit adesse sibi.
 Speratam reperit qua suppleat arte ruinam;
 It miles, gladiis & sibi pandit iter.
 Jam peccare igni, Lodoice, impune licebit:
 Cuniculum & flammæ Gallicus ensis habet.

I V.

E I D E M.

*De duobus Trajectis eodem mense, recurrente anno,
 ejus auspicio ductuque captis.*

STANT geminæ Latiis structæ legionibus urbes;
 Ambæ trajecto nomen ab amne ferunt.
 Nam superimposito Rhenum altera ponte coercet;
 Altera captivis te, Mosæ, frenat aquis.
 Utraque sub domino servire indigna Batavo,
 Excussit Franco vindice turpe jugum.

Mense eodem cessere : ast illa corona prioris ;
Hæc anni alterius laurea prima fuit.
Abstulit hanc bellum , belli metus abstulit illam ;
Hæc meruit , voluit sponte sed illa capi.
Par decus ambarum est , dispar fortuna : probavit
Hæc dextram invicti principis , illa fidem.

V.

E I D E M.

In extemporales ejus victorias.

FL O S ille regum , nemo quo decentius
Solio resedit Galliæ :
Extemporalis cum poëtas cerneret
Appetere laudem carminis :
Extemporalis author ipse factus est ,
Et artifex victoriæ.
Citiusque , quam quod cœperant vates opus ,
Lodoïcus absolvit suum.

VI.

E I D E M.

De eodem argumento.

PA L M A R U M fama insignis , Lodoïce , tuarum ,
Jam pene heroas reddidit indecores.
His pretiosa fuit , magno & victoria constans :
At ludus Batavos edomuisse tibi est.
Heroum monumenta tuis qui conferet actis ;
Illos esse homines , te feret esse Deum.

VII.

E I D E M.

De nascente inter victorias filio.

DUM Batavuum justo contundis Marte ferocem;
 Hincque jugum Rheno tollis & inde mari:
 Aurea progenies, magni spes altera regni,
 Exoriens fecit te Lodoïce patrem.
 Læta triumphales ambit Victoria cunas:
 Advelans palmis ora tenella suis.
 Et puero vult esse soror, vel nubere conjux;
 Digna viro conjux, dignaque fratre soror.
 Nubere sed leges prohibent: unumque sororis
 Armipotens virgo nomen habere potest.
 Nam gemina de matre parens communis utrique es:
 Dextra illam; hunc peperit dia Theresia tibi.

*Expostularvit regius infans de negata sibi in conjugem
 Victoria, elegantissimis epigrammatis duobus; quæ
 ejus nomine V. Cl. & poëta amicissimus scripsit. Expo-
 stulationi sic respondit Poeta.*

VIII.

AD REGIUM INFANTEM

*De facta sibi superiore epigrammate injuria
 conquerentem.*

IRATIS cur immeritum configis ocellis,
 Vagituque feris me graviore puer?
 Parce queri: non est, ut rere, injuria, non est;
 Si tibi quæ soror est, nubere Diva fugit.

Exemplum

Exemplum nec vana potest præbere vetustas;
 Displiceant mores quos Jovis aula probat.
 Diis quoque sunt illis sua crimina; nec bene Juno
 Sustinuit conjux fratris inire torum.
 Fac tamen hoc liceat: tibi si victoria nubet,
 Aspice desidii quam gravis auctor eris?
 Nam cunis affixa tuis sua castra relinquet;
 Utque virum foveat, deferet illa patrem.

IX.

AD EUNDEM

FATRE CONTRA BATAVOS MOVENTE FELICITER NATUM.

MAJOR Alexandro soboles, bellante Philippo,
 Indignans matris delituisse sinu,
 Erumpit; validisque implens vagitibus auras
 Quâ potis est, Batavos voce minante premit.
 Flet tamen, invictus quando pater omnia vincet,
 Vincendi nullam spem superesse sibi.

X.

AD ILL. V. CLAUDIUM PELLQT

SENATUS ROTHOMAGENSIS PRINCIPEM.

*De festis pro capto Trajecto ignibus, quos fœdus imber
 turbavit.*

CUM festos Pelloti ignes spectaret ab alto
 Juppiter, & telis æmula tela suis:
 Bella, inquit, nobis iterum scelerata parantur;
 Et petit humanus numina nostra furor.
 Nec mora, densum atris effudit nubibus imbrem.
 Nulla metus poterat certior esse fides.

Cc

Et caute ille quidem pluvialibus irruit undis.
Si res acta foret fulmine, victus erat.

XI.

AD EUNDEM.

*Cum gravissima & elegantissima oratione curiam
de more aperuisset.*

AURE favete omnes: Themidis dum rite sacerdos
Aurea recludens limina, verba facit.
Proh! quanta insistit facundis gratia labris;
Atque expers fuci, nudus & arte lepos!
Non sic grandiloqui Demosthenis ora sonabant,
Cum fando Æmonii frangeret arma ducis.
Non sic terrarum reginam Tullius urbem
Flexit ad eloquii mollia fræna sui.
Par caput est, mundoque tibi mens æqua regendo
Gallia; sunt faciles vincere cuncta manus.
Majestate tua dignam nunc denique linguam,
Quæ leges populis juraque dicat, habe.

XII.

IN OBITUM

JULIÆ LUCINÆ D'ANGENNES DE RAMBOUILLET,
DUCIS DE MONTAUSIER,

*Regiæ prolis educationi alias præfecta, ac demum reginæ
ipsius honoraria comiti.*

QUISQUIS es huc gressus oculosque adverte viator;
Sique potes lacrymas, dum legis ista, tene.
Julia Romanis Francisque heroibus orta,
Junctæ stirpis honos, atque corona domûs:

Progenies magnæ non impar Julia matri,
Atque triumphali nubere digna viro:
Augustæ comes, & Delphini Julia custos,
Virtutis merito conveniente gradu.
Floribus æternis & cantibus inclyta vatum;
Sed magis ingenio Julia clara suo:
Heu! rapta ante diem crudelibus occubat umbris;
Et cinis est, nuper quæ stupor orbis erat.
Illius edoctus mortem quid plura requiras?
Barbarus est, cui non cognita vita fuit.

XIII.

IN OBITUM MAGNI TURENNII;

Quem Gallorum de fœderatis sequuta est victoria.

POSTQUAM fulmineo Turennius occidit ictu,
Nam telo haud poterat debiliore mori;
Teutones exclamant: Nostra est victoria; Marti
Nulla tuo ad palmas jam mora, Cæsar, erit.
Franca simul vulsis invadunt agmina signis,
Heu! ducis indigno funere fracta sui.
Mira fides: viso redit hoste in pectora virtus;
Majoresque animos fecit ad arma dolor.
Saxonas ense metunt. Restagnans sanguine Rhenus
Vandalico, rubris in mare currit aquis.
Ipsa triumphali feretro victoria, plenâ
Accumulat lauros, debita ferta, manu.
Ingentique vocans manes clamore beatos:
Sumite, ait, nostrâ munera digna fide.
Tu, quantus fuerit Turennius, Austria, disce:
Sufficit ad clades illius umbra tuas.

XIV.

DE VICTORIA CASSELLIANA

*Quam serenissimus dux Aurelianensis de Batavis die
palmarum reportavit.*

GALLICA collatis invaserat agmina signis
Nassovius, regum semideumque nepos.
Et pugnâ cupidus Trajectum abolere secundâ,
Terque sibi objectæ probra pudenda fugæ;
Ibat in adversos jam confidentior enses:
Visusque est Batava vincere posse manu.
Religio sedenim felicibus obstitit ausis:
Nî foret hanc timidus spernere, victor erat.
Esse diem meminit, quâ Christi Roma triumphos
Concelebrans, palmas festaque ferta gerit.
Mene etiam sacris, inquit, miscebo profanis?
Est, veritos ritus vel simulare, nefas.
Præque optans vinci, quam crimine vincere, palmam
Dux pius oblatam respuit, atque fugit.

XV.

IN EFFIGIEM CELS. PRINC.

FERDINANDI EPISCOPI PADERBORNENSIS, &c.

Ab ill. ejus fratre Theodoro Caspare affabre depictam.

CUM cuperent gentes, ad quas tua fama volabat,
Aspectuque tuo colloquioque frui:
Fratris opem, Fernande, tulit labor; & tua cerni
Ora dedit carâ picta tabella manu.

Ora dedit cerni, sed muta & egentia vocis:
 Quamvis muta putes pictaque posse loqui.
 Implesti calamo populorum vota: loquentem
 Suspiciunt, queis jam conspiciendus eras.
 Te nunc orbis habet. Fraterna expressit arundo
 Corpus; & ingenium penna diferta tuum.

XVI.

AD ANTONIUM VERJUSIUM S. J.

*Quod nummus, quem cels. princeps Ferdinandus Pader-
 bornensis episcopus nobis muneri miserat,
 non esset ejus impressus effigie.*

DICEBAM: longo tandem post tempore nummus,
 Divini assimilans principis ora, venit.
 Aureus ille mihi rutilo cernetur in auro,
 Materiâ formæ conveniente suæ.
 Jamque tenere manu, jamque oscula ferre videbar:
 Cumque absente loqui sæpe suasit amor.
 Quin & blanditias & dulcia carmina dixi,
 Indulgens studio credulus ipse meo.
 Heu spes deceptas, & inania somnia vatum!
 In proprias fraudes ingeniosus eram.
 Nummus adest; nec cara mihi fert principis ora.
 Verjusi, hunc pondus credis habere suum?
 Et nunc vota pudor premit improba. Sed, puto, sentis
 Quod suffusa negat charta rubore loqui.

CELISSIMUM PRINCIPEM FERDINANDUM.

Pro altero numismate ad nos misso.

VOTA suos habuere Deos: suffusa pudore
 Quem charta erubuit poscere, nummus adest.
 Nummus adest puro gravis & spectabilis auro:
 Et sacra, quod volui, principis ora refert.
 Gratia Ferdinande tibi: sum munere tanto
 Factus ego dives, qui modo pauper eram.
 Nempe ingens nummo venit thesaurus in uno:
 Pyxis & immensas parva recondit opes.
 Hunc teneo, hunc cura noctesque diesque fideli
 Amplector; cupido nec sino abire sinu.
 Ne tamen id vitio quisquam mihi vertat. Avarum
 Non licet esse auri, sed decet esse tui.

Cum è periculosissimo dysenteriae morbo convalesceret.

GRATIA magna Deo, vivis Fernande: nec ausa est
 Funeris invidiam parca subire tui.
 Carmina sed vaturn metuens ultricia & iras,
 Projecit trepidâ tela cruenta manu.
 Schatenum ante tamen, meditanti ne foret expers
 Criminis, exitio perfidiosa dedit.
 Schatenum patriæ cujus tumultata sepulcro
 Heu! lux historiæ conditur atque fides.

P. Nicolaus Schatenus S. J. ea luce perit dum carissimo principi fidelem operam dabat.

Ille tuis melior supposita est victima fatis :
 Illi dulce mori , ne morerere , fuit.
 At , Fernande , doles fido esse superstes amico ;
 Morsque tuo absolvit penè dolore nefas.
 Vive precor. Cur te misero vis perdere luctu ?
 Ah ! fatis est animæ parte carere tuæ.

XIX.

AD ILL. ECCL. PR. GABRIELEM DE ROQUETTE

ÆDUORUM EPISCOPUM.

*Cum eo ad populum Molinensem dicente , sacra pulpita
 per totam urbem vacavissent.*

ORA tenete omnes, petit hunc sibi pastor honorem,
 Solaturus oves cum venit ipse suas.
 Felices nimium, quibus est concessa facultas
 Dulcibus alloquiis blanditiisque frui.
 Nam quanta ingenii vis est, quæ gratia linguæ,
 Cum pia flexanimâ pectora voce quatit !
 Audiat Ambrosius cœlesti ab arce loquentem :
 Mella neget labris purius ire suis.
 Audiat aurifluo torrens Chrysostomus ore :
 Hæredem magni nominis esse velit.
 Suspiciunt intenti oculis mirantibus omnes,
 Auribus atque avidis verba diserta bibunt.
 Ille tonat ; subito trepidant : suspiria flentis
 More trahit ; mœsto lumina rore madent.
 Ostentat cœlum ; cœlo vota omnia mittit
 Concio, & indignam spernere gaudet humum.
 Quos jussit cunque affectus facundia victrix,
 Protinus hos animo cerea turba subit.

Ite oratores, conscendite pulpita, fari
 Nunc licet; auditor si tamen ullus erit.
 Mira fides: postquam dixisti, maxime præsul,
 Jam nemo est tota qui velit urbe loqui.
 Clauserat os nobis reverentia: solvere virtus
 Nunc vetat eloquii non imitanda tui.

XX.

AD COMITEM BRIENNIUM,

Cum ei psittaci, quã petierat, metamorphosim mitteremus.

PSITTACUS angusto quem carcere pagina claudit,
 Non est occiduo missus ab orbe tibi.
 Aonii venit frondoso è vertice montis,
 Factus avis, lepidus qui fuit ante puer.
 Ille meæ, Lomeniade, quando invida vultum
 Fata negant, fidei testis & obles erit.
 Ille tui dignos dum nitor condere versus,
^{xap̃s} suum blæso garrulus ore canet.
 Discipulæ volucris si rustica musa placebit,
 Non rudis ad cantus ipse magister ero.

XXI.

AD ILL. V. CAROLUM FERRARIUM TOTIUM

SENATOREM ROTHOMAGENSEM.

Cæcilianæ sodalitatis tunc principem.

AUGUSTAS magnæ matris dum personat ædes,
 Cæciliamque chorus tollit ad astra suam:
 Turba inhians cantu fidium & dulcedine vocum,
 Aure diu solâ vivere visa sibi est.

Credidit

Credidit & coetus inter se audire beatos,
 Carmina mortali non modulata sono.
 At simul est sensusque animo, & vox reddita linguæ;
 Omnes concordī protinus ore canunt:
 Patronæ multum cœlesti, musica, debes!
 Patrono tamen plus debet ipsa tuo.

XXII.

AD EUNDEM.

Cum ei pictas rosas donaremus.

NUNC cum picta sinum late omnis terra renidet;
 Chloris & ipsa suas prodiga perdit opes;
 Cum pretium fertis & honorem copia demit:
 Ferrari, serum est me tibi ferre rosas.
 Mitto tamen, sed non quales nascuntur in hortis,
 Armatas flammis cuspidibusque truces.
 Mirius haud nostris quicquam; & si tangere dextrâ
 Non licet: his fas est lumina sola frui.
 Ac ne fors dubitare queas donum esse poetæ,
 Has natus fictas sentiet esse tuus.

XXIII.

AD ARBOREM

In cuius cortice B. Maria nomen erat insculptum.

CRESCE, viresce diu ramis felicibus arbor,
 Crescat & in libro scripta Maria tuo.
 Sic ventos tibi longe, hyemesque avertat iniquas:
 Sic rapido frondens servet ab igne caput.
 Atque utinam liceat mutare hoc cortice pectus,
 Vulneraque impressis ferre beata notis!

Dd

Christe fave, nomenque tuum, nomenque parentis
Scribe: liquor, sanguis; pennaque, clavus erit.

XXIV.

DE STELLA MAGORUM.

DUM cœli varios spectant revolubilis orbes,
Inque vago noctis sidera picta sinu;
Chaldæi insuetam mirantur fulgere flammam,
Quam mutet radiis Phosphorus ipse suis.
Continuoque viam linguâ suadente coruscâ,
Versus Idumæas corripuere plagas.
Ipsa comes, ductorque facem de nocte ministrat;
Deque die gressus officiosa regit.
Ast ubi Bethlemix lumen tetigere cavernæ,
(Regia bisgeniti nam fuit illa Dei)
Restitit, excubitorque novus super antra resedit,
Functurus vigilis nocte dieque vicem.
Ite magi, atque aliam jam quærite lampada vobis,
Hic fixa est, errans quæ modo stella fuit.

XXV.

CARITATIS EXPOSTULATIO

Adversus eos qui nomen suum cum aspiratione vel pronuntiant vel scribunt.

SANCTI progenies parensque amoris,
Quam prono dominam fatentur ore
Virtutes, charitesque, gratiæque,
Necnon illecebræ pudiciores:
Voce supplice Caritas precatur.
Ne, cum grammatici suum vocare

Stilove incipient notare nomen;
 Illud litterula asperent molesta.
 Nam dulcedinis & suavitatum,
 Divinaeque soror benignitatis
 Spiritus negat asperos habere.

XXVI.

AD P. FERRIUM

EXIMIUM VERBI DIVINI PRÆCONEM.

CUM tibi sint mores quos aurea prædicet ætas,
 Aurea mens, torrens aureus ore fluat;
 A duro nomen trahis illætabile ferro:
 Credemusne ullam vocibus esse fidem?
 Sed tamen in ferro vis est adjuncta nitore:
 Martius atque suum fulgor acumen habet.
 Nempe tua hæc, Ferri, laus est: fulgesque, ferisque:
 Mixtaque fulgureâ vulnera luce facis.
 Quanquam dissimilis ratio ferrique, tuique:
 Das vitam; ferri vis inimica, necat.

XXVII.

IN LIBRUM V. CL. N. BOCHARTI

De animalibus sacrae scripturae.

QUI veterum libros, spinosa volumina, vatum
 Sperat inoffenso solus adire pede:
 Ille per undantes malefidæ Syrtis arenas
 Tendere securum posse videtur iter.
 Non facies rebus, non pristina forma remansit:
 Signa etiam voces destituere suas.

Dd ij

Heu! quæ deceptus sibi finxit somnia lector,
 Fœcundâ in proprios credulitate metus!
 Dum plantis pisces, insectis gramina mutat;
 Dum volucres credit nare, volare feras.
 Has demum ambages tollis, Bocharte: priusque
 Invia, jam nobis te duce plana via est.
 Spectraque, quæ dudum fallax induxerat error,
 Ingenii fugiunt lumine pulsa tui.
 Restituis formamque, antiquaque nomina rebus,
 Nec pateris dubiam vatibus esse fidem:
 Quos tibi pro tali merito reddemus honores,
 Aut quæ posteritas præmia fera dabit?
 Sed taceant homines. Mutis animalia linguis
 In laudes discent esse diserta tuas.

XXVIII.

AD EUNDEM.

Pro piscibus.

DUM mortale nefas ultricibus expiat undis,
 Atque hominum pœnas naufraga terra luit:
 Merferat ira Dei volucres & sæcla ferarum,
 Quæque domos celebrant, quæque vagantur agris.
 Et ni ferret opem fatali puppe Noachus,
 Perdita venturæ spes quoque gentis erat.
 Soli exultabant communi in funere pisces,
 Imperio læti cedere cuncta suo.
 Hanc illis sortem invidit damnosa vetustas,
 Et pœnæ expertes non tulit esse diu.
 Quos non perdiderat cœli furor æquore toto,
 Illos Lethæis improba perdit aquis.

Laus tua quam veteris major, Bocharte, Noachi,
Naufragio pisces eripuisse suo.

XXIX.

*De Aurelio abbatis sancti Cigirani, & Augustino Jan-
senii, famosis hac atate libris.*

FA MOSO pretium facturus Vasco libello,
Aureli nomen sumsit inane sibi.
Calvini Batavus restaurans dogmata, nomen,
Augustinus, opus jussit habere suum.
Sicque ambo insignem sibi divisere magistrum,
Præsule quo stellis se tulit Hippo parem.
At qualem, ô miseri, Divo monstratis amorem?
Dispeream, si vos hic redamare potest.
Integrum per quos sibi non licet esse, fatetur
Carnifices, renuit dicere discipulos.

XXX.

De Romulo Amulii interfectore.

ROMULUS incesti damnatus fraude parentis,
Ipsius immerita morte piare nefas:
Clementes expertus aquas, rictusque luporum,
Mitius ingenium senserat esse feris.
Sæva Deum invidit juveni fortuna favorem,
Et sceleris puras noluit esse manus.
Ultori genitricis, avi, fratrisque, sui que,
Ignotum objecit perfida in hoste patrem.
O laurum ambiguum! casu cernuntur in uno
Virtus facta nefas, & patricida pius.

*Dionisius Hali-
carn. scribit Amu-
lium vitasse Iliam
Romuli matrem,*

XXXI.

AD JANUM.

DUM mihi tam dulcem fando depingis amicum,
 Et meritum cœli tollis ad astra decus.
 Illius immensum spargis sub pectore amorem:
 Rivalemque tuum me prope, Jane, facis.
 Nunc mihi laudatur pietas & candida virtus;
 Munditiesque animo corporis æqua suo;
 Nunc gravitas jucunda, & non austera senectus,
 Et dulces risus, ingenuique sales.
 Ipse oculis demum, quanquam non visus, oberrat.
 Qui possum hoc? vultus consulo, Jane, tuos.

XXXII.

EPITAPHIUM

PHILIPPI LABBEI E SOC. JESU,

Dum novam Conciliorum editionem curaret, demortui.

LABBEUS hic situs est. Vitam, mortemque requiris?
 Vita libros illi scribere, morsque fuit.
 O nimium felix! qui patrum antiqua retractans
 Concilia, accessit Conciliis superum.

XXXIII.

*Inscriptio urnæ, in qua P. Claudii de Lingendes S. Jesu,
 & cl. v. N. de Lingendes ejus ex fratre nepotis,
 corda servantur Molinis in templo collegii S. J.*

UNANIMES cœlo, terris in pace quiescun
 Concordes. Morti cedere nescit amor.

XXXIV.

INSCRIBENDUM

*Propylæo villa Crepicordiana cl. v. D. de Manevillete,
in quam Ludovicus magnus bis magnificentia
regali exceptus est.*

HAS magnus Ludovix quondam divertit ad ædes,
Bisque suo sacras reddidit hospitio.
Fortunam gratare domûs dominique, viator:
Ni tibi degeneri cor crepat invidiâ.

ILLUSTRISSIMUM VIRUM
CAROLUM FERRARIUM TOTIUM
SENATOREM ROTHOMAGENSEM.

VIDE quam sim parum diligens observator ejus artis, cujus arcana hic detego; quamque male existimationi meae consulam, qui orationem aurium suffragio non plane improbatam, oculorum quoque judicio subicere non verear. Cum nihil aequale valeret, ad hanc de me celeberrimi confessus opinionem tuendam, quam latebra prudensque silentium. Sed sane intelligis non licuisse consilio ac ratione tam callida uti, si me ab eorum contra quos dixissem, societate vellem sejungere. Itaque malui famae qualiscumque possessionem deserere, quam videri eam injuste consecutus. Non igitur te nunc patronum, quod amicitiae nostrae fortassis non negares, si peterem; sed judicem volo, qualem te ubique praestas in ferenda sententia, incorruptum. Quamquam vereor, ut suspiciosus hominibus persuadere possim, in tam aperta tamque simplici professione nihil latere artis. Qui enim famam ingenii ac doctrinae excellentem jure possides; non potes ejus insidiatoribus non adversari plurimum; quaeque adversus illos dixi non probare vehementer: porro necesse est ut quod probaveris, dignum commendatione videatur. Sed suspicentur illi de me, ut voluerint: modo intelligant, in fraudem induci te non posse. Ego quidem scio me laudem à te non optasse consequi: at certe, quin illam promereri studuerim, nunquam diffitebor. Vale. Rothomagi VIII. Id. Decemb. Anno M. DC. LXII.

DE

DE ARTE PARANDÆ FAMÆ ORATIO.

DICTA ROTHOMAGI VIII. ID. DEC. AN. M. DC. LXII.

ET SI semper opinatus sum, illustrissime ecclesiæ princeps, illustrissimi præfides, amplissimi senatores, cæterique auditores ornatissimi, famam admirationemque popularem, & negligi tutius & contemni præclarius, quam optari à sapiente: tamen nullo modo iis assentire posse videor, qui ut omni voluptate interdictum Christianis volunt, ita nomen quoque laudis ac gloriæ respuunt auribus, remque ipsam sic tanquam grave scelus averfantur. Quasi scelus esse queat in eo ullum, quod & ad morum honestatem Deus commendat, & natura desiderat ad solatium vitæ, & præscribit ratio ad legum officiorumque custodiam, & virtus denique civilis ut præmium laborum mercedemque proponit! Est enim profecto ut opum ac facultatum, sic famæ existimationisque justa quædam possessio: si & in concupiscendo modus, & in quærendo æquitas, & in fruendo temperantia fervetur.

Quæ quia incredibilem quandam excelsitatem mentis desiderant, nec in pectora vulgi cadunt, animosque populares: hinc fit ut cùm bonis artibus consequi gloriam plerique nolint, aut omnino nequeant; eam fraude ac dolo malo captent: ejusque si non corpus, at imaginem certe atque umbram aucupentur. Ita enim se res habet. Ex iis bonis quæ commoditati vitæ aut

Ec

dignitati serviunt, nullius fere solet esse quam famæ distributio iniquior. Meritorum quidem ac recte factorum tam obscura sunt jura, tam parum perspecta vis & gravitas; ut sæpe contemnantur qui illis abundant; quibus autem nulla suppetunt, ii ad summos honores evehantur: & cum præclaris solum artibus ac studiis ea debeatur merces, flagitia fere obtinent; iisdemque gradibus & viis ad magnam existimationem, & ad summam opulentiam pervenitur. Avaritia enim non se continet intra pecuniæ limites, sed grassatur quoque in celebritatem nominis; atque in hoc fundo & patrimonio virtutum, non minus quam in foro & mercatu latrocinia exercet, tenditque insidias.

Et tamen in tanta corruptela morum atque labe silent leges! nec ulla de coercendis famæ prædonibus edicta feruntur; cum levibus etiam furtis poenæ constitutæ sint & multæ & graves. In quo sane mirari satis non possum nostram rationem aut inconstantiam potius: qui vel tanti faciamus hoc bonum quod exponimus temerè cunctis; vel cum tanti faciamus, non illud tamen majori cum cura ac diligentia tueamur.

Ut ut sit; decrevi hodie, præsides senatoresque amplissimi, homines istos, qui illustres falso dicuntur, qui simulatione virtutum ad honores irrepunt, qui artem quandam parandæ famæ colunt illiberalem ac sordidam, ad tribunal vestrum deferre. Nam etsi fortasse, propter lenitatem summam legum atque clementiam, graviora supplicia videbuntur posse defugere; ludibrium tamen quod debent publico, vitare nullo modo poterunt. Nec opus esse arbitror de hoc argumento dicentem à vobis postulare, ut attente benigneque audiat. Vestra enim agitur, communisque omnium causa, qui veræ laudi

gloriæque student; cuius possessionem asseruisse vobis videbor, si eam ex prædonum impudentissimorum injusta usurpatione vindicavero. Mihi certe jucundissimum erit in carpendis aliorum moribus prædicare laudes vestras, iisque splendorem ac fulgorem aliquem comparatione vitiorum asferre. Atque ita fugiam adulationis suspicionem, parcamque vestræ modestiæ, ut muneri meo ac propensissimæ voluntati faciam satis. Et erit profecto in ea quam profiteor eloquentiæ facultate gratus error & peccatum felix, sic illius quod proposuissem contrarium effecisse, ut elogium adornasse me, non accusationem meditatum existimetis.

Quanquam sic objurgatoris partes agere in hac causa decrevi, ut neminem appellandum acerbius, ac ne demonstrandum quidem, aut signo aliquo indicandum putem. Sed in universum & infinitè quæram de toto hoc genere captatorum atque insidiatorum laudis. De quorum arte cum tria debeant disputari: primum quibus illa constet nitaturque principiis; deinde quam multiplex in ejusdem usu, & exercitatione fraus sit atque fallacia; postremo, quem exitum finemque habeat: sic ea tractabuntur à nobis, ut in primo quidem ac tertio capite brevissimi, in secundo breves, in cuncta oratione non nimium verbosi fore videamur.

Vultis igitur, auditores, placita sectæ hujus & effata videamus, quam remota sint ab usu & opinione communi proborum, quam ab instituto virtutis & sapientiæ aliena, quam plena fraudis ac veneni, quam denique societati hominum perniciosa? Audite quomodo ipsimet loquantur: præstat enim ex suo ore quid sentiant, quam ex meo cognoscere.

Quid est, inquiunt, quod tantopere obtreçant no-

Ee ij

bis, artique nostræ detrahunt invidentissimi homines? an quia rationes sequimur parum honestas conciliandæ famæ, ideo objurgandi sumus? Ignorant scilicet, cuius rei cupiditas necessaria sit, ejus consequendæ turpem viam omnino nullam esse? in fama vel felicitas vitæ sita est, vel præsidium certe positum ingens ad beatè vivendum: quibus rebus carere necesse erit maximam partem hominum, si virtuti ac præclarè factis gloria solum debetur. Quod quid aliud est, quam ad paucos summi boni possessionem referre velle, calamitosos autem reddere complures ac perpetuo miseros? Insistant sane isti æmulatores heroum veterum, quando ita volunt, asperum ac præruptum iter; gaudeant viam aperuisse sibi per ardua: modo ne invideant nobis quod & facilius, & celerius, & minori cum periculo pervenimus, quo per ambages & discrimina multa tendunt. Quid refert, rebus ipsis, an opinione rerum id consequamur, quod utro tandem modo continget, æquale futurum est? Nihil interest ad famam, quam verè magnus sis, sed quam præclarus alijs videre. Opinionem enim & existimationem non virtus ipsa per sese ac merita gignunt, cum minime cadant sub sensus; sed species & simulacra virtutis quæ feriunt oculos & admirationem creant. Neque vero minor est vel fructus vel jucunditas hujus qualiscumque gloriæ ac celebritatis: cum ejus boni possessio sola perceptione animi & comprehensione adeatur. Nam ut ille dives judicari non debet, qui multas opes habet in arca congestas, sed qui iis fruitur; cum avari in summa pecuniæ affluentia semper egeant: ita non conscientia meritorum, sed opinione & persuasionem constat, ista quam tantopere appetimus, gloriæ jucunditas? isque demum frui fama

est dicendus, non qui multa præclare fecit ac fortiter; sed qui gaudet se dignum judicari, cui illa præclara facta & decora tribuantur. Quid autem admirabilius quam ita versari in luce civitatum, ut cunctorum oculis imponas; & cum omnium intimi sensus mentesque pateant, ipse nemini sis notus, novusque semper & alius, & major te ipso videre? Nam conciliare virtuti laudem, nihilo sane difficilius est, quam soli splendorem asserere, fulgoremque sideribus. At illud efficere, ut flammula tenuis lumen solis & astrorum equare videatur aut etiam vincere; ut quod obscurum sit fulgeat, quod depressum ac humile emineat, quod inane ac vacuum extet, quod contemptum & abjectum suspiciatur: id consequi, ut in ignoratione summa, doctrinæ opinione floreas; in nullo rerum usu, sapientissimus habearis: famam ingenii conjungere cum maximo stupore, scribendi ac dicendi gloriam cum stultitia singulari: sic ornare vitia colore inducto virtutum, ut laudentur: gratiam atque venustatem rebus obscœnis tantam conciliare, ut placeant: restituere vetustis suam novitatem, corruptis integritatem, vitam atque animam sepultis: hoc vero incredibilis cujusdam solertiæ est, hoc specimen nostræ artis, ac singulare miraculum.

Sic illi loquuntur, sic sentiunt, auditores, & verbis quidem atque sententiis egregiè facta respondent: nec segnius in reliquam substructionem incumbunt, quam posuere fundamentum. Sed quia si vagari per singula vellemus, nostra futura esset infinita oratio: placet illa nunc ad capita omnino quatuor revocare. Cum enim insidias quæ pecuniæ tendi solent, ad famam aucupandam dixerimus esse traductas: earum nominibus sic utemur, ut latrocinii, præstigiarum, monopolii, mone-

netæ adulteratæ crimina, gloriosis nostris non dubitemus objicere. Nam etsi rerum videtur conditio diversa; par tamen utrobique malitia, eadem fallendi ratio & voluntas patebit.

Primum igitur, nonnulli in famam invadunt, eamque usurpant nullo alio jure, quam quo latrones aliena bona, sua faciunt: quæ ubi retinere apud se aliquandiu, vel quia non repetebantur ab ignaris, vel quia à parum diligentibus rei familiaris deserebantur; inducunt præscriptionem, vel colorem potius aliquem juris, qui non illos quidem justos reddat possessores, sed metu tamen legum solvat, & actionem si quæ intenderetur, excludat. Hi sunt præcones ac buccinatores factorum suorum: laudem enim quam ab iis expectare deberent, cum sibi tribuunt, depeculantur. Quæ ratio, etsi primo aspectu videtur absurda, minimeque idonea celebritati comparandæ: tamen incredibile dictum est quantum valeat, cum in loco & ex arte ac disciplina quadam adhibetur. Plerique enim hominum ita sunt à natura comparati, ut extorqueri à sese quam obtineri laudationem malint. Sive quod majus est hoc bonum atque præstantius, quam ut sponte gratisque obtrudi debeat: sive quod in prædicando altero tacite quodam modo fatemur nos impares, & obstruere videmur luci propriæ, celebratione æmulæ virtutis: sive quod tutius putatur atque consultius aliorum de se judicium sequi quam prævertere: sive sapientiæ postremo est sustinere opinionem in re ambigua & obnoxia errori, & habere quo excusare credulitatem possis, si falli te ac decipi forte contigerit. Certe imitantur complures, illos qui veniunt ad forum & nundinas: nisi prensantur, nisi ambiuntur à mercatoribus, nisi prope per vim

Latrocinium famæ.

ac contumeliam impelluntur, nihil emunt. Est quidem gloria, ut scite appellatur à doctis, Echo virtutis ac recte factorum. Sed sane Echo illa perpetuo conticescet, nisi præeas, ultroque excites. Vis nomen tuum longe lateque celebrari, vis orbem universum circumsonare laudibus tuis, vis plaudi tibi ab remotissimis etiam gentibus: fac prior ipse famæ tubam infles; prædicesque de te quam poteris magnificentissime: tunc enim centum quasi vocibus respondebit illa popularis Echo, & honorificos de te rumores, cum grata admurmuratione audientium, ubique feret.

Quanquam in hoc adhibere iudicium aliquod merito solent. Nam aliter agunt cum rudi plebe, & pueris & mulierculis; quam cum viris, & iis qui ingenio, qui sagacitate, qui usu aliquo rerum pollent. Alteri enim cum auctoritate, & quasi pro imperio tractari debent: ita ut quo quisque audacior est, atque impudentior in iactandis rebus suis, hoc admirationem maiorem ac plausum apud illos mereatur. Sic enim colligunt, quæ tanta confidentia prædicentur, ea dubia & suspecta esse non posse. Simul id magnanimitati tribuunt, ac redundantia cuidam virtutis non capientis sese intra limites pectoris angustos, sed erumpere gestientis & probare se publico, ad invidiae ludibrium, & ut exemplum illustre extet in quod cives intueantur.

Alteri autem paulo civilius ac liberalius & quasi ex occulto & cum reverentia falli volunt: offenderentur enim insolenti illa & aperta ostentatione sui. Quare astuti homines, cum in illos incidere, obiter tantum ac veluti aliud agendo de se prædicant, idque permodeste ac paucis: raroque id faciunt ac fere sine arbitris, infusurrando in aurem, & petita secreti fide. Qua simu-

latione modestiæ cum admirationem sui immensum augent, tum loquacitatem incendunt imposita silentii lege: ac specie vetantium, gravissime laudes suas imperant. Deliguntur enim consulto homines, ut falsè Comicus ait, pleni rimarum & qui undique effluunt; apud quos perinde sit deponere arcanum, atque illud per vicos & compita civitatis, præconum vocibus publicare. Serpit enim momento, manatque in infinitum ex eorum ore profectus rumor, occupatque aures remotissimarum gentium quasi contagione quadam & propagatione laudis. Quomodo lapillus si conjiciatur in stagnum, silente vento & quiescentibus undis æquabile, cadendo figurat aquam modice in orbem, ac veluti rugam inducit quæ initio fallit oculos; mox tamen succedente altera paulatim explicatur, fitque seipsa quodammodo amplior. Aliis deinde atque aliis ordine fluentibus, & se metuo interpellentibus circulis ita crescit, ut denique impleat superficiem stagni totam, nec nisi ripis ejusdem ac limitibus terminetur.

Jam callidè nonnulli aliorum præconiis laudes suas intexunt; ut Phidiam statuæ Palladis ferunt inseruisse nomen suum, ita ut expungi non posset, quin signum ipsius Deæ violaretur. Sunt qui promittunt famam & immortalitatem, ut habere scilicet credantur in sua potestate, id quod non essent daturi nisi haberent. Alii commendare solent & tollere in cœlum eas artes in quibus sibi non omnino inepti videntur. Si saltant, si sciunt fidibus, si eloquentiam aut poësim non infeliciter attingerunt, in iis rebus sitam esse contendunt perfectionem & absolutionem vitæ: pugnabuntque plus ingenii, plus judicii, plus subtilitatis ad epigramma argute concluendum, vel aptandam venuste numeris suis cantilenam

tilenam, quam ad totius philosophiæ comprehensionem requiri.

Nec illud minoris est artis, quod insectationem vitiorum quibus carent, ad commendationem suam traducunt: laudantur enim qui dissimiles sunt contemtionem dignis. Quo in genere multis profuit, ultro in se calamos futilium hominum provocasse; aut scripsisse etiam alieno nomine, ac fere de rebus nihili satyras & libellos famosos, ut locus esset honorificis defensionibus; utque per necessitatem propulsandæ calumniæ, tum ipsi cupiditati suæ liberalius indulgerent, tum boni omnes invitarentur ad ferendam opem virtuti oppressæ, ejusque dignitatem publicis elogiis communique iudicio tuendam. Indidem est, & ex ejusdem disciplinæ fonte profectum, quod in rixas & contentiones principum se ultro immiscent. Nam aut creduntur delecti certo consilio patroni majestatis, quod summæ existimationis est: aut sponte suscepisse patriæ causam, quod magnitudinis animi atque pietatis. Illud certe obtinent ut nominentur in famosa lite; utque apud suos juxta & externos, si non victoria, pugna saltem ac dimicatione inclarescant.

His gloriæ latrociniis atque furtis, auditores, nescio an debeam adjungere artem illam præstigiæ, quam venuste Quintilianus appellat *circulatoriam jactationem*; qua multi utuntur ad plausum & admirationem vulgi captandam. Atque ut hoc intelligatis, quod mente facilius comprehendere potest, quam verbis & oratione explicari: ponite quæso vobis ante oculos, unum aliquem ex circunforaneis istis præstigiatoribus, quibus unum à republica demandatum munus esse videtur, ut volentes impune decipiant. Præter pueros &

Præstigiæ famæ.

Ff

bajulos, & infimæ plebis facem, veniunt sæpe ad illum cives etiam honesti oblectationis causa, & ut animos ab contentione fatigatos, joculari spectaculo, nugisque audiendis paulum recreent: certi tamen nullam mendacissimi agyræ sermonibus fidem adhibere. Interea pegma ille conscendit, exponitque suas merces ambitiose & ad pompam. Promit unguenta, pastillos, odores exoticos omnis generis: crustula dealbandis dentibus à se confecta diligenter; mirificum saponem ad detergendas manus, cutemque lævigandam; pulverem qui siccat crines, eosque crispet innoxie; alia ejusdem notæ medicamina, quasi in antecessum præmittit. Nam ubi ventum est ad divinum illud & cœleste pharmacum, Deus bone! quam gloriose se jactat in hoc campo, quam triumphat magnifice, quam novis quam exquisitis nominibus rem unam appellat! Hoc enimvero *moly*, hoc cœlestem panacæam esse; contineri in mithridatico suo fontem vitæ, animam mundi, medullam astrorum, immortalitatis antidotum, alexicacon universale. Ne multa; (vereor enim ne circulatorem quoque agere imitando videar) hoc perficit pollicitationibus suis, & crebra jactatione miraculorum, quæ ubique patrata narrat ope incomparabilis medicamenti, ut demum pecuniam à cunctis, scientibus, videntibus, & suam ipsorum stultitiam ridentibus emungat.

Ecquis vestrum, auditores, tanquam in tabula, depictos non agnoscit mores certorum hominum, quos dicebam præstigiis suis eblandiri famam & celebritatem; idque consequi aperta professione mentienti, ut plerique sibi credant, nulli certe non dissentire vereantur. Primum enim nulla unquam de re dubitant, aut sustinent assensum: ad quæstiones etiam ino-

pinatas semper parati, aiunt aut negant præfractè & confidenter. Laudas factum alicujus dignum memoria & celebratione bonorum; illi statim multo admirabilia decem pro uno subjicient, adductis nominibus locorum atque personarum, tanquam oculati testes fuissent. Incidet ut fit, sermo de statu præsentium rerum ac felicitate Galliæ, sub rege tam forti tamque moderato: excurrent illi continuo in regiones orbis universas; qui mores & indoles principum singulorum, quæ mens, quæ consilia, qui apparatus, quæ ratio gerendi imperii tanta securitate narrabunt, ut non ea finxisse, sed spectasse videantur. Antiquitatem amas? tenent omnium ætatum historiam: Assyriorum, Medorum, Persarum, Phœnicum, Ægyptiorum, Scytharum origines, successores, colonias ordine & articulim referent, ut sunt descriptæ à Beroso, Manethone & Hiramio rege suis in annalibus, quos scilicet legerunt. Novitatis cupidus es? nova in cœlo deprehenderunt astra, conversionesque planetarum ignotas Copernico atque Tichoni. De circuli ad quadrum reductione deque perpetuitate motus solemnes quæstiones, quibus in extricandis docta antiquitas irritò conatu desudavit, nullo negotio solvent. Artefactis machinisque delectare? novos in utraque architectura reperere ordines ac modos, nova tormentorum genera, quibus non jam globi, sed armati milites in oppida excutiantur. Quid plura persequar, auditores? cogitate res quantum potestis arduas atque difficiles, optate quicquid incredibile factu videtur ac supra naturæ vires positum; hoc circulatorum nostri non modo se facere posse confident, sed etiam se fecisse gloriabuntur.

Atque scitis profecto nihil hic fingi à me, vel au-

Ff ij

geri per suspensiones & calumnias, à quibus longe semper abfui: vereorque potius ut parcitatem in carpendo nimiam, quam cupiditatem reprehendatis. Quid autem docti homines & cordati cogitant cum hæc intuentur? Rident privatim & in sinu minimum, ac comœdiam popularem, & stoliditate vulgi fruuntur. Favent tamen ipsi quoque in publico, plauduntque cum turba, impostoribus audacissimis: ne invidere alienæ laudi, ne obrectare honestis artibus, ne pugnare cum communi sensu, ne lites & rixas, ne contentiones & odia civium quærere videantur.

Monopolium fa-
mæ

Sed veniamus ad tertium illud genus fraudatorum, qui exercent quasi quædam monopolia famæ, & societates laudum atque commercia, magna cum sua, tum amicorum utilitate quæstuque instituunt. Nihil attinet, auditores, ut eos demonstrem apertius. Plenæ enim sunt urbes, plenæ provinciæ, plena Gallia & Europa omnis, his coitionibus & conspirationibus *pretiosorum* ac *pretiosarum*, (ut appellari amant) qui pretium rebus ponunt, & existimationi publicæ moderantur. Leges habent, quas privata singuli utilitate, non amore communis boni custodiunt: laudant mutuo ut laudentur, & fœnore gloriam dant & accipiunt. Easdem amicitias & familiaritates colunt, easdem lites & inimicitias exercent: cæteris omnibus obrectant, prohibentque aditu & possessione famæ, cujus regnum sibi vindicant, quamque pro jure suo dispensare ad arbitrium volunt. Ignotus es aut parum adversus fœderatos officiosus cliens? bardus, stupidus, insulsus, cum ingenio, cum literis & urbanitate tua audies. Initiatus es arcanis mysteriis, applicuisti te ad unum aliquem qui te ostentare possit & commendare famæ? esto securus,

ibis per ora populorum, nullaque erit tam remota gens, nulla tam barbara natio, quæ nominis tui admiratione non capiatur.

Meministis auditores, neque enim profecto potestis oblivisci; quid Lutetiæ in illo theatro ingeniorum, in illa quasi communi politiorum hominum patria, quotidie fiat. Ubi candidatus quispiam gloriæ, paucorum suffragio & ambitu, dignus est visus qui publicam in lucem concionum, aut splendorem fori prodeat; qui fiunt concursus, quanti ad portam clamores, quam ægre submovetur à lictoribus turba? (Et hoc enim ad celebritatem facit, custodes apposuisse ad januam.) Matronæ nobiles cum puellis delicatis, & tota cincinnatorum gente certatim confluunt: currus etiam mittuntur inanes cum phaleratis equis, qui dominorum locum teneant, adhinniantque dicenti. Quid deinde? quid? Vix cœpit dicere & jam mirantur; respectant invicem attonitis similes, tollunt humeros atque manus præ stupore: quod tussunt, quod excreant, id fit ex composito, & ad testificationem laudis; & cum reverentia loci frænum linguæ imponat, toto corpore exclamare gestiunt.

Nec minor est pro libris, si quos forte scribunt, ambitio & conflictus. Jam enim primùm quod meditantur, longo ante intervallo denuntiare & ostentare per amicos solent, quam applicent ipsi sese ad scribendum; curant dissipari per provincias, & vulgari apud exteros hunc rumorem: astute quidem & ex præceptionibus artis suæ. Nam susceptione ipsa & designatione operis, opinionem consequuntur doctrinæ: tum illud præterea efficiunt, ut multorum ad se literis, & hortationibus præstantissimorum hominum, publico innotescant. Quo fit

ut etiamsi ab incoepto postea desistant, illud non in magnitudinem laboris ac imbecillitatem ingenii, ut par erat; sed vel in occupationes magnas suas, vel in valetudinem, vel in pigritiam ingeniosis etiam viris familiarem, vel postremò honestam aliquam in causam, cujusmodi solet adduci multiplex, referatur. Certe sine conflictu ullo ac dimicatione, laudem acquirunt, & gloria fruuntur; quia cum facillime possent, visi sunt studio & proposito eam persequi noluisse.

Quid si autem ovum illud, diu noctuque incubando per annos complures, aliquando tandem excluditur? Quid? Gallinæ filius albæ, vel Phoenix potius prorupit in lucem. Græci, Romani, Itali scriptores!

Vos viles pulli nati infelicibus ovis.

Recens adhuc à manu & calamo cœlestis partus, circumfertur per gynecæa & circulos: recitantur ea capita in quibus auctor se amavit plusculum, indulsetque genio liberalius: revocatur ad versus pene singulos, euge, belle, divine. Interea natio omnis typographorum obsidet, prensatque scriptorem, pecuniæ vim magnam certatim offerunt. Argenteis formis, coronaria papyro, vineis & acanthis ad omnem elegantiam librum concinnant; pretium denique dicitur ingens quod exandefaciat annonam. Quid est, auditores, an mentior? An non ita uti prædico quotidie res fiunt, ac multo etiam cupidius & ambitu majori? Intelligitis nunc tandem quam magnum in hac arte præsidium sit ad famam, quamque pronus per istas coitiones conspirationesque illustrium, ad templum gloriæ pandatur aditus? Nempe tu Lipsi, tu Casaubone, aut de cœtu doctorum quisquis es, audebis credo carpere hunc librum quem arbitri publicæ existimationis miris laudi-

bus efferunt , quem elogiis patritii complures munierunt utraque lingua scriptis ? quem foeminae principes in interiore sponda & recessu cubiculi , cum myrrhinis , & sigillis , & odoribus , & mundo elegantiori , ebeninis forulis scrinioque inclusum pretioso custodiunt ? quem puellae nobiles ferunt in oculis & sinu , quem deosculantur , quem memoria tenent ? Tu vero tacebis , si sapias , abstinebisque , ab eo manum ; si non fustis ac scuticæ metu , at certe ne pro insulso , & inficeto , & agresti magistello , te habeat grex omnis politiorum , ac ridendum te cunctis exhibilandumque proponat.

Officina adulterina famæ.

Vultis nunc , auditores , ex ista aperta & tumultuosa nundinatione laudis , in tectiorem aliam & secretiorem famæ officinam transeamus ? Etsi autem vereor , ut quod mente sentio explicare satis possim , vobis tamen pro acumine vestro ad intelligentiam & comprehensionem sufficiet , rem levi signo indicasse. Neque enim profecto ignoratis , quid sapientissimi viri cogitent , quum inter se ac familiariter queruntur , abundare rempublicam adulterinis nummis , qui pro legitimis in commercium vitæ , & cum proba minimeque suspecta pecunia mutantur. Eo certè perducta nunc est improba hujus artis felicitas , ut callidissimi etiam plerique inducantur in fraudem. Color vividus ac florens , sonus integer , forma & characteres elegantissime excusi , pondus ipsum ac mensura proxime accedit ad imitationem perfectam monetæ incorruptæ ac veræ. Denique , ut aperte loquar & sine ambagibus ; nemo nunc est homo tam plumbeus , tam spissus , tam plenus scorix atque fæcis , qui in officina famæ non splendescat , qui pretiosus , qui auro & argento contra carus inde non prodeat. Atque hæc quidem admirabiliora videri

debent, quod nec impendio nec labore magno fiunt. Tota enim ratio & subtilitas in eo est posita, ut occultentur vitia, quæ intus sunt, diligenter; quæ vero extant, iis color & quasi bractea virtutis quam potest speciosissima inducatur. Nempe omnia vitia splendorem aliquem trahunt ex vicinia virtutum, easque parte nonnulla sui referunt. Ex quo apparet quam non difficile sit, monetalibus istis, ut sic dicam, falsariis, inaurare mores suos, & levi tectorio honestatis, sordibus animorum pretium arrogare.

Homines plumbei.

Venit ad eos aliquis ingenio tardo & lento: exploratur. Surdum quiddam & obscurum sonat: multum habet plumbi. Ne se temere inferat in coetus & congressiones hominum politiorum; quibus & celeres animi motus, & copia sermonis, & in dictis jaciendis venustas, & dexteritas in excipiendis, & cæteræ postremo artes homine urbano & liberali dignæ. Sciat tacendi partes sibi esse impositas: eas si recte tuebitur, brevi cognoscet quam verè à sapientissimo rege sit dictum; stultus si tacuerit, sapiens reputabitur. Studet enim, mirum in modum nostra ætas, tribuitque plurimum taciturnitati. Signum est enim plenæ opibus confertæque mentis, quæ inanes verborum sonos minime reddit. Quis flumen hoc ingenii non suspiciat, cujus fundum non videt? Quid de illo non speres, qui nunquam loquitur quæ reprehendas, multa silere videtur quæ mirari possis? qui putatur habitare secum ac conversari cum tacet, quod sibi solus auditor, solus conscius & familiaris esse mereatur? Inducenda tamen huic plumbo aliqua quasi lamella ex auro, quæ moretur oculos & opinionem augeat opulentiae latentis. Ergo habeat meditados de imperio & politica administratione locos

cos

cos communes, axiomata petita ex intimo Taciti penu,
breves aliquas & suspiciosas sententias, quæ plus di-
cant quam sonent auribus. Ea in loco scite & gravi-
ter adhibeat, ut excidisse nec opinanti putentur, non
allata de industria fuisse. Jam de principe, de admini-
stris, de rationibus gentium exterarum, de pace ac
bello ambiguè semper & timidè, nutuque potius ac
supercilio, quam verbis iudicium ferat. Ita demum de
re qualibet interrogatus, vel pronuntiet, ut aliquid sem-
per esse in animo quod retinere velit; vel rursus fileat,
ut taciturnitas ipsa cum significatione quadam sapien-
tiæ conjuncta esse videatur. Mentiar, auditores, ni
novus ex stupido isto Solon, aut Lycurgus alter re-
pente excudatur, cujus ab ore cuncti pendeant, le-
gesque discant bene ac sapienter imperandi.

Quis autem iste alter perlucens & inanis totus? Pon-
dus non habes, bone vir: opus est arte qua vitrum
tuum dissimules. Tinnistamen & acutùm sonas: sic po-
tēs fallere & decipere incautos. Age utere facultate
garriendi tua; multis enim loquacitas conciliat nunc
famam & existimationem doctrinæ. Quare pervium
hoc & perlucens vitrum stipetur, & quasi obstruatur
multa serie librorum, quorum titulos & argumenta
memoriter teneas: citæque identidem quo quisque an-
no sit typis excusus; Basileæ an Venetiis, Romæ an
Lugduni, Aldi an Frobenii prælo? Delibandæ præte-
rea controversiæ celebres doctorum, de tribus capitu-
lis & synodo Sirmienti, de Constantini baptismo ejus-
que diplomate: postremo loci insigniores utriusque
historiæ notandi, quos ad pompam & ostentationem
tractes in mulierum aut imperitorum coetu. Hos enim
judices, arbitrosque habebis: nec te applicabis ad ge-

Homines vitrei.

Gg

nus illud sapientum è schola, gravium hominum & cer-
vice dura, ne futile vitrum cum sonitu dissiliat. Quod
si necessitate aut casu aliquo in illos incurres, non comi-
nus & presso pede dimicandum, sed eminus & quasi
fugiendo; ictus non clypeo excipiendi, sed vitandi levi
declinatione. Joci, sales, acute dicta, sic tanquam ja-
cula in adversarium effundenda per vices. Denique in
garrulitate adversus sapientiam, in cavillatione adver-
sus æquitatem, in audacia adversus constantiam præsi-
dium quærat; numerus in suffragiis spectetur non pon-
dus & gravitas; si vincere non potes ratione, vince cla-
moribus. Argumentum enim victoriæ est, iudicio ple-
bis, nolle cedere.

Homines mixti.

Sunt qui virtutes aliquas, sic tanquam aurum stan-
no vel ære, admixtas habent pluribus vitiis. Nam
nec fulgor ingenii, nec sonus verborum, nec rerum
pondus & gravitas, nec forma denique & quasi cha-
racter honestatis illis deest. Atque hi quidem, primis
in congressibus, rapiunt in amorem & admirationem
sui cunctos. Jocantur cum urbanis venuste, cum acu-
tis disputant subtiliter, graviter cum sapientibus disse-
runt, ornate loquuntur cum disertis, nugantur etiam
& ineptiunt cum otiosis suavissime: nam inter libera-
les hujus sæculi disciplinas, dominatur ars quædam &
scientia nugandi, cui natio tota elegantiorum vehe-
menter studet. Verum iste fulgor ingenii & character
doctrinæ, deteritur usu & tractatione frequenti: pro-
ditque continuo pallor, vel rubor etiam ex longa fa-
miliaritate offusus, mixturam metallorum. Peritos cer-
te qui iudicio acri, sic tanquam Lydio lapide cuncta ex-
plorant, & ad libellam examenque veritatis exigunt,
latere vitium diu non potest. Qua igitur ratione, pro-

babuntur in vulgus adulterini nummi & pretium obtinebunt? Nempe si cum eodem bis sermones non conferent, si crebro sedes & familiaritates mutabunt, si circumferent varia in loca merces suas, si novi semper & ignoti venient in coetus & circulos. Laudabuntur enim ab omnibus, quamdiu spectandos se præbebunt ex parte tantum & quasi in transitu. Nam acuetur desiderium, non afferetur satietas; cum in eo quod patebit, satis erit ad laudem, non satis ad censuram. Imo bona quæ cernentur hoc modo, fient adhuc maiora expectatione latentium plurimorum: & quia caput auratum erit, facile credentur cæteræ quoque statuæ partes, eodem metallo constare. Quam enim multa supplet ignoratio & imbecillitas humanæ mentis! Sæpe ea magnis imperatoribus pro exercitu fuit. Terruerunt hostes suos opinione virium, quas non haberent; & hac arte rapuere victoriam, quam in campo & in acie ne optaturi quidem sine temeritate summa fuerant. Ita quæ semel & in transitu solum videntur, sic occupant oculos imagine sua & fulgure præstinguunt, ut spatium ad singula spectanda non relinquunt. Hæret species virtutis sola; & mens omni ope persuadere sibi studet, nihil in eo quem mirabatur residere vitii: ne si hoc admittat, errorem ipsa suum agnoscere, & damnare iudicium videatur.

Atque hæ sunt fraudes & insidiæ quæ tenduntur, ab aucupibus laudis & existimationis, auditores; non omnes tamen; quis enim complecti singulas dicendo possit? ac ne graviores quidem fortasse, vel magis odiosæ. Consulto enim eos prætermisi, qui magnis flagitiis ac sceleribus nobilitatem quærunt, qui violatione sacrorum, qui oppugnatione religionum, qui aper-

ta professione impietatis, qui legum humanarum divinarumque contemptu, qui perfidia, qui proditione, qui calumniis, qui turpitudine vitæ, qui moribus corrumpendis, prædicari de se ac nominari volunt: quos utinam rariores ferret hæc ætas, aut certe nullos sinu in suo latere Gallia pateretur!

Restabat ut quod tertio loco proposueramus, de exitu & fine hujus artis aliquid à nobis diceretur. Sed profecto non est ea difficilis conjectura & divinatio. Quis enim, si severa interpretatione juris, si scopo & intentione legum, si comparatione factorum similium, si injuriarum æqualitate, si præjudicio denique quodam communis sensus rem definiat, non eandem illi quam latrociniiis, quam præstigiis, quam monopoliiis, quam monetæ corruptioni fortunam augeret? Ego verò cum insidiatoribus illis famæ, agam paulo remissius: nec si vos ex veteri formula interrogem, auditores, quid censeatis; aliter credo esse opinaturos. Dabunt tamen illi poenas & quidem meritis suis congruentes. Contemnentur à vobis, ridebuntur à sapientibus, ejicientur cum probro è cœtu ac societate honestorum hominum. Vel si suæ fortasse ætati imponere, ac fucum facere aliquandiu potuerint, ad posteros certè cum nota infamiæ perpetua traducentur.

Quanquam, ut verè loquar, præreptæ per vim aut ambitum gloriæ, rei esse nullo modo videntur. Non enim cadit in sordidas ac fraudulentas mentes, tam excellens munus, quod solis virtutibus ac præclare factis debetur, solis tribuitur. Quid enim aliud cogitant homines, cum prædicatione sua quempiam efferunt, & publico elogio dignantur? Nempe justos honores tribuere virtuti, ac debitum cultum volunt. Hoc præ-

mium, hanc coronam laboris atque meritorum, flagitiis, obscœnis artibus, turpissimæ nundinationi, conspirationibus clandestinis numquam decrevere. Qui igitur admirationem vulgi, & popularem auram aucupantur, qui famam & existimationem insidiosè caprant; ii magno labore contendunt, ut seipsos inducant in fraudem. Illud enim sequuntur, quod teneri per vim non potest: illud auferre cupiunt, quod ut suum sit, pendet ex iudicio & voluntate sapientum. Gloria enim libera res est, sui que juris. Non venditur, non mancipatur, non temere ab stultis & ignaris hominibus distrahitur. Fugit illa elabiturque è complexu turpium procorum, iisque umbram solummodo & inane sui simulacrum relinquit: quo sane licet ad ludibrium suum fruantur. Hanc enim felicitatem non invidemus ipsis: nec gloriam, quæ cum virtute conjuncta non sit, ad nos unquam putabimus pervenire.

Hanc tu veram solidamque gloriam jure possides, ecclesiæ princeps illustrissime: quam etsi infra excelsitatem animi tui semper duxeris; non poterat illa tamen non affectari virtutes tantas, si suo ipsa decori consultum vellet. Et quamvis tuorum magnitudinem non adæquet meritorum: plurium tamen una potest, vel dignitati vel ambitioni sufficere. Nobilitati antestas præclarissimis hujus ordinis insignibus: inter ecclesiæ principes tenes primatum: in coetu doctorum, & illo sapientiæ quasi regno dominaris: oratores sacri, eloquentiæ illius lenis & flexanimæ, imperium tibi deferunt. Hæc tua laus, hæc gloria est: quæ si propriæ dignitati, si præclaris artibus tuis, si iudicio omnium bonorum, si communibus Galliæ votis non deerit, ad vetera illa ornamenta, novum etiam brevi splendorem adjunget.

Gg iij

Creatus est deinceps Archiepiscopus Parisiensis, Dux & Par Franciæ.

Neque nos alibi eandem gloriam quæremus, præsi-
des illustrissimi, senatores amplissimi, quam in augu-
stissimo vestro ordine; hoc est in domicilio virtutum,
in solio æquitatis, in sacrario honoris, in templo ma-
jestatis. Transit illa quidem aliquando per ordines cæ-
teros, & quasi vagatur; domestica curiæ est & con-
tubernalis. Commodat aliis splendorem suum; vesti-
galem eum vobis debet. Ornat alibi virtutes; hic or-
natur à vestris. Neque enim ex purpura & infulis, &
insignibus cæteris amplissimi magistratus, tantum in
vos derivare potest; quantum ipsa trahit ex sapientia,
integritate, constantia vestra dignitatis. Maneat igitur
illo in gremio libertatis, ut cum disertissimo senatore
loquar, tuta adversus impostorum fraudes atque insi-
dias; rideat inde calumniæ petitiones & assultus; ocu-
los & dentes contemnat invidiæ; in conscientia deni-
que magnorum erga patriam, erga regem, erga reli-
gionem ipsumque Deum, meritorum; ubi nata, ubi
adulta, ubi perfecta est, feliciter conquiescat.

SUMMA PRIVILEGII.

CAUTUM est auctoritate regis : ne quis in regno ipsius aliifve locis ejus ditioni subiectis intra sex proximos annos librum , cui titulus est : *po. Commirii è Soc. JESU carminum libri III.* imprimat aut divendat : præter Simonem Benard typographum : qui secus fecerit , mulcta indicta , prout amplius in diplomate regio continetur , coercetur. Datum Sangermani die Decembris 1677. Sic signatum de mandato regis. DE LA BEAUNE.

FACULTAS R. P. PROVINCIALIS.

EGO infra scriptus provincialis societatis JESU in provincia Francia , permitto ut typis mandetur liber , qui inscribitur : *po. Commirii è Soc. JESU carminum libri III.* à tribus è nostra societate viris approbatus , In cujus rei fidem has litteras manu nostra subscriptas , & sigillo nostro munitas dedimus. Lutetiæ Parisiorum die 14. Januarii an. 1678.

STEPHANUS DECHAMPS.

Errata.

PAg. 2. v. 6. l. Niniven. Pag. 7. v. 20. perdere. Pag. 28. v. 14. l. celeres. Pag. 43. v. 8. l. improvida. Pag. 47. v. 3. l. obtendens. Pag. 49. v. 2. l. jussa. ibid. l. eadem. Pag. 50. v. 19. l. flavo & Tagus. Pag. 57. v. 7. l. decent. Pag. 77. v. 25. l. mitraque. Pag. 79. v. 15. l. mitræ. ibid. v. ultimo l. mitræque. Pag. 83. v. 23. l. herbarum. Pag. 92. v. 12. l. timidus. P. 118. v. 19. l. iritantque. Pag. 134. v. 20. dele virgulam in fine. Pag. 142. l. *δαλα*. Pag. 163. v. 18. l. grates.

übergeklebt!

r
11x
x

